

DOĞAL KAYNAK SUYU

TARİHİN TANIKLIĞINDA
VAKIF TAŞDELEN
DOĞAL KAYNAK SUYU

• Tarihçesi

- Osmanlı Arşivlerin'de yer alan yazışmalar ve belgeler
- Cumhuriyet Arşivlerin'de yer alan yazışmalar ve belgeler

• T.B.M.M. Tutanakları

- Günümüzde Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu

VAKIF TAŞDELEN DOĞAL KAYNAK SUYU BİR

İŞTİRAKİDİR.

Hazırlayan

Hayrettin Mustafa DAYIOĞLU

2012

- Tarihçesi
- Osmanlı Arşivleri'nde yer alan yazışmalar ve belgeler
- Cumhuriyet Arşivleri'nde yer alan yazışmalar ve belgeler
  - T.B.M.M. Tutanakları
- Günümüzde Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu

VAKIF TAŞDELEN DOĞAL KAYNAK SUYU BİR

İŞTİRAKİDİR.

Hazırlayan

Hayrettin Mustafa DAYIOĞLU

2012

“Ve her canlı şeyi sudan yarattık” [Enbiya 30](Kuran-ı Kerim)

SUNUŞ

Hayatın Kaynağı “Su” ile ilgili ne söylenirse söylensin, “yetersiz” kalacaktır. Şimdiye kadar hiç kimse suyun, aslında ne olduğunu , ne kadar değerli olduğunu tasvir edecek bir eser verememiştir. Nice üstün şairlerin lisanları, suyun hayatta ne anlama geldiğini anlatmaya yetişmemiştir. Büyük Fuzuli'yi belki de olgunluk derecesine ulaştıran suyu tasvire çalıştığı meşhur “Su Kasidesi” bu yoldaki yolculuğun güzel bir ifadesidir.

Anlatmaktan çok bu vazgeçilemez olanla yaşanmıştır hayat...

Tüm kültürler, suyun ne anlama geldiğini hissetmiş, önem vermiş , saygı duymuşlar...

Türk - İslam Medeniyetinin , bu konuya yaklaşımı “Muhteşem” olmuştur. Batı Kültüründeki “durağan su” yani sarnıçlar , Müslüman Türklerde “Devamlı akar” hale yani çeşmelere dönüşmüştür. Çünkü akan suyun temiz olduğu düşünülmektedir. Suyun , şifa kaynağı olmasını , Temizlik ve ibadet için gerekli şartları sağlamasını “devamlı akar” hale getirdikleri su ile taçlandırmışlardır. Özellikle Osmanlı Medeniyeti ile İstanbul'dan başlayan bu değişim “Çeşmelerin Sarnıçlar Karşısındaki Zaferi” olarak tüm Osmanlı Coğrafyasında karşımıza çıkmaktadır. Bu sadece hayatın içinde değil, hayatın ötesinde de var olmak adına yapılmıştır.

Bu nedenle dua etmeden , besmele çekmeden su ile ilgili herhangi bir iş yapılmamıştır. Suyun şifa veren özelliği , dualarla , okunmuş sularla, şifa taslarıyla insanlara aktarılmaya çalışılmıştır.

Günümüzde, suyun şifa veren özelliği tespit edilmiş durumdadır. Japon bilim adamı Prof. Dr. Masaru Emoto, su damlacıklarını dondurup fotoğraf çekme kapasitesi olan bir karanlık alan mikroskobu altında incelemiş ve dünyanın değişik kaynaklarından alınan ve değişik durumlarda olan suyun kristalize şekillerinde birçok büyüleyici farklılıklar keşfetmiştir.

Akarsulardan ve kaynaklardan alınan su çok güzel geometrik şekilleri olan kristal desenler gösterirken, sanayi ve yerleşimin yoğun olduğu yerlerden alınmış kirli ve toksik su, su borularında, depolarda bekletilen durgun su kesin olarak şekilleri bozuk kristaller oluşturmaktadır.

Emoto, içinde 70'ten fazla kristal resmi bulunan "su kristalleri" adlı kitabında şunları kaydetmiştir:

"Su, cansız bir madde değil; canlı ve duyguları algılayan kristallerden oluşmaktadır. su, çevresinden pozitif ve negatif bilgileri alır ve ona göre tepki verir."

"İçinde su olan şişenin üstüne yazılmış veya sözel söylenmiş olan sözcükler, düşünceler, suya çalınmış olan müzik veya oynatılmış film ile suyun yapısal özelliği değişir."

Bu durum başta Vakıf Taşdelen Suyu olmak üzere, bazı su kaynaklarının yüzyıllardır neden diğerlerinden üstün tutulduğunu belki de bizlere açıklamaktadır. Çünkü, Vakıf Taşdeşen Suyu, bir vakıf malı olması sebebiyle her dönemde hayır işleri ile beraber anılmış, sebil olarak hastalara şifa niyetine dağıtılmış, manevi olarak dualarla desteklenmiş bir kaynaktır.

Dünya üzerinde bir çok ulusta "su kültürü" mutlaka vardır. Ancak Türk milletinde , başka milletlerde bulunmayan "su tiryakiliği" ve "su gurmeliği" tüm dünyanın dikkatini çekmiştir. Ünlü Fransız yazar Gerard De Nerval(1808-1855) bu durumu " su içiciler ekolü" olarak tespit etmiştir. Sir Henry Wood'a; "Bir Türk yudumladığı suyun hangi pınar ve kaynaktan çıktığını hemen bilir." dedirtmiştir.

Avusturya'lı filozof-yazar Ivan Illich (1926-2002) " H²O - Unutmanın Suları" adlı kitabında bu durumu şu satırlarla dile getirir:

"... birkaç gün 'İstanbul'un suları'na daldım. Kısa sürede asla araştırmayı düşleyemeyeceğim bir anlamlar ve simgeler hazinesinin ortasında buldum kendimi... Suyu anlam kazandıran, Tevrat'taki cümlelerden çok daha muhteşem dizeler okudum. Tursun Bey'in Sultan II. Mehmet biyografisinde yeni su tesisatı ile yeni camiler arasında kurulan bağlantıyı okurken suyla ibadet arasındaki ilişkinin öngörülemez duygusal boyutunu kavradım. Kendimi bu anlam zenginliğine yabancı hissetmiyorum. Ancak, İstanbul suları ve Osmanlı kaynaklarının ihtişamı karşısında hayretler içinde kalıp, bir çocuk gibi dilim tutuldu."

Ivan Illich'in aksine, biz, dilimizin açılması gerektiğini hissettik. Çünkü sosyal sorumluluğumuz gereğince "Türk Su Medeniyeti" nin bir parçası olan "Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu" özelinde bir araştırmaya başladık. Sadece tek bir su kaynağında bile büyük bir milletin suyu , Ab-ı Hayat'a , Bengi Su'ya , "ölümsüzlük suyu" na çevirme gayretini bulduk.

1937 yılındaki T.B.M.M. tutanaklarında Vakıflar Genel Müdürü ve Vakıf Taşdelen Suyu hakkında onun sertlik derecesine , su kaynağının göz adedi ve inşa yapısına kadar her türlü detayını bilen yedi Millet Vekilinin tutumunu ve su hakkındaki görüşlerini tesbit edeceksiniz. Belki de bu görüşler, günümüzde de aynı bilinçle yaklaşım göstermemizin gerekliliğini bir kez daha anlatacak sizlere.

1939 yılında Vakıflar genel müdürünün , Başbakanlığa yazdığı yazı ile “Devletin Protokol Suyu” olması için çalışıldığını, Vakıf Malı ve Markası olan “Vakıf Taşdelen Suyu” nun hak ettiği eski ününe tekrar kavuşturulması gerektiğini sizler de hissedeceksiniz...

1940 yılındaki T.B.M.M. tutanaklarında, Trabzon Millet Vekili Sırrı Day'ın Vakıf Taşdelen için “ Bu yalnız kazanç için kurulmuş bir müessese değildir.” Cümlesi, belki çalışmalarımızdaki haklılık payımızı bir kez daha vurgulayacak.

Dünyanın en güzel suyunu, dünyanın en değerli suyu haline getirmek bizim için bir vicdani borçtur.

Çünkü “Su Gibi Aziz” olan Türk Milleti buna fazlasıyla değer...

Hayrettin Mustafa Dayıoğlu

VAKIF TAŞDELEN DOĞAL KAYNAK SUYU

Eski adı ile **Taşdelen menba suyu** İstanbul'un Taşdelen ormanları içerisinde korunan 800.000 m² alan içerisinde 38.000 m²'lik kaynak arazisinde çıkan, yüzyıllardan beri Türk halkının beğendiği bir sudur. İçiminin hoşluğu , 1,1'lik sertlik derecesi yanı sıra, çeşitli rahatsızlıklara ve bilhassa böbrek taşlarının düşürülmesine yararlı olduğu inancı yaygındır. İTÜ Maden Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünün 1992 yılında yapmış olduğu (41,51-62,1992) sayılı araştırmasına göre , Jeolojik olarak ,İstanbul Boğazına paralellik gösteren Alemdağ sıra tepelerinin üzerinde bulunan kaynağında 220 metre derinlikten yeryüzüne çıkmaktadır. 1. derece içme suyu kaynak suyu niteliğindedir. **Tespit olunan kimyasal kalite üstünlüğü, kaynak ömrü boyunca süregidecektir.**

Vakıf Taşdelen suyunun bilinirliği ve kullanımı çok daha eskilere dayansa da;) Vakıflar Genel Müdürlüğü, 2113 Numaralı Defterin 281.sayfası 50.sirasında kayıt edilmiş ; **1582** yılında **Sultan II. Selim Han'ın eşi Afife Nurbanu Sultan** tarafından vakfedilmiştir. İstanbul'un çeşitli cami ve sebillerinde Taşdelen suyunun dağıtılması sağlanmıştır.

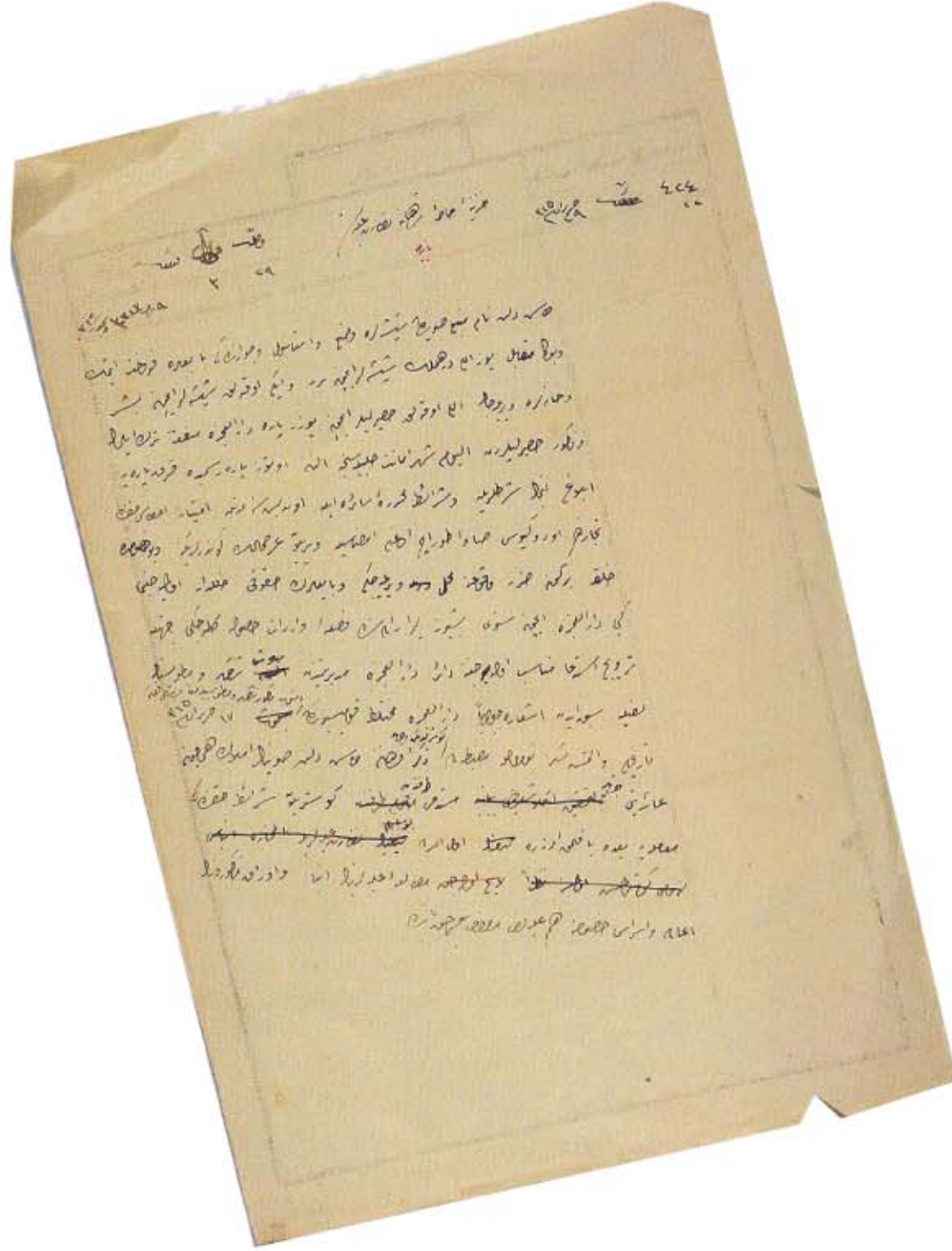
Vakıf Taşdelen Menba Suyuna ait etiket

Vakıf Taşdelen Menba Suyuna ait mühürler

Hac farızası için İstanbul'dan yola çıkan **Surre alayında** ve diğer hac kervanlarında yol için yüklenen su genelde Taşdelen suyudur. Hac dönüşü bu küplere zezem suyu doldurularak geri getirildiği için **"zezem'in yol arkadaşı"** iltifatına ulaşmıştır.

1889 yılında şişelere konulup İstanbul ve civarında satılma imtiyazı **Sultan II.Abdülhamid Han** zamanında **Hazine-i Hassa Nazırlığı** (Padişahın Özel gelir ve giderlerinden sorumlu bakanlık) tarafından verilmiştir. **1897** yılında **"ahalinin menfaatini koruyacak şekilde inhisar (Tekel) altına alınması"** için **Hazine-i Hassa Nazırlığı** müsaade vermiştir. Türkiye'de cam şişe ile şişelenen ve ihraç edilen (Mısır'a) ilk sudur.

Taşdelen Menba Suyunun Şişelerde satılması İmtiyazının verilmesi (1317.Ra.9 / 17.7.1889) BOA ,DH.MKT 222/61

1910 yılında Evkaf Nezaretine (Vakıflar Bakanlığı) devrolunmuş, 1937 yılında Vakıf Menba suları işletmesi adını almıştır.

Necip Fazıl Kısakürek'in **"Son Devrin Din Mazlumları"** adlı kitabında şu paragraf yer almaktadır :
Tarihimizde 31 Mart Vakası olarak geçen ; **Sultan II.Abdülhamid Han**'ın 27 Nisan 1909 tarihinde tahttan indirilerek Selanik'e gönderilişine ait Başkatip Ali Cevat Bey'in "Fezleke" sinden, vesika mahiyetinde bir tespit yer almaktadır . **"Abdülhamid'in yanında orta büyüklükte üç çanta bulunuyordu. Sirkeci istasyonunda bir bardak Taşdelen suyu istemiş, suyu getirene 30 kuruş kadar bahşiş verilmiştir. Tren nısfülleyli (gece yarısını) bir saat elli dakika geçerek hareket etmiş ve dün gece Selanik'e varmıştır."**

Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın hususi arşivinde **Atatürk'e** ait iki defterden faydalanılarak hazırlanan "**Son Nöbet Defteri**" Atatürk'ün 17. ölüm yıldönümünde Türkiye İş Bankası A.Ş. tarafından bastırılmıştır. Bu notlar, "**Atatürk'ün hastalığından vefatına kadar tutulan hastalık seyri ve tedavi metodu rotları**" adı altında bu kaynakta yer almıştır.

(01.10.1938-10.11.1938)
(10.10.1938)

00,20 Lokum 4 adet
00,30 **Taşdelen Suyu**
00,40 Üzüm Suyu
05,10 **Taşdelen Suyu**
06,50 Ateş 36,8 Nabız 94
07,30 Sütü Salep
10,05 Elma Suyu
11,00 Ateş 37,0 Nabız 92 Tansiyon 12,5 – 7
14,30 Çorba Yoğurtlu
14,50 Üzüm Suyu
18,20 Ateş 37,2 Nabız 94
18,30 Üzüm Suyu
20,05 Poriç 2 Patates
20,15 **Taşdelen Suyu**

(02.11.1938)

00,55 Portakal Suyu
03,50 Süt
07,45 Sütü Poriç Yulaf
08,40 Ateş 36,6 Nabız 80
10,00 Sütü Salep
12,10 Sütü Poriç Yulaf
14,00 Enginar, Tereyağlı Ekmek
16,50 Ateş 36,7 Nabız 80
18,00 Süt
20,00 Bezelye Püresi, Ekmek, **Taşdelen Suyu**
20,30 Ateş 37,1 Nabız 98
22,00 Poriç
23,15 Meyve Suyu 6 Kaşık Şeker
23,20 Su

Vakıf Taşdelen Menba Sularına ait eski şişe ve damacanalara Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kağıt Bardaklar

Gazeteci **Fatma Barbarosoğlu'nun**, 14 Ağustos 2007 tarihinde , Yeni Şafak Gazetesinde yer alan, yazısındaki Vakıf Taşdelen Suyu ile ilgili tarihi anekdotlardan bir tanesi de şu dur : Vilayetin önde gelenleri; o vilayete sürgüne giden bir paşanın önüne konan her bardaktan sonra "**Su güzel şey amma velakin ille de Taşdelen**" diye Taşdelen suyuna ağıt yakmasından bir hayli rahatsız olurlar. Paşa'nın beğenmesi için civar bölgelerdeki bütün suları sırayla paşaya takdim ederler. Hayır "ille de Taşdelen" der de paşa başka bir şey demez. Düşünülür taşınılır Paşa'nın Taşdelen aşkının hiç de doğru olmadığını ispat etmek üzere İstanbul'dan Taşdelen suyu getirtilir. Taşdelen, Kaçkar suyu diyerek paşaya ikram edilir. Paşa bir yudum içer ve kendinden geçer. Bir daha içer. Taşdelen ile arasındaki benzerliğe iyice şaşırır "**Allah, Allah demek Taşdelen'in bir kolu da Kaçkar' lara uzanıyor**" der.

Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu Fabrikasının 25/10/1935 tarihli fotoğrafı

Yazar **Hüsnü Yavuz Aytekin**'in Temmuz 2010 tarihli Sabah Ülkesi dergisinde yayınlanan "**İstanbul'da Su Kültürü**" adlı makalesinde ; "İstanbul sularının şahı ve en kıymetli içme suyu, **A.H.Tanpınar**'ın da bahsettiği "**Vakıf Taşdelen Suyu**" dur." cümlesi yer almaktadır.

İstanbul şifalı kaynak sularıyla meşhurdur. **Ahmet Hamdi Tanpınar** , **Beş Şehir** Kitabının , İstanbul bahsine İstanbul Kaynak Sularıyla başlar. Yazar çocukluğunda bir Arabistan şehrinde ihtiyar bir kadının hastalandığında Çırçır, Karakulak, Şifa Suyu, Hünkar Suyu, **Taşdelen**, Sırmakeş... diyerek İstanbul sularını sayıkladığını ve bu suların o kadın için ilaç, tılsım gibi olduğunu ve bu isimleri sayıkladığında iyileştiğini ifade etmektedir.

OSMANLI
ARŞİVLERİNDE YER ALAN
İLGİLİ YAZIŞMALAR
ve BELGELER

[img 54728]

Bin Kuruş ve Daha Ziyade Meblağ Veya Kıymeti Havi Olan Kefaletnamelere Mahsus Varakadır
Kıymeti: Beş Kuruştur.

Taşdelen Suyunun muhafaza-i safiyeti zımında menbaı etrafında mugayir-i hıfzus-sıhha meşhud olan çamur ve bataklıkların tahliye ve tathiriyle ağaç parmaklıkların inşası ve menba teknesinin ve olukların Marmara mermerinden imaliyle tarifat-ı keşfiye dairesinde mahalline vaz'ı ve çeşmenin merdiven cihetindeki duvarlarının fevkani kısımlarıyla namazgah tarafeyn duvarlarının tecdidi ve derz ve badana icrası ve çeşmenin alt ve üst cihetlerine beton ve kaldırım ve teferruatının ikmalî zımında şehremanet-i celilesi meclisinde usulen icra kılınan münakasa neticesinde ber-muceb-i keşf ifası lazım gelen inşaat keşfinden 1023 kuruş 89 santim tenziliyle 6200 kuruş bedel ile uhdemde takarrur ettiğinden ameliyat-ı mezbureyi keşf defterinde muharrer evsaf ve eşkali mucebince ifa ve hitam-ı ameliyattan 15 gün zarfında istida takdimiyle icra kılınacak keşf-i sanisinde noksan iş zuhur eder ise ikmal eyleyeceğim misillü gerek keşfin haricinde ve gerek takarrur eden bedel dahilinde olarak defter-i mezburun müfredattan bila-emr fazla inşaat vukuu halinde bedel veya zarar ve ziyân namıyla akçe metalibesine kıyam eylememek ve ettiğim takdirde hiçbir mahkemede mesmu olmamak ve mezkur inşaat ber-vech-i peşin akçe almaksızın başlayıp rub' işi vücuda getirdikten sonra işbu rub'a isabet edecek bedelin üçte ikisi verilip birinin kalması ve kusur üç rub' ameliyat yapıldıkça bedelinin vech-i muharrer üzere verilmesi ve hitam-ı inşaat bir rub' bedel dahi ber-vech-i muharrer ameliyatın keşf-i sani üzerine meclis-i mezkurdan tasdik ve kabul olunmasından sonra verilmek velhasıl ameliyat-ı mezbureyi metanet ve resanetle icra ve itmam etmekle beraber şayet ifa-yı taahhütten nükul eden veyahut esna-yı ameliyatta keşfin hilafı olarak bir şey yapar isem ve ameliyatı tatil eyler isem bir günâ ihzar-ı resmîye hacet kalmaksızın inşaat-ı mezbure doğrudan doğruya Kantar İdaresi tarafından heman icra ve ikmal verilmek ve şu halde idare-i mezkurece vuku bulacak bil-cümle masarıfat ve fark ve zaruriyat tarafımdan tediye olunmak şartıyla inşaat-ı mezbureyi iltizam deruhte eylediğimi mübeyyen işbu bir kıta taahhüt senedi bi't-tanzim takdim kılındı.

Fi 26 Temmuz 1322

Gedikpaşa'da Hamam Civarında Sakin Donkiyan Serkis

İnşaat-ı mezbureyi 6200 kuruş bedel ile deruhte ve baladaki taahhütnameyi kendi mührüyle temhir etmiş olan Gedikpaşa Hamamı Civarında mükerrer 15 numrolu hanede sakin Donkiyan Serkis Efendi ber-muceb-i bâlâ taahhüdünü ifa edeceğine ve şayet etmeyerek bedelden zimmetine akçe geçirirse bunu ve hilaf-ı keşif iş yapmasından veyahut taahhüdünden nükul veya tatil-i ameliyat eylemesinden dolayı Kantar İdaresince işin emaneten yapıp zuhur edecek fark ve masarıfı ve zarar ve ziyânı ihzar-ı resmîye hacet kalmayarak bila-taallül tarafımdan tediye etmek üzere merkum Donkiyan Serkis Efendiye kefil-i ... ve bi'n-nefs olduğumdan işbu mahali temhir eyledim.

Fi 26 Temmuz 1322

Sıcak Sulu Manastır Caddesinde 13 Numro Dükkanda Doğramacı Ustası Yusuf

Müteahhid-i merkum Donkiyan Serkis Efendiye kefalet eden ve baladaki şerh zirini temhir eylemiş olan Doğramacı Ustası Yusuf Ağa esnafımız muteberandan oldukları ve bu babdaki kefaletlerinin şayan-ı kabul idüğü tasdik olunur.

Fi 26 Temmuz 1322

[img 54728]

Bin Kuruş ve Daha Fazla Meblağ veya Kıymeti içeren Kefaletnamelere Özgü evraktır

Kıymeti: Beş Kuruştur.

Taşdelen Suyunun saflığının korunması konusunda kaynağı etrafında sağlığa zararlı olduğu tespit edilen çamur ve bataklıkların tahliye ve temizlenmesiyle ağaç parmaklıkların yapılması ve kaynak teknesinin ve olukların Marmara mermerinden imaliyle keşfi doğrultusunda yerinde yapılması ve çeşmenin merdiven tarafındaki duvarlarının üst kısımlarıyla namazgah tarafındaki iki duvarlarının yeniden yapılması ve asfalt ve ve badana yapılması ve çeşmenin alt ve üst cihetlerine beton ve kaldırım ve teferruatının yapılması konusunda Belediye meclisinde usulen icra kılınan maliyette yapılan eksiltme neticesinde keşif doğrultusunda yapılması lazım gelen inşaat keşfinden 1023 kuruş 89 santim indirilmesiyle 6200 kuruş bedel ile ihale bende kaldığından söz konusu işleri keşif defterinde yazılı olan durum ve şekil gereğince yerine getirme ve iş bitiminden 15 gün içinde dilekçe takdimiyle icra kılınacak ikinci keşif sonrasında noksan iş ortaya çıkarsa tamamlayacağımı gibi gerek keşfin haricinde ve gerek kesinleşen bedel dahilinde olarak söz konusu defterde yazan işlerin dışında fazla inşaat vukuu halinde bedel veya zarar ve ziyan adı altında her hangi bir ek ödeme istemeyeceğimi ve talep ettiğim takdirde hiçbir mahkemeye müracaat hakkım olmaması ve adı geçen inşaata peşin olarak bir akçe almaksızın başlayıp dördte bir işi yaptıktan sonra işbu dördte bire isabet edecek bedelin üçte ikisi verilip birinin kalması ve geri kalan dördte üç iş yapıldıkça bedelinin yazıldığı gibi verilmesi ve inşaatın bitiminde dördte bir bedel dahi yazıldığı gibi işin bitimindeki ikinci keşif üzerine sözü edilen meclisten tasdik ve kabul olunmasından sonra verilmesi velhasıl söz konusu işi sağlam ve doğru bir şekilde yapıp tamamlamakla beraber şayet taahhüdün gereklerinden dönen veyahut iş sırasında keşfin aksine olarak bir şey yapar isem ve işi tatil eyler isem herhangi bir resmi hazırlığa gerek kalmaksızın söz konusu inşaat doğrudan doğruya Kantar İdaresi tarafından hemen yapılmak ve tamamlanmak ve şu halde adı geçen idarece meydana gelecek bütün masraflar ve fark ve zorunlu giderler tarafımdan ödenmek şartıyla adı geçen inşaatı kabul ettiğimi gösteren işbu bir adet taahhüt senedi düzenlenerek takdim kılındı.

Fi 26 Temmuz 1322

Gedikpaşa'da Hamam Civarında Sakin Donkiyan Serkis

Adı geçen inşaatı 6200 kuruş bedel ile yapmak ve yukarıdaki taahhütnameyi kendi mührüyle mühürlemiş olan Gedikpaşa Hamamı Civarında 15 numaralı hanede ikamet eden Donkiyan Serkis Efendi yukarıda ifade edildiği taahhüdünü yerine getireceğine ve şayet etmeyerek bedelden zimmetine akçe geçirirse bunu ve keşfe aykırı iş yapmasından veyahut taahhüdünden dönmek veya iş bırakmak gibi eylemlerinden dolayı Kantar İdaresince işin emaneten yapıp ortaya çıkacak olan fark ve masrafları ve zarar ve ziyanı resmi yazıya hacet kalmayarak tereddütsüz tarafımdan ödenmek üzere merkurum Donkiyan Serkis Efendiye tam kefil olduğumdan işbu yeri mührümle mühürledim.

Fi 26 Temmuz 1322

Sıcak Sulu Manastır Caddesinde 13 Numaralı dükkanda Doğramacı Ustası Yusuf

Adı geçen müteahhit Donkiyan Serkis Efendiye kefil olan ve yukarıdaki açıklama altını mühürlemiş olan Doğramacı Ustası Yusuf Ağa esnafımızın itibarlılarından oldukları ve bu konudaki kefaletlerinin kabul edilebilir olduğu tasdik olunur.

Fi 26 Temmuz 1322

Taşdelen Suyu civarındaki bataklıkların tathiri masraflarının tesviyesi. (Dahiliye)
Tarih: 20/Za/1324 (Hicri) Dosya No: 2974 Gömlek No: 223015 Fon Kodu: BE0

4

راجه تفرقه جلد

تاریخ
مکتوب
۲۰

دولتو انق حضرتی

صه سه رله صورتک کافقه صافقن صمده معن اطرافده معابر حفظه مشهور اوللا بقه تقصرون تطهیرم کسفر میجیم ایجاب ایدد مملکتیله یوزدوسک
بالمناقصه سجمیدی اود طغور غوسه جیلانی بی المیوز غوسه دولیانه سرز نالقه اوزنده تفرقه ایدرک اعالر سراج و ترغوم علی لوصول کفالت دولتی
بیه ایله اولدوقده عملیانه فرجوره تنقه اداره شه نفعه معناده سقده ایدد حاله اجد اولدول تفرقه نیچله انسا آرد و یوزار عمیه نیند رسوب و ایضا نالوزده
سریعا تقصرون ایضا اولدول اداره مذکوره مبدیته دعای لوصول فادونین لوزده استیصال خصوصک ده صیقلی دادیرنه انصاری مجوز کلسو و مجبورده
اناره اولدوقده ایجاب اولدول تفرقه و منافعه تا کس نفا تقیم و اسر نالقه ایدیده امدودله حضرتی مه لاکه ایضا و ایضا و ایضا و ایضا
سرایین
مستبر

سایر

Taşdelen Suyu civarındaki bataklıkların tathiri masraflarının tesviyesi. (Dahiliye)
Tarih: 20/Za/1324 (Hicri) Dosya No:2974 Gömlek No:223015 Fon Kodu: BE0

مصرفات حضرت عبدالعظیم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مکتوب نامی
عدد

۲۷۰۸

مردمی جان کعبه بر سر
در سنه دلی صوبه کی نظر صحتی بود معنی طرفه معابر حفظ امور شور و ادان به تفهیرک نظیر بر بوج کعبه ای با این کعبه که غیر دانی ف قدیر که اون نظیر کعبه
انچه بک ای بود عرکتم منوری اوزرک نظر بر کعبه بکنر مع مرکزک سه حایه انا ات و غیرات امور بر زمین لوبه سه ما ذوقنا عکس حضرت شریفات جبهه به آنا
« ۱۳۳۳ » نامی نکره لغوی بود تقدیم نمودی ای به سوزای و دینی نامی سوزا سعه حیدر حجه لهر اولی ای امر و زمان حضرت که در مرکز
ناظر اور واحد
۲۸

[img 54729]

Şehremaneti Mektubi Kalemi

Adet: 321

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Taşdelen Suyunun muhafaza-i safiyeti zımnında menbaı etrafında mugayir-i hıfzus-sihha meşhud olan bataklıkların tathiriyle keşfi mucibince icab eden mahallerinin tamir ve inşası bil-münakasa sim Mecidi 19 kuruş hesabıyla 6200 kuruşta Donkiyan Serkiz Kalfa üzerinde takarrur ederek ihalesi icra ve merkum alel-usul kefalet ve kontrato rabt edilmiş olduğundan ameliyat-ı mezbure Kantar İdaresinin nezaret-i mütemadiyesi tahtında olarak ihaleten icra ve bedel mukarrer sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden tesviye ve ifa kılınmak üzere serian muktezasının ifası lüzumunun idare-i mezkure müdürüyetine ve alel-usul mezuniyet-i lazimesinin istihsali hususunun da savb-ı âlî-i daverilerine işarı bil-muvacehe meclis ve muhasebeden ifade ve ol vecihle icabı icra ve keşf defteri ve münakasa kaimesi leffen takdim ve isra kılınmakla ol babda emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

Fi 14 Recep 1324 ve fi 21 Ağustos 1322

Şhremini

[img 54729]

Belediye Yazı İşleri Kalemi

Adet: 321

İçişleri Bakanlığı Makamına

Devletli Efendim Hazretleri

Taşdelen Suyunun saflığının korunması konusunda kaynak etrafında sağlığa aykırı olduğu gözlemlenen bataklıkların temizlenmesiyle keşif doğrultusunda gereken mahallerinin tamir ve inşası, maliyette yapılan eksiltme neticesi Gümüş Mecidiye 19 kuruş hesabıyla 6200 kuruşta Donkiyan Serkiz Kalfa üzerinde kaldığı kesinleşerek ihalesi yapılp ve usulüne göre gerekli olan kefalet ve kontrato eklenmiş olduğundan söz konusu işin Kantar İdaresinin yükümlülüğü altında olarak ihale usulü ile yapılp ve söz konusu bedel belirlenen bu senenin genel inşaat ve tamirat bütçesinden karşılanmak ve yerine getirilmek üzere hızlı bir şekilde gereğinin yapılması lüzumunun sözü edilen idare müdürlüğüne ve usulü üzere gerekli izinlerinin alınması konusunun da yüce makamlarına bildirilmesi ifade edildiği şekilde meclis ve muhasebeden ifade ve o şekilde gereğinin yapılması ve keşif defteri ve maliyeti düşürme belgesi eklenip gönderilmekle o konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 14 Recep 1324 ve fi 21 Ağustos 1322

Belediye Başkanı

[Img 54730]

Babialı Daire-i Umur-ı Dahiliye Mektubi Kalemi

Adet: 2708

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadaret-penahiye

Maruz-ı Çaker-kemîneleridir ki,

Taşdelen Suyunun muhafaza-i safiyeti zımında menbaı etrafında mugayir-i hıfzusu sıhha meşhud olan bataklıkların tathiriyle ber-mûceb-i keşif icab eden mahallerinin tamir ve inşası bil-münakasa Mecidi 19 kuruş 6200 kuruşla müteahhiti üzerinde takarrur ettiğinden bahisle meblağ-ı mezkurun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden tesviyesine mezuniyet itası hakkında şehremanet-i celilesinden alınan 21 Ağustos 1322 tarihli tezkere mefluflarıyla takdim kılındı. İcabının şura-yı devletçe teemmülü manut-ı müsaade-i aliyye-i fehîmâneleridir. Ol babda emir ve ferman hazret-i veliyyül-emrindir.

Fi 21 Recep 1324 ve fi 28 Ağustos 1322

Nazır-ı Umur-ı Dahiliye

[Img 54730]

Babialı İçişleri Dairesi Yazı İşleri Kalemi

Adet: 2708

Yüce Sadrazamlık Makamına

Kullarının Arz ettikleridir ki,

Taşdelen Suyunun saflığının muhafaza edilmesi konusunda kaynağın etrafında sağlığa aykırılığı gözlemlenmiş olan bataklıkların temizlenmesiyle keşif doğrultusunda gereken yerlerinin mahallerinin tamir ve inşası belirlenen maliyette yapılan eksiltme neticesinde Mecidi 19 kuruş 6200 kuruşla müteahhiti üzerinde ihalesi kaldığından bahisle söz konusu meblağın bu seneki genel inşaat ve tamirat giderlerinden karşılanmasına izin verilmesi hakkında belediye idaresinden alınan 21 Ağustos 1322 tarihli tezkere ekleriyle takdim kılındı. Gereğinin Devlet Şurası adındaki mecliste tetkik edilip düşünülmesi sizin yüce müsaadenize bağlıdır. O konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 21 Recep 1324 ve fi 28 Ağustos 1322

İçişleri Bakanı

Taşdelen Suyu civarındaki bataklıkların tathiri masraflarının tesviyesi. (Dahiliye)
 Tarih: 20/Za/1324 (Hicri) Dosya No: 2974 Gömlek No: 223015 Fon Kodu: BE0

شماره اولی

مورد	مقدار	قیمت
صندل	۷	۷۰۰
سایه	۶۵	۶۵۰
سایه		۶۵۰

مورد	مقدار	قیمت
ذخیره نقد	۱	۱۰۰
سپاهان	۱	۱۰۰
صافه	۲	۲۰۰
نقد	۱	۱۰۰
مقدار	۱	۱۰۰
		۶۰۰

شماره اولی

[img 54731]

Şura-yı Devlet Evrak Odasından Terkim Olunan Melfufat-ı Mezkuresi

Evrakın Vürudu Tarihi	Defter Numrosu	Hülasa-i Evrak
22 Recep 1324 29 Ağustos 1322	7 Şehremaneti 285	Taşdelen Suyu etrafında bulunan bataklıkların tathiriyle tesviye-i masarifi istizanına dair.
Aded-i Evrak 1- Dahiliye Nezaretinin Tezkeresi 1- Şehremanetinin Tezkeresi 2- Münakasa Kaimesi (Mazbataya leffedilmiştir.) 1- Keşif Defteri 1- Taahhüt Senedi (6 Adet)		

[img 54731]

Devlet Şurası Evrak Odasından Yazılan Belge Ekleri

Evrakın Gelme Tarihi	Defter Numarası	Evrakın Özeti
22 Recep 1324 29 Ağustos 1322	7 Belediye Başkanlığı 285	Taşdelen Suyu etrafında bulunan bataklıkların temizlenmesiyle masrafın karşılanması için izin alınmasına dair.
Evrak Adedi 2- İçişleri Bakanlığının Tezkeresi 3- Belediye Başkanlığının Tezkeresi 4- Bütçe Azaltım Belgesi (Kararnameye eklenmiştir.) 2- Keşif Defteri 2- Taahhüt Senedi (6 Adet)		

[İmg 54733]

Sadaret-i Uzma Mektubi Kalemî

Numro	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
2145	-	18 Zilkaade 1324 ve fi 21 Kanunuevvel 1322	20 Zilkaade 1324 ve fi 23 Kanunuevvel 1322

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Suretleri balada muharrer tezkere-i maruza ve şeref-sadır olan irade-i seniyye hazret-i hilafet-penahiye ... ve leffen iade kılınan evrak-ı keşfiye mucibince dahiliye nezaret-i celilesinden icra-yı icabına himmet buyrulması.

Taşdelen suyunun civarındaki bataklıkların tathiriyle bazı mahallerinin tamirine dair.

[İmg 54733]

Sadrızamlık Yazı İşleri Kalemî

Numara	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Düzeltilme Tarihi
2145	-	18 Zilkaade 1324 ve fi 21 Kanunuevvel 1322	20 Zilkaade 1324 ve fi 23 Kanunuevvel 1322

İçişleri Bakanlığına

Kopyaları yukarıda yazılı olan arz edilen tezkere ve padişahın yüce iradeleriyle onlara eklenerek iade edilen keşif evrakı gereğince içişleri bakanlığından gereğinin yapılması konusunda gayret ve himmet buyrulması.

Taşdelen suyunun civarındaki bataklıkların temizlenmesiyle bazı mahallerinin tamirine dair.

Umumi menfaatlere hizmet amacıyla getirtmekte olduğu Taşdelen ve Elmalı sularının satış
selahiyetinin kendisine verilmesi talebine dair Fuad imzasıyla verilen arzuhalin tahkiki.
Tarih: 28/Ş/1312 (Hicri) Dosya No:348Gömlek No:12Fon Kodu: DH.MKT

۵

۵۴۴

ذالوجه ايجون منقبتك و بره منقبتك باره بعد كنه دست و زيارت بر جعفر اول آورده صوفقه تا
ما در وقت بر وجه منقبتك ابراهيم اول و در وقت منقبتك اول و در وقت منقبتك اول و در وقت منقبتك اول
منقبتك اول و در وقت منقبتك اول و در وقت منقبتك اول و در وقت منقبتك اول

عبدالله

163/543

[img 54735]

Numara: 147

Darülaceze için müsted'înin vereceği maktu para badehu kendisiyle kararlaştırılacağından evvel emirde su hakkındaki mezuniyetinin ber-muceb-i istid'a kâbil olup olmadığı bilinmek üzere ticaret ve nafia nezaret-i celilesine tezkere-i aliyye-i cenab-ı nezaretpenahilerinin tastiri babında emir ve ferman hazret-i min lehü'l-emrindir.

Fi 2 Şubat 1310

Mucebince.

[img 54735]

Numara: 147

Darülaceze için isteyenin vereceği değeri biçilmiş para daha sonra kendisiyle kararlaştırılacağından daha önce su hakkındaki izinlerinin verilen dilekçe gereğince bunun mümkün olup olmadığı bilinmek üzere ticaret ve bayındırlık bakanlığına yüce bakan tarafından belge yazılması konusunda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 2 Şubat 1310

Gereğinin Yapılması.

[img 54736]

Dahiliye Mektubi Kalemi Umuruna Mahsus Varakadır

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
1314/2	Ahmet Hilmi	5 Şubat 1310	28 Şevval 1312 ve fi 11 Şubat 1310

Ticaret ve Nafia Nezaret-i Celilesine

Menafi-i umumiye hizmet maksadıyla getirtmekte olduğu Taşdelen ve Elmalı sularının mühürlü ve hasırlı damacanalara ve küçük şişeler ile furuhtu salahiyetinin kendüsüne inhisarı istidasına ve beher elli kıyyelik damacanalara muayyen olan resimden başkaca 10 paralık yapıştırıldığı surette Darülacezeye yeniden bir varidat hasıl olacağına ve bazı ifadeye dair fevaid mührüyle huzur-ı sami-i sadaretpenahiye takdim olunup havale buyrulan arzuhal leffen irsal kılındığından müstedinin Darülacezeye terk edeceği maktu para badehu kendisiyle kararlaştırılmak üzere evvel emirde su hakkındaki mezuniyet istidasının kabil-i is'âf olup olmadığının ibna ve mezkur arzuhalin iade ve israsına himem-i aliyye-i daverileri derkar buyrulamak babında.

[img 54736]

İçişleri Yazı İşleri Kalemi İşlerine Mahsus Evraktır

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazım Tarihi	Düzeltilme Tarihi
1314/2	Ahmet Hilmi	5 Şubat 1310	28 Şevval 1312 ve fi 11 Şubat 1310

Ticaret ve Bayındırlık Makamına

Devlete ve millete hizmet maksadıyla getirtmekte olduğu Taşdelen ve Elmalı sularının mühürlü ve hasırlı damacanalara ve küçük şişeler ile satılması izninin kendisine verilmesi dilekçesine göre ve her elli kıyyelik damacanalara için alınacak olan vergiden başkaca 10 paralık pul yapıştırıldığı surette Darülacezeye yeniden bir gelir hasıl olacağına ve bazı ifadeye dair kendi mührüyle sadrazamlık makamına takdim olunup havale buyrulan dilekçe eklenerek gönderildiğinden dilekçe verenin Darülacezeye terk edeceği maktu para daha sonra kendisiyle kararlaştırılmak üzere bundan önce verilen su hakkındaki izin dilekçesinin kabul edilebilir olup olmadığının ifade edilmesi ve söz konusu dilekçeye cevap verilmesi ve gönderilmesine yüce himmet ve gayretlerinizi istediğimiz konusunda.

Taşdelen Suyu civarındaki bataklıkların kurutulması ve bazı mahallerinin tamiri için gerekli olan meblağın 1322 senesi bütçesindeki inşaat ve tamirat tertibinden karşılanması.
Tarih: 21/B /1324 (Hicri) Dosya No:1115 Gömlek No:86 Fon Kodu: DH.MKT.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a budget or administrative document. The text is written in a cursive style and is organized into a table-like structure with several columns and rows. The top part of the page contains a header with the title and date. The main body of the text is a list of items or entries, possibly related to the construction and repair work mentioned in the caption. The handwriting is somewhat faded and difficult to read in some places.

[img 54738]

Dahiliye Mektubi Kalemî

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
2927/25	Ahmet Hilmi	25 Kanunuevvel 1322	23 Zilkaade 1324 ve fi 26 Kanunuevvel 1322

Şehremanet-i Celilesine

Taşdelen Suyunun civarındaki bataklıkların tathiriyle bazı mahallerinin tamir ve inşası zımında keşif ve münakasası mucibince Mecidi 19 kuruştan sarfı lazım gelen 6200 kuruşun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden bit-tesviye tamirat ve inşaat-ı mezkurenin ihale-i icrası hususuna şura-yı devlet maliye dairesi kararıyla bil-istizan idare-i seniyye-i cenab-ı hilafet-penahi şeref-müteallik buyrulduğu 23 Kaunuevvel 1322 tarihinde taraf-ı sami-i sadaret-penahiye tebliğ buyrulmuş ve keşif evrakı iadeten savb-ı âlî-i daverilerine tisyar kılınmıştır. Ol babda.

[img 54738]

İçişleri Yazı İşleri Kalemî

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Düzeltilme Tarihi
2927/25	Ahmet Hilmi	25 Kanunuevvel 1322	23 Zilkaade 1324 ve fi 26 Kanunuevvel 1322

Belediye Başkanlığı Makamına

Taşdelen Suyunun civarındaki bataklıkların temizlenmesiyle bazı yerlerinin tamir ve inşası konusunda keşif ve maliyeti azaltma belgesi gereğince Mecidi 19 kuruştan sarf edilmesi lazım gelen 6200 kuruşun bu senenin genel inşaat ve tamirat bütçesinden ödenmesi, söz konusu tamirat ve inşaatın ihalesinin yerine getirilmesi hususuna devlet şurası maliye dairesi kararıyla izin verilmesi doğrultusunda yüce padişahın irade ve isteğine uygun olduğu 23 Kaunuevvel 1322 tarihinde sadrazamlık makamına tebliğ buyrulmuş ve keşif evrakı iadeten yüce hükümdarlık tarafına sunulmuştur. O konuda.

[İmg 54739]

Babîâlî Daire-i Sadaret-i Uzma

Mektubi Kalemî

Adet: 2927

Tezkere-i Maruza Suretidir

Dahiliye Nezaret-i celilesinin şura-yı devlete havale olunan tezkeresi üzerine maliye dairesinden tanzim ve leffen arz ve takdim kılınan mazbatada Taşdelen Suyunun civarındaki bataklıkların tathiriyle bazı mahallerinin tamir ve inşası zımında ber-muceb-i keşif ve münakasa Mecidi 19 kuruştan sarfı lazım gelen 6200 kuruşun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden bit-tesviye tamirat ve inşaat-ı mezkurenin ihaleten icrası hususunun şehremanet-i celilesine tebliğinin nezaret-i müşarün ileyhaya havalesi lüzumu gösterilmiş olmakla cevab her ne vecihle irade-i seniyye-i cenab-ı hilafetpenahi şeref-sudur buyrulur ise mantuk-ı âlîsi infaz edileceği beyan ile tezkere-i senaveri terkîm kılındı efendim.

Fi 4 Zilkaade 1324 ve fi 6 Kanunuevvel 1322

Sadrizam Ferit

Şeref-sudur buyrulan irade-i seniyye-i hazret-i hilafet-penahiye meblağ-ı hamîş suretidir

Reşide-i dest-i tazim olup melfuflarıyla manzur-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i samiye-i sadaret-penahileri üzerine mucébince irade-i seniyye-i cenab-ı hilafetpenahi şeref-müteallik buyrulmuş olmakla ol babda emir ve ferman hazret-i veliyyül-emrindir.

Fi 16 Zilkaade 1324 ve fi 19 Kanunuevvel 1322

Ser-katib-i Hazret-i Şehriyarî Tahsin

Ashna mutabıktır.

Suretleri balada muharrer tezkere-i marufe ve şeref-sadır olan irade-i seniyye-i hazret-i hilafetpenahi meblağ-ı hamîş ve leffen iade kılınan evrak-ı keşfiye mucébince Dahiliye Nezaret-i celilesinden icra-yı icabına himmet buyruldu.

20 Zilkaade 1324 ve fi 23 Kanunuevvel 1322

[İmg 54739]

Babîâlî Daire-i Sadaret-i Uzma

Mektubi Kalemî

Adet: 2927

Tezkere-i Maruza Suretidir

Dahiliye Nezaret-i celilesinin şura-yı devlete havale olunan tezkeresi üzerine maliye dairesinden tanzim ve leffen arz ve takdim kılınan mazbatada Taşdelen Suyunun civarındaki bataklıkların tathiriyle bazı mahallerinin tamir ve inşası zımında ber-muceb-i keşif ve münakasa Mecidi 19 kuruştan sarfı lazım gelen 6200 kuruşun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden bit-tesviye tamirat ve inşaat-ı mezkurenin ihaleten icrası hususunun şehremanet-i celilesine tebliğinin nezaret-i müşarün ileyhaya havalesi lüzumu gösterilmiş olmakla cevab her ne vecihle irade-i seniyye-i cenab-ı hilafetpenahi şeref-sudur buyrulur ise mantuk-ı âlîsi infaz edileceği beyan ile tezkere-i senaveri terkim kılındı efendim.

Fi 4 Zilkaade 1324 ve fi 6 Kanunuevvel 1322

Sadrizam Ferit

Şeref-sudur buyrulan irade-i seniyye-i hazret-i hilafet-penahiye meblağ-ı hamış suretidir

Reşide-i dest-i tazim olup melfuflarıyla manzur-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i samiye-i sadaret-penahileri üzerine mucébince irade-i seniyye-i cenab-ı hilafetpenahi şeref-müteallik buyrulmuş olmakla ol babda emir ve ferman hazret-i veliyyül-emrindir.

Fi 16 Zilkaade 1324 ve fi 19 Kanunuevvel 1322

Ser-katib-i Hazret-i Şehriyarî Tahsin

Ashna mutabıktır.

Suretleri balada muharrer tezkere-i marufe ve şeref-sadır olan irade-i seniyye-i hazret-i hilafetpenahi meblağ-ı hamış ve leffen iade kılınan evrak-ı keşfiye mucébince Dahiliye Nezaret-i celilesinden icra-yı icabına himmet buyruldu.

20 Zilkaade 1324 ve fi 23 Kanunuevvel 1322

[img 54740]

Dahiliye Mektubi Kalemi

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
321/23	-	24 Ağustos 1322	21 Recep 1324 ve fi 28 Ağustos 1322
Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadaret-penahiye Taşdelen Suyunun muhafaza-i safiyeti zımında menbaı etrafında mugayir-i hıfzus-sıhha meşhud olan bataklıkların tathiriyle ber-muceb-i keşf icab eden mahallerinin tamir ve inşası bil-münakasa Mecidi 19 kuruştan 6200 kuruşla müteahhidi üzerinde takarrur ettiğinden bahisle meblağ-ı mezkurun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden tesviyesine mezuniyet itası hakkında şehremanet-i celilesinden alınan 21 Ağustos 1322 tarihli tezkere melfuflarıyla takdim kılındı. İcabının şura-yı devletçe teemmülü manut-ı müsaade-i aliyye-i fehîmâneleridir. Ol babda.			

[img 54740]

İçişleri Yazı İşleri Kalemi

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Temize Çekilme Tarihi
321/23	-	24 Ağustos 1322	21 Recep 1324 ve fi 28 Ağustos 1322
Yüce Sadrazamlık Makamına Taşdelen Suyunun saflığının muhafazası konusunda kaynağı etrafında sağlığa zararlı olduğu gözlemlenen bataklıkların temizlenmesiyle keşif sonucu gereken yerlerinin tamir ve inşası belirlenen maliyet olan Mecidi 19 kuruştan 6200 kuruşla ihalesi müteahhidi üzerinde kaldığından bahisle söz konusu meblağın bu senenin genel inşaat ve tamirat bütçesinden ödenmesine izin verilmesi hakkında Belediye Başkanlığından alınan 21 Ağustos 1322 tarihli tezkere ekleriyle takdim kılındı. Gereğinin devlet şurasınca incelenmesi ve düşünülmesi yüce müsaadelerine bağlıdır. O konuda.			

Taşdelen Suyu'nun satış hakları kendisine verildiğini idda eden Sava Toracıoğlu'nun iddiasının doğru olmadığı.
Tarih: 23/R /1317 (Hicri) Dosya No:2241 Gömlek No:37 Fon Kodu: DH.MKT.

Handwritten document in Ottoman Turkish script, likely a legal or administrative record. The text is written in a cursive style on aged paper. At the top, there is a header section with some faint text and a date. The main body of the document contains several lines of text, including a date "23 R 1317" and a reference number "Dosya No: 2241". The text appears to be a statement or a report, possibly related to the legal case mentioned in the caption. There is a red circular stamp at the bottom right of the page, which contains the text "T.C. BARLAH MİLLÎ İCRA VE İZLENİM BAKANLIĞI" and "DİJİTAL İZLENİM BAKANLIĞI".

[İmg 54742]

Dahiliye Mektubi Kalemi

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
15/27	-	4 Ağustos 1315	23 Rebiülahir 1317 ve fi 18 Ağustos 1315

Darülaceze Müdüriyetine

Taşdelen Suyunun bazı şeraitle fûruhtu zımnında kendisine 15 müddetle imtiyaz itası tüccardan Savatoraç oğlu tarafından istida olunduğuna ve teferruatına dair tevarüd eden 1 Mayıs 1315 tarih ve 80 numrolu tezkereleri üzerine bil-muhabere muhtalat komisyondan alınan mazbatada mezkur suyun emlak-i hümayuna ait olduğu beyan olunmasıyla hazine-i şahane nezaret-i aliyyesinden istifsar mütalaa olunmuştur. Zikr olunan suyun fûruhtu hakkında muamele-i lazimesinin ittihazı mukaddema atıyye-i ulya-yı mülukaneden istizan kılınmış olduğu halde irade-i seniyye-i hazret-i padişahi şeref-sudur buyrulmuş olduğuna binaen hazinece bir gûnâ mütalaa dermiyan olunmak tabii bulunduğu cevaben tevarüd eden 22 Temmuz 1315 tarih ve 15 numrolu tezkerede beyan olduğundan müsted'i-i merkuma cevab itası hususunun beyanına ibtidar olundu. Ol babda.

[İmg 54742]

İçişleri Bakanlığı Yazı İşleri Kalemi

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Düzeltilme Tarihi
15/27	-	4 Ağustos 1315	23 Rebiülahir 1317 ve fi 18 Ağustos 1315

Darülaceze Müdüriyetine

Taşdelen Suyunun bazı şartlarla satılması konusunda kendisine 15 müddetle imtiyaz verilmesi tüccardan Savatoraç oğlu tarafından dilekçe verildiğine ve teferruatına dair ulaşan 1 Mayıs 1315 tarih ve 80 numaralı tezkereleri üzerine haberleşme sonucu karışık komisyondan alınan mazbatada adı geçen suyun padişahlık emlakine ait olduğu beyan olunmasıyla ytüce hazine bakanlığından bu konunun sorulması mütalaa olunmuştur. Zikr olunan suyun satılması hakkında gerekli işlemlerinin yerine getirilmesi daha önce padişahlık makamından bu hediye için izin verilerek padişahlık izni çıkmış olduğuna binaen hazinece her hangi bir mütalaada bulunulmasına bağlı bulunduğu cevaben ulaşan eden 22 Temmuz 1315 tarih ve 15 numaralı tezkerede beyan olduğundan söz geçen dilekçe sahibine cevap verilmesi hususunun beyanına cesaret edildi. O konuda.

[img 54744]

Dahiliye Mektubi Kalemi

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
80	-	9 Mayıs 1315	25 Muharrem 1317 ve fi 24 Mayıs 1315
Darülaceze Müdüriyeti Muhtalat Komisyonu Riyasetine <p>Taşdelen nam menba suyunun şişelere vaz ve İstanbul ve civarındaki bayilere fûruht etmek ve buna mukabil 150 dirhemlik şişeler için birer ve 2 okkalık şişeler için beşer ve hanelere verilecek 50 okkalık hasırlılar için yüzer para Darülaceze menfaatine terk eylemek ve mezkur hasırlılardan elyevm şehremanet-i celilesince alınan otuzar para resmi de 40 paraya iblağ etmek şartlarıyla ve şerait-i muharrere-i saire ile 15 sene müddetle imtiyaz itası hakkında tüccardan Odokyos Savatoraç oğlu imzasıyla verilen arzuhal gönderildiğine ve bu hususta halka bir gûnâ zarar vukuuna mahal verilmeyeceği ve bayilerin hukuku haleldar olmayacağı gibi Darülaceze için senevi 500 lira raddesinde fazla-i varidat husule geleceği cihetle terviç-i istida münasib olacağına dair Darülaceze müdürlüğünden alınan tezkere melfufuyla tesyir olundu. Suret-i işara nazaran keyfiyetin muhtalat komisyonca bil-etraf tetkikiyle neticesinin ba-mazbata işarı babında.</p>			

[img 54744]

İçişleri Bakanlığı Yazı İşleri Kalemi

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Düzeltilme Tarihi
80	-	9 Mayıs 1315	25 Muharrem 1317 ve fi 24 Mayıs 1315
Darülaceze Müdürlüğü Karışık Komisyonu Başkanlığına <p>Taşdelen nam kaynak suyunun şişelere doldurulması ve İstanbul ve civarındaki bayilere satmak ve buna mukabil 150 dirhemlik şişeler için birer ve 2 okkalık şişeler için beşer ve hanelere verilecek 50 okkalık hasırlı şişeler için yüzer para Darülaceze menfaatine terk eylemek ve söz konusu hasırlı şişelerden bugün Belediye Başkanlığınca alınan otuzar para vergisi de 40 paraya çıkarılmak şartlarıyla ve yazılı çeşitli şartlar ile 15 sene müddetle imtiyaz verilmesi hakkında tüccardan Odokyos Savatoraç oğlu imzasıyla verilen dilekçe gönderildiğine ve bu hususta halka herhangi bir zarar verilmesine fırsat bırakılmayacağı ve bayilerin hukukuna zarar verilmeyeceği gibi Darülaceze için senelik 500 lira civarında fazla gelir getireceği cihetle dilekçenin desteklenmesinin münasip olacağına dair Darülaceze müdürlüğünden alınan tezkere ekleriyle gönderildi. Bildiri suretine bakılarak durumun karışık komisyonca teferruatıyla incelenmesiyle</p>			

sonucun yazılı bir belge ile bildirilmesi konusunda.

[img 54746]

Dahiliye Mektubi Kalemi

Evrak Numrosu	Müsevvidi İsmi	Tesvid Tarihi	Tarih-i Tebyizi
424/22	-	29 Haziran 1315	9 Recep 1317 ve fi 5 Temmuz 1315

Hazine-i Hassa-i Şahane Nezaret-i Aliyyesine

Taşdelen nam menba suyunun şişelere vaz ve İstanbul ve civarındaki bayilere fûruht etmek ve buna mukabil 150 dirhemlik şişeler için birer ve 2 okkalık şişeler için beşer ve hanelere verilecek 50 okkalık hasırlılar için yüzer para Darülaceze menfaatine terk eylemek ve mezkur hasırlılardan el yevm şehremaneti celilesince alınan otuz para resmi de 40 paraya iblağ etmek şartlarıyla ve şerait-i muharrere-i saire ile 15 sene müddetle imtiyaz itası hakkında tüccardan Odokyos Savatoraç oğlu imzasıyla verilen arzuhalin gönderildiğine ve bu hususta halka bir gûnâ zarar vukuuna mahal verilmeyeceği ve bayilerin hukuku haleldar olmayacağı gibi Darülaceze için senevi 500 lira raddesinde fazla-i varidat husule geleceği cihetle terviç-i istida münasib olacağına dair Darülaceze müdüriyetinden mebhus tezkere ve matvisinin leffiyle sebki eden işara cevaben Darülaceze muhtalat komisyonundan alınıp mezkur tezkere ve matvisiyle maan irsal kılınan 17 Haziran 1315 tarihli ve 68 numrolu mazbatada gösterildiği vecihle zikr olunan Taşdelen suyunun emlak-i hümayuna aidiyeti cihetle müstedi tarafından gösterilen şerait hakkındaki muameleye badehu bakılmak üzere evvel emirde mütalaa-i aliyyelerinin ibna ve evrak-ı mezkurenin iade ve isrası hususuna himem-i aliyyeleri sual buyrulmak babında.

[img 54746]

İçişleri Bakanlığı Yazı İşleri Kalemi

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Yazılma Tarihi	Düzeltilme Tarihi
424/22	-	29 Haziran 1315	9 Recep 1317 ve fi 5 Temmuz 1315

Hazine Bakanlığı Makamına

Taşdelen adlı memba suyunun şişelere doldurulması ve İstanbul ve civarındaki bayilere satışını yapmak ve buna mukabil 150 dirhemlik şişeler için birer ve 2 okkalık şişeler için beşer ve hanelere verilecek 50 okkalık hasırlı damacanalardan bugün Belediyece alınan otuz para vergi de 40 paraya çıkarılmak şartlarıyla ve diğer yazılı şartlar ile 15 sene müddetle imtiyaz verilmesi hakkında tüccardan Odokyos Savatoraç oğlu imzasıyla verilen dilekçenin gönderildiğine ve bu hususta halka herhangi bir zarar vukuuna imkan verilmeyeceği ve bayilerin hak kayıpları olmayacağı gibi Darülaceze için senelik 500 lira civarında ek bir gelir elde edileceği cihetle dilekçenin desteklenmesinin münasip olacağına dair Darülaceze müdüriyetinden gelen tezkere ve eklerinin eklenmesiyle gönderilen bildiriye cevaben Darülaceze karışık komisyonundan alınıp söz konusu tezkere ve ekleriyle beraber gönderilen 17 Haziran 1315 tarihli ve 68 numaralı mazbatada gösterildiği şekilde adı geçen Taşdelen suyunun padişahlık emlakine ait olmasından dolayı dilekçe sahibi tarafından gösterilen şartlar hakkındaki işleme daha sonra bakılmak üzere en önce yüce görüşlerinin bildirilmesi ve söz konusu evrakın gönderilmesi hususuna yüce himmetleri talep edilmektedir.

[img 54748]

Hazine-i Hassa-i Şahane

Tahrir Kalemi

Adet: 29

Atufetlü efendim hazretleri,

30 Kanunuevvel 1312 tarihli arıza-i kemteranem ile arz ve istizan olunduğu üzere Alemdağı Çiftlik-i hümayunu merbutatından Vakf-ı Koru dahilindeki Taşdelen ve Elmalı ve mütevellî sularının kum ve mide hastalıklarının izalesine külli tesiri olmasından naşi ahalice pek ziyade aranılmakta ise de baid mesafede ve bazı menbaların be-gayet sa'bül-mürur mevakiide bulunması hasebiyle bunların muhtaç olanlarca doğrudan doğruya celbi müteassir olduğuna ve rast gelen vasıtalara müracaat dahi emniyet-bahş olmadığına binaen mezkur suların bir bedel-i münasib ile ilzamı sureti evvel ve ahir hazineden istida kılınmakta olup faidesi müsellemler olan mezkur suların ormanlar içinde telef ve zayi olmaktan ise elyevm ahaliye satılan fiyatın nısıf derecesinden ziyadeye furuht edilmemek şartıyla ilzamı menfaat-i umumiyyeye müstelzim görüldüğüne mebni sureti mukaddema arz ve takdim kılınan mukavelenamede muharrer olduğu vecihle ticaret için olmayarak alel-ıtlak herkes ihtiyacı derecesinde fıçı ve desti ve saire ile istediği kadar su meccanen almak ve sular şişeden mamul kaplarla nakil olunarak beher litre su 20 paradan ziyadeye satılmamak şartları ve şerait-i saire ve 10 sene müddet ile müzayedeye konularak seneliği lira 100 kuruş hesabıyla 42050 kuruşta hatap ve kömür tüccarından Hasan Bey kefaletiyle Kaya Beyzade Selim ve Hasan Beyzade Mehmet Kadir Beğler uhdesinde takarrur etmiş olmakla menabi-i mezkurenin ol vecihle müma ileyhaya icrası ihalesi hakkında emir ve ferman cenab-ı cihandârî her ne vecihle şeref-sünuh buyrulur ise mantuk-ı münîfe tavgik-i hareket olunacağı muhat-ı ilm-i âlî buyruldukta emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

Fi 21 Şevval 1314 ve fi 13 Mart 1313

Nazır-ı Hazine-i Hassa

[İmg 54748]

Padişahlık Hazinesi

Yazı Kalemi

Sayı: 29

Sayın efendim hazretleri,

30 Kanunuevvel 1312 tarihli dilekçem ile arz ve ifade olunduğu üzere Alemdağ Çiftliğine bağlı Kuru vakfı dahilindeki Taşdelen ve Elmalı ve diğer sularının kum ve mide hastalıklarının giderilmesine büyük tesiri olmasından dolayı ahalice pek fazla aranılmakta ise de uzak mesafede ve bazı membaların çok uzak mevkiilerde bulunması hasebiyle bunların muhtaç olanlarca doğrudan doğruya kendi imkanlarıyla getirmelerinin sakıncaları olduğuna ve nakletme araçları dahi güven verici olmadığına binaen adı geçen suların uygun bir bedel ile getirilmesi durumu önce ve sonra Hazine idaresinden talep edilmiş olunmakta olup faydası kesin olan söz konusu suların ormanlar içinde telef ve zayi olmaktan ise bugün ahaliye satılan fiyatın yarı derecesinden fazla bir fiyata satılmamak şartıyla getirilmesi genel çıkarlara uygun görüldüğüne binaen kopyası daha önce arz ve takdim kılınan sözleşmede yazılı olduğu cihetle ticaret için olmayarak genel olarak herkes ihtiyacı derecesinde fıçı ve testi ve diğer kaplarla istediği kadar suyu ücretsiz olarak almak ve sular şişeden yapılan kaplarla nakil olunarak her litre su 20 paradan fazla ücrete satılmamak şartları ve diğer şartlar ve 10 sene müddet ile müzayedeye konularak seneliği lira 100 kuruş hesabıyla 42050 kuruşta odun ve kömür tüccarından Hasan Beyin kefil olmasıyla Kaya Beyzade Selim ve Hasan Beyzade Mehmet Kadir Beğlere ihale edilmiş olmakla adı geçen membaların ol ekilde adı geçen kişilere ihale edilmesi hakkında padişahın emir ve fermanı ne şekilde olursa ona uygun hareket edileceği yüce ilimleri dahilinde olduğundan emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 21 Şevval 1314 ve fi 13 Mart 1313

Padişahlık Hazinesi Bakanlığı

Tarih: 17/Za/1324 (Hicri) Dosya No:20 Gömlek No:1324/Za-05 Fon Kodu: İ.Ş.E..
 Taşdelen suyunun civarındaki bataklıkların temizlenerek bazı mahallerin tamir ve inşası ile gerekli meblağın ödenmesi.

۴۷۷

عنه دله حویلیک محالقه صافیق ایچوره منبی المرائنه مغایر حفظ الو مشهور اولاده بجه دفعه تکمیل تطهیر به ایجاب ایدمه محمد بنک تعمیر انشای معارفه مورثه
 عقد و سید اما قهره رسس تذکره نده تقدیر منصفه داخده دفعه تنگ شورای دولت هوای بود باده ۸۱ حسنیه تاریخ و ایکی بیک بری یوز سکر لوزر لوزر تذکره می مغفونیه
 مالیه دائره منقش قرآنه اولدی
 مالدیه نظراً انشآت مذکوره مغفون کشف و فزی موجباً بالمسافره مجیده اوله طفره فرود شه الم بیک ایکی یوز فرود شه و و علیا سرکز قلمه اوزرن تقریر ایدرن اعلایه
 اجرا و مرقوم علی الاحول کفالت و قدر نظراً تریه ربط ایدمه اولدیجه اهد شد بفضله اشعار امانت و حیدر عملیات مزبور و قهره اداره و سندن قهره منقاد بری فتح اولدی اعلانه
 اجرا و بیده مقررک سنه احالیه انشآت و تعمیرات عمومی ترتیبه تنویسی خصه منصف شهر امانت لاجه البقیه داخده دفعه تنه هواری تذکره و کشف و فزی معارفه و کشف معارفه
 قندی اولدیا بن ابرو فرماده حضرتنه مدد لایم کردیم *ایچ سولطانیه و ایچ طایفه لوزر*

اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره
ضایبک	سید و بیک	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله
یولکده	یولکده	یولکده	یولکده	یولکده	یولکده	یولکده	یولکده
اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره
نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله
اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره	اعضاره
اعضاره	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله
اعضاره	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله	نظیر الله

[İmg 54750]

Şura-yı Devlet Adet: 2717

Taşdelen suyunun muhafaza-i safiyeti için menbaı etrafında mugayir-i hıfzus-sıhha meşhud olan bataklıkların tathiriyle icab eden mahallerinin tamir ve inşası masarısının suret-i tesviyesi hakkında şehremanetinden Mürsel tezkerenin takdimini mutazammın dahiliye nezaretinin şura-yı devlete havale buyrulan 21 Recep 1324 tarih ve 2708 numrolu tezkeresi melfufatıyla maliye dairesinde kıraat olundu. Meallerine nazaran inşaat-ı mezkure melfuf keşif defteri mucebince bil-münakasa Mecidi 19 kuruştan 6200 kuruşta Donkiyan Serkiz Kalfa üzerinde takarrur eyleyerek ihalesi icra ve merkum alel-usul kefalet ve kontratoya rabt edilmiş olduğu anlaşıldığından işar-ı emanet vecihle ameliyat-ı mezbure Kantar İdaresinin nezaret-i mütemadiyesi tahtında olarak ihaleten icra ve bedel-i mukarrerin sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden tesviyesi hususunun şehremanetine li-eclüt-tebliğ Dâhiliye nezaretine havalesi tezkir ve keşif defteriyle münakasa kaimesi leffen takdim kılındı. Ol babda emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

Fi 29 Şevval 1324 ve fi 2 Kanunuevvel 1322

Maliye Dairesi Reisi

Azalar: Rıza Bey, Reşat Bey, Lütfü Efendi, Mehmet Şerif, Ali Galip, Şerif Abdullah Paşa, Mehmet oğlu Aziz, Hasan Hüseyin, Mustafa Cemal, Ahmet Şakir Taranca, Neşet Paşa, Kusur Paşa, Ahmet Cemal, Nusret Bey, Mustafa.

[İmg 54750]

Devlet Şurası Sayı: 2717

Taşdelen suyunun saflığının muhafazası için kaynak etrafında sağlığa aykırı olarak gözlemlenen bataklıkların temizlenmesiyle gereken mahallerinin tamir ve inşası masraflarının karşılanma şekli hakkında belediye idaresinden gönderilen tezkerenin takdimini içeren içişleri bakanlığının devlet şurasına havale buyrulan 21 Recep 1324 tarih ve 2708 numaralı tezkeresi ekleriyle maliye dairesinde okundu. İçeriğine bakıldığında adı geçen inşaata ek olarak keşif defteri gereğince maliyeti Mecidi 19 kuruştan 6200 kuruş ile ihale Donkiyan Serkiz Kalfa üzerinde kalarak ihalesi yapılıp ve usulü üzerine söz konusu kefalet ve kontrata eklenmiş olduğu anlaşıldığından belediyenin bildirdiği cihetle söz konusu iş Kantar İdaresinin daima idaresi altında olarak ihalesi yapılan ve sözü edilen bedelin bu seneki genel inşaat ve tamirat bütçesinden karşılanması hususunun belediye idaresince hemen tebliğ edilmesi içişleri bakanlığına havalesi zikredilmiş ve keşif defteriyle maliyet tablosu eklenerek takdim kılındı. O konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 29 Şevval 1324 ve fi 2 Kanunuevvel 1322

Maliye Dairesi Başkanı

[img 54751]

Bâbîâli Daire-i Sadaret

Amedi-i Divan-ı Humayun 3280

Devletlü efendim hazretleri,

Dahiliye nezaret-i celilesinin şura-yı devlete havale olunan tezkeresi hakları üzerine maliye dairesinden tanzim ve leffen arz ve takdim kılınan mazbatada Taşdelen suyunun civarındaki bataklıkların tathiriyle bazı mahallerinin tamir ve inşası zımında ber-muceb-i keşif ve münakasası Mecidi 19 kuruştan sarfı lazım gelen 6200 kuruşun sene-i haliye inşaat ve tamirat-ı umumiye tertibinden bit-tesviye tamirat ve inşaat-ı mezkurenin ihaleten icrası hususunun şehremanet-i celilesine tebliğinin nezaret-i müşarün ileyhaya havalesi lüzumu gösterilmiş olmakla ol babda her ne vecihle irade-i seniyye-i cenab-ı hilafet-penahi şeref-sudur buyrulur ise mantûk-ı âlisi infaz eyleyeceği beyanıyla tezkere-i senaveri terkim kılındı efendim.

Fi 4 Zilkaade sene 324 ve fi Kanunuevvel 322

Sadrazam Ferit

Maruz-ı Çaker-kemineleridir ki, Reside-i dest-i tazim olup melfuflarıyla manzur-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i samiye-i sadaret-penahileri üzerine mucibince irade-i seniyye-i cenab-ı hilafetpenahi şeref-müteallik buyrulmuş olmakla ol babda emir ve ferman hazret-i veliyyül-emrindir.

Fi 16 Zilkaade sene 324 ve fi 19 Kanunuevvel 322

Serkatib-i Hazret-i Şehriyari

[img 54751]

Bâbîâli Sadrazamlık Dairesi

Divan-ı Humayun Makamı 3280

Devletli efendim hazretleri,

İçişleri bakanlığının devlet şurasına havale olunan tezkeresi hakları üzerine maliye dairesinden düzenlenip ve eklenerek arz ve takdim kılınan mazbatada Taşdelen suyunun civarındaki bataklıkların temizlenmesiyle bazı mahallerinin tamir ve inşası konusunda keşif gereği ve maliyeti Mecidi 19 kuruştan harcanması lazım gelen 6200 kuruşun bu senenin genel inşaat ve tamirat bütçesinden ödenmesi ve söz konusu tamirat ve inşaatın ihale ile yapılması hususunun belediye başkanlığına tebliğinin adı geçen ilgili bakanlığa havalesi lüzumu gösterilmiş olmakla o konuda padişahlık iradesi ne şekilde çıkarsa o doğrultuda yerine getirileceği beyanıyla bu saygın tezkere yazıldı efendim.

Fi 4 Zilkaade sene 324 ve fi Kanunuevvel 322

Sadrazam Ferit

Kullarının dilekçeleridir ki, Elllerine ulaşıp ekleriyle incelenmiş bulunan işbu yüce sadrazamlık tezkeresi üzerine gereğince padişahlık iradesi buyrulmuş olmakla o konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 16 Zilkaade sene 324 ve fi 19 Kanunuevvel 322

Yüce Padişahlık Baş kâtibi

Taşdelen Suyu'nun içilecek hale getirilmesi için lazım gelen tamirat ve
islahatın yapılarak arındırılması.
Tarih: 07/Z /1332 (Hicri) Dosya No:41 Gömlek No:51 Fon Kodu: DH.ID..

تعمیرات

دعوتی نظامی

کتابت در مورد منقذہ اور فائدہ دار نظامی
باجری اور منقذہ اور فائدہ دار

دوئلو ایچ مقرر

منبع موریکان در حدیث تحت مسئولیت افسر محترم خادایا...
مادری تطبیق و توزیع ارضیه...
در حدیث ۵۰...
در حدیث ۵۱...
در حدیث ۵۲...
در حدیث ۵۳...
در حدیث ۵۴...
در حدیث ۵۵...
در حدیث ۵۶...
در حدیث ۵۷...
در حدیث ۵۸...
در حدیث ۵۹...
در حدیث ۶۰...
در حدیث ۶۱...
در حدیث ۶۲...
در حدیث ۶۳...
در حدیث ۶۴...
در حدیث ۶۵...
در حدیث ۶۶...
در حدیث ۶۷...
در حدیث ۶۸...
در حدیث ۶۹...
در حدیث ۷۰...

[img 54753]

Şehremanet-i Heyet-i Tahririye Kalemi 322

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Taşdelen Suyu menbaında evkaf-ı hümayuna nezaretçe yapılmış lazım gelen ıslahata dair

Devletlü efendim hazretleri,

Menba sularının ıslahıyla taht-ı mazbutiyete alınması için ittihazı icab eden tedabirin teemmülü zımında teşekkül eden komisyonca menbaların peyderpey tedkikatı sırasında Taşdelen suyunun icra edilen muayenesi neticesini havi tanzim ve tevdi edilen rapor mealine nazaran şimdiye kadar bu suyun yapılan tahlilatında mikyas-ı mâi derecesi 1,50'yi 2'den fazla bulunmadığı halde bu kere menbaından alınıp tahlil edilen numunesinin derecesi 3,5 raddesinde olduğu müşahede olunarak bunun suyun menbadan çeşmeye kadar gelen galerinin bozulmuş olması hasebiyle işbu suya kireç ve mağnezya gibi mevaddın karışıp havasını ihlal eylemiş olmasından inbias eylediği kaviyyen melhuz bulunmaktadır. Binaenaleyh galerinin açılarak tamir edilmesi lazımeden olduğu gibi suyun menbadan itibaren çeşmeye kadar olan güzergahının dahi televvüsten vikayesi zımında çeşmenin delalet eylemekte bulunduğundan harice akması melhuz bulunan suyun menba-ı dahiliye cereyanını temin ile beraber menbaın da hızını sulardan vikayesi için taht-ı muhafazaya alınması, çeşmenin bulunduğu mevki satıh zeminden haylice muhtî bir mevkide bulunduğu gibi çeşmenin yalağı da dar olmasından hasırlı şişelerin çeşme musluğundan imlası kabil olamadığı cihetle şişeler diğer kaplar vasıtasıyla imla edilüp bu ise katiyyen haiz olmadığından yalağın her halde tevsi' ve tamiki ile beraber suyun aktığı mahalle hariçten nüfuz edilememek için çeşme cephesinin kamilen kapatılmayup suyun cereyanı zımında teknil menba çeşmelerine tatbiki tensib edilen numuneye tevfikân hüviyetli bir iki musluk tesisi icab edeceği gibi suyun vaz edileceği kapların da emanetçe kabul edilen numuneye göre tapalarla mücehhez bulunması muktazi görülmüştür. Binaenaleyh salifüz-zikr mevaddın tatbikine tevessül eylediği takdirde suyun televvüsten vikayesi ve bu suretle de sıhhat-i umumiyenin ihlal edilmemesi taht-ı temine alınmış olacağından hususat-ı mebhusenin evkaf-ı hümayuna nezaret-i celilesine işar buyrulması komisyon-ı mezkur ifadesiyle temenni olunur. Ol babda emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

Fi 5 Zilhicce sene 332 ve fi 12 Teşrinievvel 330

Şehremini Namına Muavini

[İmg 54753]

Belediye Yazı Heyeti Kalemî

322

İçişleri Makamına

Taşdelen Suyu membaında Vakıflar İdaresine bakanlıkça yapılması gereken ıslahata dair

Devletli efendim hazretleri,

Memba sularının ıslahıyla koruma altına alınması için yapılması gereken tedbirlerin düşünülüp incelenmesi konusunda oluşturulan komisyonca membaların birbiri ardınca incelenmesi sırasında Taşdelen suyunun yapılan muayenesi sonucunu içeren düzenleme ve verilen rapor içeriğine bakıldığında şimdiye kadar bu suyun yapılan tahlillerinde suyun derecesi 1,50'yi 2'den fazla bulunmadığı halde bu kere membaından alınıp tahlil edilen numunesinin derecesi 3,5 civarında olduğu görülerek bunun suyun membaından çeşmeye kadar gelen yolunun bozulmuş olması hasebiyle işbu suya kireç ve magnezyum gibi maddelerin karışıp özelliğini bozmuş olması kuvvetle muhtemeldir. Bunun üzerine su yolunun açılarak tamir edilmesi gerekli olduğu gibi suyun kaynağından itibaren çeşmeye kadar olan güzergahının dahi pisliklerden temizlenmesi konusunda çeşmenin yolu bulunduğu yerden başka tarafa akması ile söz konusu suyun iç kaynağının akışını temin ile beraber su kaynağının diğer temizlenmesi için muhafaza altına alınması, çeşmenin bulunduğu mevki yerden haylice hatalı bir mevkide bulunduğu gibi çeşmenin yalağı da dar olmasından hasırlı şişelerin çeşme musluğundan doldurulması mümkün olmadığı cihetle şişeler diğer kaplar vasıtasıyla doldurulup bu ise kesinlikle yapılamayacağından yalağın her halde genişlenmesi ve derinleştirilmesi ile beraber suyun aktığı mahalle dışardan herhangi bir şey girmemesi için çeşme cephesinin tamamen kapatılmayıp suyun akışı konusunda bütün kaynağın, çeşmelere dağıtılan numuneye uygun özellikli bir iki musluk yapılması gerekeceği gibi suyun doldurulacağı kapların da belediyece kabul edilen numuneye göre tapalarla kapatılması gerekli görülmüştür. Bunun üzerine adı geçen maddelerin uygulanmasına kalkışıldığı takdirde suyun pisliklerden korunması ve bu şekilde de genel sıhhatin bozulmaması temin altına alınmış olacağından bahsedilen konunun Vakıflar idaresi bakanlığına bildirilmesi söz konusu komisyon ifadesiyle temenni olunur. O konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 5 Zilhicce sene 332 ve fi 12 Teşrinievvel 330

Belediye Başkanı Adına Yardımcısı

[img 54754]

Dahiliye Nezareti Umur-ı Mahalliye

Evrak-ı Umumi Numrosu	Müsevvidi İsmi	Mübeyyizi	Battalının Kaleme Tarih-i Vürudu
322	Zühtü	-	-
Kalem Numrosu	Tarih-i Tesvidi	Tarih-i Tebyizi	Mukabele Edenler
2624	14 Teşrinievvel 1330	14 Minhü	-

Evkaf-ı Humayun Nezaret-i Celilesi Canib-i Alisine

Menba sularının muhafaza-i havassîleri menbalarının taht-ı mazbutiyete alınması için ittihazı mutazammın tedabiri teemmül eylemek üzere teşkil olan komisyonca Taşdelen suyunun icra olunan muayenesi neticesinde mezkur su menbaındaki galerinin bozulmasından dolayı mürekkebatına kireç ve mağnezya gibi mevaddın karıştırılarak havassını ihlal eylediği anlaşıldığından bahisle bu babda yapılması lazım gelen tamirat ve ıslahatın hemen icrasıyla Taşdelen suyunun televvüsten ve yanınca sıhhat-ı umumiyenin halelden vikayesi lüzumuna dair şehremanet-i aliyyesinden alınan tezkerenin sureti leffen tisyar kılınmış olmakla ifa-yı muktezası mütevakkıf-ı himem-i aliyye-i nezaret-penahileridir ol babda.

[img 54754]

İçişleri Bakanlığı Mahalli İşleri

Evrak Numarası	Yazanın İsmi	Temize Çekeni	Karalama Yazının Yazı İşlerine Ulaşma Tarihi
322	Zühtü	-	-
Kalem Numarası	Yazılma Tarihi	Temize Çekilme Tarihi	Karşılık Verenler
2624	14 Teşrinievvel 1330	14Teşrinievvel1330	-

Vakıflar İdaresi Başkanlığına

Memba sularının özelliklerinin muhafazası kaynaklarının korunma altına alınması için yapılması gereken tedbirleri görüşmek üzere teşkil olan komisyonca Taşdelen suyunun yapılan muayenesi sonucunda söz konusu su membaındaki su yolunun bozulmasından dolayı içeriğine kireç ve magnezyum gibi maddelerin karıştırılarak özelliğini bozduğu anlaşıldığından bahisle bu konuda yapılması gereken tamirat ve düzenlemenin hemen yapılmasıyla Taşdelen suyunun pislikten ve bununla beraber halkın sağlığının korunması gereğine dair belediye idaresinden alınan tezkerenin kopyası ekleriyle sunulmuş olmakla gereğinin yapılması yüce bakanlığın himmetlerine bağlıdır.

Elmalı ve Taşdelen sularıyla civarında bulunan tatlı suları boru ile Üsküdar İskelesi'nde tesis edilecek bir depoya getirilmesi burada ucuz fiyata satışa sunulması, gelirinin de Darülhayr'a ve diğer hayır kurumlarına tahsisi.

Tarih: 04/Ra/1323 (Hicri) Dosya No:853 Gömlek No:39 Fon Kodu: MF.MKT.

صالح عمیر تقاضی طلبی کی جانب سے

رولتو اضمم معزنی

سیہ عمران وزیر حضرت بادشاہیدہ مرکز ہائی ٹیٹ سولہ سینہ و الموم ممالک کردہ شہادہ کوہلو و کورہ مملکت اولاد اجرات مادہ
و مصوبہ نیک بیع و مصدر فوضات بردار مال و افکار قدیست اشکال حضرت خدیوینا اہلی اولیٰ بیگی بالخاصہ محافظہ حسنہ خانہ اموریانہ انان
نویس و تیزی ملازم عالی پورینسی ازادہ کھفہ بیابان و منور مفاصد و مال سینہ حضرت کیسافہ انشا و حیدر دست عبودیت بیادون بوسہ لری
کم فیضہ ایضا بولندہ بونہ و کمدہ علم استیون المالیکن ولی الفتنیٰ اقدیرہ نگار علی التکرار دعا اللہ یرحمہ و کران مملکتہ وہ
خدمت اینہ بولندہ بچون بردہ آئی انبارک قولیہ اصاتہ دلالت پورینسی حالکہ دارالخیر علیہ سوی بچہ پور ایلی ایلی عثمانی اعطایہ کلم
و غیرتہ خاصہ ساکھانہ وہ ساز امور ضمیمہ صرف ایراک اورہ نفعان صاحبانک بوزدہ سخی تقسیم ایریکن تعمیر ایوم دلالت قجما لری
استرحام اینہم ایاز جزا خاصہ شہادہ خانہ اولو علم طبع نام خودورہ نجان ایہہ الحار و طاسہ دلہ صولہ ہوا لرنہ نجان ایران
بچہ عباردہ کی صولہ تفصیلاتی تنظیم اولرھو مقالہ و شرطانورہ کوسر بیکل و جہہ اضیاجات مجیدہ صرف ایریکہ مقصدہ و نکران
پور و ایر انکار اسکندسہ اتخاب اولرھو موقعہ امتلاک و دہ یو ولویاتی تاسیس ایریکان مجاہدیانہ اندیرہ کن اتخاب ایران
مواقفہ مختلفہ الخ فوجو دستہ لردو تہ الون بریانتہ ایر صانک و سیکل اولرھو برکاتی الخوم ترکی طرفین ادارہ الخوم اورہ بروم
موردہ صولان جب و فروختی اینہانک عمده قیادتہ اعطایہ اضافی خصوصانک طوعین طوعین غیرتہ حضرت خدیوینا کلمہ عزت دلالت
قجما لری مستعادر اولیادہ امروزان حضرت مہ اولرک

[img 54756]

Maarif-i Umumiye Nezaret-i Celilesi Cenab-ı Samisine

Devletlü efendim hazretleri,

Saye-i ümran-vâye-i hazret-i padişahîde merkez-i pâyitaht-ı saltanat-ı seniyye ve bilumum memalik-i mahrusa-i şahanede görülen ve görüle gelmekte olan icraat-ı maddiye ve maneviyenin menba ve masdar-ı füyuzatı mücerred amal ve efkar-ı kudsiyet-iştimal hazret-i hilafet-penahi olduğu gibi bilhassa muhafaza-i sıhhata ait umur-ı nafianın tevsi ve teksiri mültezim-i âlî bulunduğu ... beyan olmakla makasid ve âmâl-ı seniyye-i hazret-i ... imtisali vecibe-i zimmet-i ubudiyet bilen bu bendeleri dahi hem farizayı ifa yolunda bulunmak ve hem de umum İstanbul ahalisinden veliyünnimet-i bi-minnet efendimize tekrar alet-tekrar dua aldirmek ve ömran-ı memlekete de hizmet etmiş bulunmak için ber-vech-i âtî imtiyazın kullarına ihsanına delalet buyrulduğu halde dârülhayr-ı âlîye senevi 250 lira-yı Osmanî ita edeceği ve hazine-i hassa-i şahaneye de sair umur-ı hayriyeye sarf edilmek üzere tetimmat-ı safiyenin yüzde beşini takdim eyleyeceğimi taahhüt eyliyorum. Delalet-i fehimanelerini istirham etdiğim imtiyaz hazine-i hassa-i şahaneye ait olan Alemdağı nam koruda nebean eden Elmalı ve Taşdelen sularıyla civarlarında nebean eden aynı ayardaki suları tafsilatı tanzim olunacak mukavele ve şartnamede gösterileceği vecihle ihtiyacat-ı mahalliyeye sarf edilecek miktardan maadasını boru ile Üsküdar İskelesinde intihab olunacak mevkiide istimlak ve depo ve levazımatı tesis edilecek mahalle cerayan ettirerek icab eden mevakide muhtelifül-hacim fiçı ve şişeler derununda ehven bir fiyat ile satmak ve teşkil olunacak bir Osmanlı Anonim Şirketi tarafından idare olunmak üzere ber-vech-i maruz suların celb ve fûruhtu imtiyazının uhde-i çakerâneme ita ve ihsanı hususunun doğrudan doğruya atıyye-i seniyye-i hazret-i hilafet-penahiye arzına delalet-i fehimaneleri müstedadır. Ol babda emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

Fi 9 Nisan 321 ve fi 17 Safer 1323

Ticaret ve Nafia Nezaret-i Celilesi Hukuk Müşavir Muavini

[İmg 54756]

Yüce Eğitim Bakanlığına

Devletli efendim hazretleri,

Hazreti padişahın gölgesi altında Osmanlının başkentinde ve bütün Osmanlı şehirlerinde görülen ve görüle gelmekte olan maddi ve manevi icraatların su kaynağı ve feyizlerin kaynağı olan soyut düşünce ve yüce fikirleri destekleyen herkesi koruyan yüce padişahlık olduğu gibi özellikle sağlığın korunmasına ait faydalı işlerin genişlemesi ve çoğalması yüce bir hedef olarak beyan olmakla beraber yüce padişahımızın idealleri ve amaçlarını gerçekleştirmeyi üzerine vazife bir ibadet olarak bilen ben kulları dahi hem farzları yerine getirmek ve hem de bütün İstanbul ahalisinden efendimize tekrar tekrar dua aldirmek ve memlekete de hizmet etmiş bulunmak için imtiyaz belgesinin bana verilmesi konusunda bana işaret edildiği halde Darülaceze'ye senelik 250 Osmanlı lirası vereceği ve hazine idaresine de diğer hayırlı işlerde kullanılmak üzere toplam miktarın yüzde beşini takdim eyleyeceğimi taahhüt eyliyorum. Yüce işaretlerini istirham ettiğim imtiyaz, Hazine idaresine ait olan Alemdağı adlı koruda çıkan eden Elmalı ve Taşdelen sularıyla civarlarında çıkan aynı ayardaki suları ayrıntıları düzenlenecek olan sözleşme ve şartnamede gösterileceği şekilde yerel ihtiyaçlara sarf edilecek miktardan fazlasını boru ile Üsküdar İskelesinde seçilecek mevkide istimlak ve depo ve gerekli ihtiyaçları yerine getirilecek bir yere akıttırarak gereken yerlerde çeşitli hacimlerde fiçı ve şişeler içinde uygun bir fiyat ile satmak ve kurulacak bir Osmanlı Anonim Şirketi tarafından idare olunmak üzere arz edildiği suların getirilmesi ve satılması imtiyazının bana verilmesini konusunun doğrudan doğruya yüce padişaha arzına ve yüce işaretleri isteğimdir. O konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

Fi 9 Nisan 321 ve fi 17 Safer 1323

Ticaret ve Bayındırlık Bakanlığı Hukuk Müşavir Yardımcısı

Elmalı ve Taşdelen sularıyla civarında bulunan tatlı suları boru ile Üsküdar İskelesi'nde tesis edilecek bir depoya getirilmesi burada ucuz fiyata satışa sunulması, gelirin de Darülhayr'a ve diğ. hayır kurumlarına tahsisi.
Tarih: 04/Ra/1323 (Hicri) Dosya No:853 Gömlek No:39 Fon Kodu: MF.MKT.

Handwritten text in Arabic script, including a date $\frac{1323}{1324}$ and a number 416. The text is partially obscured by a circular stamp. Below the main text, the handwritten code "MF MKT 1323 Ra 4" is visible. At the bottom left, there is a circular official stamp of the Ministry of Finance of the Republic of Turkey.

[img 54757]

Muhasebeye: Fi 12 Nisan 1321

Hamdullah Beye: Fi 13 Minhü (12 Nisan 1321)

1397/139

486/178

1525

Muhasebece badehu muamele-i lazimesi ifa edilmek üzere meal-i istidaya nazaran evvel emirde keyfiyetin hazine-i hassa nezaret-i aliyyesine işar buyruldu, babında emir ve ferman hazret-i min lehül-emrindir.

18 Nisan 1321

Kaleme 18 Nisan 1321

Tahsin Beye: 26 Nisan 1321

[img 54757]

Muhasebeye: Fi 12 Nisan 1321

Hamdullah Beye: Fi 13 Minhü (12 Nisan 1321)

1397/139

486/178

1525

Muhasebece daha sonra gerekli işlemleri yerine getirilmek üzere dilekçenin içeriğine göre daha önce durum hazine idaresi bakanlığına bildirildi. Bu konuda emir ve ferman yüce emir sahibinindir.

18 Nisan 1321

Yazı İşlerine: 18 Nisan 1321

Tahsin Beye: 26 Nisan 1321

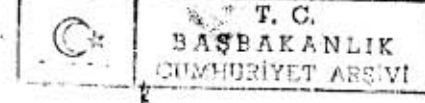

CUMHURİYET
ARŞİVLERİNDE YER ALAN
İLGİLİ YAZIŞMALAR
ve BELGELER

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube :
Sayı : 12754

KARARNAME

Bedeli keşfine nazaran "3,330" liraya islah ve etrafına duvar inşa ettirilecek olan Alemdağındaki Taşdelen suyu menbaının mistaceliyetine mebni , mizayede, minakasa ve ihâlât kanunu ve bu baptaki talimatnamenin yedinci maddesi mucibince emaneten yaptırılması; Evkaf Umum Müdürlüğünün 30/Nisan/932 tarih ve I07284/5I numaralı tezkeresiyle vukuvulan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin I/5/932 tarihli içtimainda tasvip ve kabul olunmuştur .

I/5/932

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemal

Bş.V.V.

S. Dıfır

Ad.V.

Yusuf Kemal

M.M.V.

Kemal

Da.V.

S. V. V.

Ha.V.V.

S. V. V.

Ma.V.

M. V. V.

Mf.V.

M. V. V.

Na.V.

L. V. V.

İk.V.

S. Dıfır

S.İ.M.V.

S. Dıfır

G.İ.V.

Ali Rıza R.

Zr.V.

M. V. V.

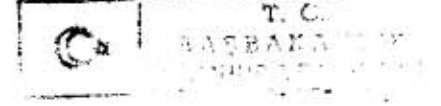
080 18 01 02 24 34 11

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube:
Sayı: 74687

KARARNAME

Darülfünun Yüksek Kimya heyeti tarafından Tağdelen ve civarı sularının tetkik ve tahliline memur edilen heyet azasından Profesör Ağre-je İlhami ve Reşat Beylere mesai saatleri haricinde gördükleri bu münzam vazife için 1452 numaralı teadül kanununun 15 inci maddesinin son fıkrasına tevfikân ve bir defaya mahsus olmak üzere yüz ellisek lira verilmesi; Dahiliye Vekillîğinin 13/6/1933 tarih ve 410/82 sayılı tezeresi ve Maliye Vekillîğinin 24/6/1933 tarih ve 110 sayılı mutaleanamesi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 16/7/1933 te kabul olunmuştur.

15/7/1933

REİSİCÜMLUR

Gazi M. Kemâl

Bg. V.

[Signature]

Ad. V.

[Signature]

M. M. V.

[Signature]

Da. V.

S. Kaye

Ha. V. V.

S. Kaye

Ma. V. V.

S. Önel

M. V.

[Signature]

Na. V.

[Signature]

İk. V. V.

[Signature]

S. İ. M. V.

S. Önel

G. İ. V.

[Signature]

Zr. V.

[Signature]

620 18 01 02 38 51 3

3254 sayılı mütedavil sermaye kanunu mucibince Taşdelen ve Defneli sularını bu sermaye ile işler bir hale getirmek maksadile yapılacak olan 122,600 liralık tesisat masraflarının adı geçen kanunun 5 inci maddesi mucibince 400,000 liralık mütedavil sermayeden tefriki ve bu tesisat için tedavirli gerekli görülen iligik listede yazılı eşyanın ve masrafların 2490 sayılı kanunun 46 inci maddesinin (D,0) fıkralarına göre pazarlıkla temini; Vakıflar Umum Müdürlüğünün 10/- 7/937 tarih ve 124 sayılı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 12/7/937 tarihinde onanmıştır.

12/7/937

REİSİCUMHUR

K. Atatürk

Bş. V.

J. İsmail

Ad. V.

S. Sami

M. M. V.

K. Özalp

Da. V.V.

S. Ali

Ha. V. V.

M. Mustafa

Ma. V. V.

S. Bayraktar

Mi. V.

S. Ali

Na. V. V.

Y. Kaya

İk. V.

C. Beyaz

S. İ. M. V. V.

R. Karahan

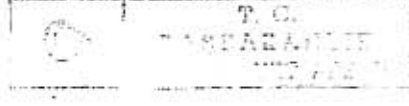
G. İ. V.

R. Karahan

Zr. V.

S. Ali

030	18	01	12	77	63	9
-----	----	----	----	----	----	---

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR TETKİK DAİRESİ

KARARNAME

Sayı : 6/ 11236

Ekl

Eksiltme ilânı 2490 sayılı Kanunun 7 nci maddesindeki kayıt ve şartlara uymayarak yapılan Vakıf Taşdelen Memba Suyu otomatik küçük şişe yıkama, doldurma ve kapsülleme tesislerinin yapılması işine ait Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 11/11/1968 tarihinde yapılan ihalenin kabulü; Devlet Bakanlığının 15/1/1969 tarih ve 12-370 sayılı yazısı üzerine, sözügeçen Kanununun 14 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 18 / 1 /1969 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

Başbakan
S. Demirel

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

Millî Eğitim Bakanı

Bayındırlık Bakanı

Ticaret Bakanı

Sağ. ve Sos. Y. Bakanı

Çevre ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı

Satın Alınan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

Turizm ve Tanıtım Bakanı

İmar ve İşleri Bakanı

Köy İşleri Bakanı

Dosya No

4-9

7B

630	18	61	02	279	5	3
-----	----	----	----	-----	---	---

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Ziraat Fen Müdürlüğü

Sayı: 45023

158

Baş Vekâlet yüksek makamına

21 Haziran 1939
Hulâsa

230
49

İzhar olunan umumî arzu ve dileklerin yerine getirilmesi ve halkın mühim bir ihtiyacına cevap verilebilmesi gayesiyle Vakfa ait Alemdağında Taşdelen menbaında 40,000 Lira sarfiyle son sistem bir tesisat vücuda getirildiği - malûm devletleridir.

Titiz bir itina ile doldurularak piyasaya sevk edilen Taşdelen suları pek kısa bir zamanda kendisine iyi bir mevki temin etmiş bulunmakta ise de bugünkü sarfiyat miktarının matlup dereceye çıkarılabilmesi için sürüm sahasının genişletilmesine lüzum his edilmekte ve bunun temini esbabına tevessül olunmaktadır.

Son günlerde Münakalât ve Muhaberat Vekâletinin kıymetli müzaheretleri ile Tren Büfelerinde Taşdelen suları da yer almıştır ve bu müzaheret İdaremiz için teşekkürle şayan bulunmuştur.

Bu suyun derbar olan nefasetine ve her bakımdan temiz ve sıhhi bir halde bulunmasına göre sürümün diğer Vekâletlere ait müesseselerine de teşmili takdirinde muhtelif memleket hizmetlerinde hayırlı vazife almış olan Vakıflar İdaresine büyük bir yardım teşkil edeceği cihetle yüksek makamlarından alâkadar Vekâletlere ıycabeden tavsiyede bulunulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Vakıflar Umum Müdürü

İzhar

İzhar

24-6-1939

030 10 193 320 6

23-6-39 5394

T. C.
BAŞVEKÂLET

Yazı İşleri Dairesi
Müdürlüğü
Sayı : .....

Dosya işaretleri

230

24

11963

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Gelen	Tarihi
Evrakın	Numarası
Müsevvid	
Tesvid tarihi	
Mübeyyiz	
Tebyiz tarihi	
Mukabele edenler	
Sadra	Umumi
No.	Kususi
Merbutatı	
Sevk tarihi	
Mukayyidin imzası	

4/2369

31.3.94I

31.

6-10610

1290

1-4-41

Vakıflar Umum Müdürlüğüne

19.I.94I gün, Ziraat Fen.Md.93248-7 sayılı tezkere

cevabıdır :

"Taşdelen suyu" firmalı kablara başka su konulmaması

hakkında Ankara Valiliğine yazılan tezkereye cevap alın

nan 26.3.94I gün, II46-220 sayılı yazıda bu kablara başka

sular konulmamasına ihtimam edileceği bildirilmiştir .

Arzederim .

Başvekil yerine

Müsteşar

31-7-1941

F.aa.

Devlet Matbaası

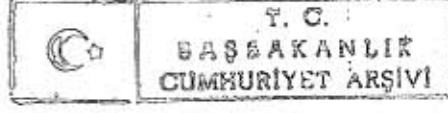
030 10 193 320 8

-4-

8361 11/31/31 E 1

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Ziraat, O, M, Fen Müdürlüğü

Sayı 24156
192

Başvekalet Yüksek Makamına

Hulâsa

Taşdelen ve defneli sularımızın tren nakliye ücretlerinin indirilmesi H:

Malûm Devletleri olduğu vechile idaremizce büyük maddî fedakârlıklarla meydana getirilen ve sıhhi ,fennî en son tesisatla işletilmeğe başlayan Taşdelen ve Defneli menba sularımız Ankarada da satışa arz olunmuştur .

Örneği ilişik Devlet Demir yolları Umum Müdürlüğüne yazılan tezkerede de etraflıca arz olunduğu gibi sularımız için kaplarının da naklinin inzimamile ödenen tren nakliye ücreti her nekadar asgarî tarife olmasına rağmen maliyeti yükseltmekte ve bizzarur satış bedelini arttırmaktadır .

Yegâne gayesi halka temiz, safi ve sıhhi ucuz su içirmek olan idaremizin bu sahada daha ziyade muvaffak ola bilmesi için bilhessa her hususda azamî tenzilât yapan Devlet demir yollarının beher kilo suda Erenköyden Haydarpaşaya kadar kırk parayı geçen tarifede hasıl olacak menfeatin doğrudan doğruya halka aidiyeti nazarı dikkate alınarak bir kat daha tenzilât ve muavenet icra sına Yüksek makamlarının da lutuf delâletlerine müsaade buyrulmasını saygılarımla arz ve istirham eylerim .

Vakıflar Umum Müdürü

Q.T
yazı İşlerine
18-X-938
J. Kiper

030	10			153	320	4
-----	----	--	--	-----	-----	---

S.S

3
VALET
14/10-38
7726
1

T. C.
İstanbul Vilâyeti
Mektubî kâlemi

Sayı

İlişigi

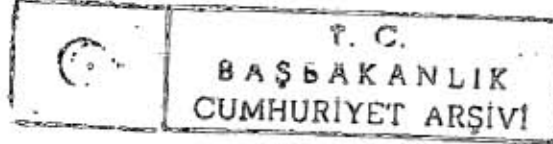
1146
220

Başvekâlet Yüksek Makamına

26/3/94I

OZ:

Taşdelen firmalı Su kâpları
H:

Yazı işleri dairesi 16/I/94I T. ve 170 sayılı emirleri karşılığıdır :

Taşdelen Sularının konduğu firmalı kâplara başka menba sularının konulmasına intinam olunması lüzumunun alâkalı memurlara tebliğ edilmiş olduğunu saygılarımla arz ederim .

İS. Valisi Y:

Ahmet Kınık

g-in

Yazı işleri m.

29-3-94

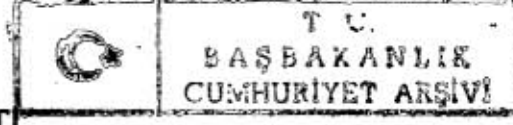
030	10			193	320	8
-----	----	--	--	-----	-----	---

29-3-94	2369
---------	------

7
11863

2

T. C.
MALİYE VEKÂLETİ
Varidat Umum Müdürlüğü

Ankara : 10/12/1937
10 Kanun 1938

Şube : ..II.....
Sayı : 23279/126..
852

Baş Vekâlet Yüksek Makamına

Özü : Vakıf menba suları için
getirtilecek şişelerin gümrük
resmi hakkında :

6/4299 Numaralı ve 2/12/937 tarihli yazıla-
rı karşılığıdır :

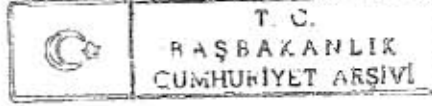
Vakıf menba sularından taşdelen ve defneli
sularının fennî ve sıhhî bir şekilde işletilmesi --
için vakıflar idaresince tedarikine lüzum görülen --
muhtelif boy şişelerin dahilden alınması halinde
daha pahalıya mal olacağı gibi 30 - 50 santilitrelik
damacanaların dahilden tedariki de mümkün olmadığından
bahsile aradaki mühim farkın umumî sıhhat ve menfaata
taalluk eden bu teşebbüs lehine tasarruf edilmesi
için hariçten getirtilecek olan bu şişelerin ---
gümrük resminden muaf olarak geçirilmesi hakkın-
daki Vakıflar Umum Müdürlüğünün yazısı okundu .

Muhtelif vesilelerle arzedilmiş olduğu
veçhile son zamanlarda bir çok vekâletlerin bu --
yolda muafiyet talepleriyle karşılaşılmakta ve böyle
bir yol açılması umumî muvazene bakımından çok za-
rarlı görülmektedir . Esasen bu şişelerin gümrük
resminden tamamen muaf tutulması yeni bir kanun ---
istihsaline mütevakkıf olup böyle bir kanun sevki

030 10 193 320 1

- 1 - Bu yazı ..... tarihinde teklid edilecektir.
2 - Her yazımıza ayrı ayrı karşılık yazılması, karşılıklarda yazımızın tarihile mevcut
üç numaranın ve şubesinin gösterilmesi rica olunur.

2

muvafık olmayacağı da varıştai arzdır .

Ancak gösterilen sebeplere nazaran 2294 numaralı kanunun birinci maddesindeki selahiyete istinaden İcra Vekilleri Hey'etince mezkûr şişelerin gümrük -- resimlerinin münasip bir hadde indirilmesi mümkün olacağını saygılarımla arz ederim .

A. İnce

Maliye Vekili

F. Arslan

*yağiz İlerim ?
10-I-938*

030 10 193 320 1

BACI VE AKI
10-138 259

4786

3
N.A

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Ziraat.O.M.F. Müdürlüğü

Sayı:.....

Suret

Hulâsa

Menba' sularımızdan alınan
nakliye ücretinin indirilmesi
hakkında

Devlet Demir yolları Umum müdürlüğüne

İdareimizce büyük maddî fedakârlıkla meydana getirilen ^{menba'} fennî ve sihhî modern tertibatla menba'ından doldurularak Ankaraya getirilen Taşdelen ve Defneli menba' sularımızın nakliyesi bedeli olarak ton başına (805)kuruş ödenmektedir ;Bu hesap üzerinden te'diye edilen nakliye bedelinin (aşağıda müfredatı ile arz olunduğu gibi)hemen nisfî mevzuatı için verilmektedir .

Büyük masraf ihtiyarile menba'da vücuda getirilen te'sisat amortismanı,istihdam olunan memurin ve müstahdemin ücretleri; belediye, Tayyare resim ve îâneleri ; kazanç vergisi ve menba'dan Uskûdar-Kadıköy şosasıyla Erenköyüne kadar nakliye gibi bütün masraflarla (15000)liralık kapitalin temettüü dahil olduğu halde 30 litrelik bir damacana su,mezkur İstasyonda (35)kuruşa verildiği halde Ankaraya kadar (33)kuruş bir nakliye verilmesi Ankarada su satış bedelini karta-bartmaktadır .

Yüksek idarelerinin bütün nakliyat ücretlerinde yaptığı mütevali tenzilatın gerek hükümet hazinesinin varidatı ve gerek memleket iktisadiyatı üzerindeki feyizli te'sirâtı yukarıda arz olunan su nakliyatımız hakkında ve tatbik edilegelen asgarî tarife de bir kat daha muavenet istirhamı hususunda müdürlüğümüze cesaret vermiştir .

Bu tenzilat hasebile edilecek istifade doğrudan doğruya vakıflara mal edilmeyerek satışta icra kılınacak ve Devlet merkezindeki halkın mümkün olduğu nisbette ucuz ve temiz su içmesine tahsis edileceği için istirhamımızın iyi netice vereceğinden kuvvetle ümid varım .

Yapılacak muavenetin umumî surette tonolaj üzerinden fiatın indirilmesi suretile ifası veya kapların ve ufak şişe ambalaj sandıklarının ağırlık tutarlarının nakliyesi için tamamen veya bir nisbet

030	10			193	320	4
-----	----	--	--	-----	-----	---

3

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Müdürlüğü

Hulâsa

Sayı:.....

--- 2 ---

dahilinde para alınmıyarak yalnız safî suya ücret alınması gibi bir tarz kabulü kıymetli takdirlerine aittir .

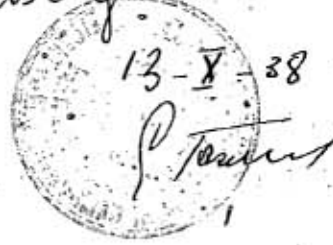
Lütüfkâr cevaplarını bekler,saygılarımı sunarım .

Vakıflar umum müdürü

<u>Kabın ağırlığı</u> <u>K i l o</u>	<u>Safî su</u> <u>Litre</u>	<u>Alınan nakliye</u> <u>kurus</u>	<u>Kabın</u> <u>nev'i</u>
10	30	33	Damacana
1,560	3	4	Galon
0,890	0,50	0,75	} Ufak şişe(I)
0,485	0,30		

N/I Ufak şişelerin 110- ve 140 tanelik ambalaj sandıklarının beheri (7 :10 kilo) gelmektedir ki bunun da nakliyesi ayrıca verilmektedir.

Aslı gibidir.

030 10 193 320 4

4

T. C.
BAŞVEKÂLET

Yazı İşleri Dairesi
Müdürlüğü
Sayı :

Dosya işaretleri

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

em
11963

Gelen	Tarihi
Evrakın	Numarası
Müservid	
Tevdid tarihi	
Mühüviz	
Tebyiz tarihi	
Mukabele edenler	
Sadık No.	Umumi Hususi
Merbutat	
Sevk tarihi	
Mukayyidin imzası	

4/261

16.I.94I

16.

6-70
170

1er

17-1-11

Ankara, İstanbul ve İzmir Valiliklerine

firma
Taşdelen sularının konulduğu markalı kablara

başka marka suları korunması hakkında Vekiflar Umum Müdürlüğünden alınan tezkere sureti iligiktir.

Bahsedilen damacanalara ve markalı kablara diğer

suların korunması hususunun teminini rica ederim.

Başvekil yerine

Müstegar

f.v.

17-1-261

[Handwritten signature]

3

Devlet Matbaası

030 10 193 320 8

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Ziraat Fen. Müdürlüğü

16 Ocak 1941

H ü l ä s a

Taşdelen suyu kablari hakkında

Sayı: 93248

Başvekâlet Yüksek Makamına

Bir çok taraftan gösterilen samimi alâka ve yüksek makamlarının emirleriyle İstanbul Taşdelen menbaında büyük masraflara katlanarak iyi bir tesisin vücade getirildiği ve İstanbul ve Ankara piyasalarına her türlü şübheden arı Taşdelen Menba suları çıkarıldığı malumu âlileridir .

Taşdelen suyuna halkın gösterdiği alâka her gün fazla-
laşmakta ve bu rağbetin verdiği cesaretle de idareimiz-Mantar ve
alaminiyum gibi avrupadan malzeme celbi imkansızlığına rağmen-
da ha geniş miktarda ve iktisat Vekâletince müseccel markalı kab-
larla piyasada Su eksikliğine meydan vermemeye çalışmaktadır .

Şu kadar ki avrupadan getirilemediği için memlekette Da-
macana buhranı baş göstermiş olduğundan muhtelif Su satıcıları
idareimize aid damacaneları toplayarak ve içlerine başka sular dol-
durarak satmakta oldukları ve hemen her su nakledilen arabalar-
da Taşdelen markalı damacaneların bulunduğu görülmüştür . Bu su-
cular hem damacanelarımızdan ve hem de damacana üzerindeki mar-
kalarımızdan istifade etmekte oldukları için halk da , müesses-
emiz de zarar görmektedir . Ve bu gidikle damacana tedarik edile-
miyecek bir vaz'iyet karşısında kalınacağı anlaşılmaktadır .

Sihhati umumiyyenin ve idareimizin zararını mucib bu ha-
lin önüne geçmek için bir hayli tedbirlere baş vurulmuş ise de
neticede(gerek İstanbul'da gerek Ankara ve İzmitte bil'umum men-
ba suları kablari Belediyelerce resim istifası için temhir edil-
diği sırada firmamızı taşıyan kablara diğer Su müesseseleri
ve ya şahıslar tarafından su konarak temhiri teklif edildiğinde
damacananın Vakıflara aid ve müseccel markalı olduğundan bahsile
reddedilmesi) temin olunmadıkca bu halin önüne geçilemeyeceği an-
laşılmıştır . Belediye tasdiklerinin Suların hilesiz ve kablariında-
ki meşruhat ve firmalara mutabakatını tezammun ederek halkın ka-
naatını temine matuf olacağına göre kablari etiketleri hilâfına
tasdik damgası koymaları esasen doğru olamayacağı cihetle vakıf
markalı damacana ve galonlara Taşdelen ve Defneli sularından baş-
ka su konuluğu temhiri için yapılacak müracaatların kabul edil-
memesi hususunun alâkalılara tebliği ve sihhati umumiyyeye taal-
luk eden bu işe ehemmiyetle tağkibinin lütfen İstanbul Ankara v
İzmit valiliklerine emir ve iş'arına müsaadelerini saygılarımla
arz ve reca ederim .

Vakıflar Umum Müdürü

Yayımları m.

J. Kiper

16-1-941

030 10 193 320 8

R. 5
Do:...

B. Alimur

16-1-941

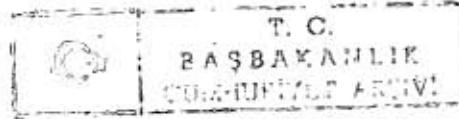
261

T. C.
İKTİSAT VEKÂLETİ
Sanayi Umum Müdürlüğü

Sayı : Genel Özel Eki

A n k a r a

Özâ :

İmkânsızlığı görüldüğünden bu fiyatlar Vekâletimizce de fazla bulunmamıştır .

Paşabahçe fabrikası henüz damacana imal edemediğinden bunların gümrükleri tenzil edilmiştir. Bu itibarla damacana-
ların hariçten getirilmesinde zaruret görüldüğünü ve Vakıflar
İdaresinin sipariş edeceği şişe ve galonların yukardaki fiyatlar-
dan mübayaasının muvafık olduğunu saygılarımla arz ederim.

S . U . Md.

İktisat Vekili

RPB

yazı İşlerine
29-XII-937

Ekinci

030	10			193	320	1
-----	----	--	--	-----	-----	---

4786

29-12-37 *4*
8719

6

T. C.
İKTİSAT VEKÂLETİ
Sanayi Umum Müdürlüğü

Sayı : Genel Özel Eki

28 Kanun 1937

A n k a r a

14755

59662

Öza: Evkaf Umum Müdürlüğünün istediği su şişeleri hakkında.

Başvekalet Yüksek Makamına

13/11/937 tarih ,6/4054 sayılı yazıya karşılıktır.
Vakıf menba suları için Vakıflar İdaresi tarafından talep edilen şişelerin ucuz fiatla imali için Paşabahçe şişe ve Cam Fabrikası ile yapılan muhabere ve fabrikanın verdiği hesaplar tetkik edildi .

(30) santilitrelik şişeler memlekete haricden girdiği takdirde, yükseltilmemiş gümrük resmile, gümrük kapısında (7,71) kuruşa ve (50) santilitrelik şişeler ise (9,50) kuruşa mal olmaktadır .

Buna mukabil Paşahçe fabrikası, fabrikada teslim şartile (30) santilitrelik şişeleri evvelce verdiği (8) kuruş fiattan on para tenzil ederek (7,75) kuruşa ve (50) santilitrelik şişeleri (9) kuruşa galonları ise verilen fiattan iki kuruş tenzille (40) kuruşa vermeği; keza ambalajdan sarfınazar edildiği takdirde (30-50) santilitrelik şişelerin beherinden on para ve galonların beherinden bir kuruş daha indirmeği kabul etmiştir.

Esasen pek cüzi bir kârla ve hatta şimdiye kadar zararla çalışan fabrikanın daha aşağı fiat vermesinin maddi

030 10 193 320 1

T. C.
P. T. T. U. M.

Devlet telgraf müdürlüklerinde
bu'nun mes'uliyet kabul etmez

TELGRAF

17460

Yol. 1 No. 251/1.1

Adres :

Servis işareti:

sayı 72613-127 yüksek bas vekaleto ankara

İLK MERKEZ	KELİME	VERİLDİĞİ	RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
					Tarih	Saat	
1668	hayazit 52	20/12	HUSUSİ				

= sise için pasabahce fabriksinin istediği fiyatla su satışının
idaresi zararlı olacağı gibi hariceten vuku bulacak siparişin
gecikmekte olmasıda makineleri imal edecek fabrikaya göndermekliğimiz
iktiza eden sise numunelerini vaktinde yollayamıyarak tazminat
vermekliğimiz icab edeceğinden bira siseleri gibi bizim getireceğimiz
siselerinde tenzilata tabi tutulması hakkındaki istihamima 8

T. C.
P. T. T. U. M.

Devletlerin hak ve huzurunu
daha mesuliyet kabul etmez

TELGRAF

Yol (No. 151/1)

Adres :

Servis işaretleri:

RESMİ
CUMHURİYET ARŞİVİ

İLK MERKEZ	S	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
			Tarih	Saat			Tarih	Saat	
					HUSUSİ				

Musade buyrulması mustaceliyetine binaen dilerim =

= vakıflar umum id f kiper +

yazı İşlerine?
23-XII-937

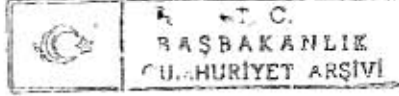
030 10 4 2-12-37 8519 9

T. C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü

Muhasebe Müdürlüğü

Sayı: 224138

209

30 Nisan 1937

Hulâsa

Tağdelen suyu için harice sipariş edilecek şişelerin GÜMRÜK resminden istisnasına müsaade olunması H.

Başvekâlet Yüksek Makamına

Tağdelen suyunun 3254 NO:lı mütedavil sermaye kanunu mucibince Umum müdürlüğümüzce işletilmesi için tedariki lâzım gelen şişelerin harice sipariş edileceğinden sipariştan evvel bunların GÜMRÜK resminden istisnasına ait gerekli muamelenin yapılmasına müsaade Devletleri II/II, 937 tarihli ve 222739 I98 numaralı tezkere ile istihdam kılınmıştır .

Tağdelen suyu menba'ında kurulmak üzere Almanyadan getirilecek yıkama, doldurma ve kapsülleme makinelerinin Fabrika ile akdedilmiş olan mukavelenamenin 9 uncu maddesi mucibince 1938 senesi Şubat ayının sonunda İstanbulda teslim olunacağı cihetle bu ana kadar Fabrikaca istenilen tadilat ve muktezi şişeler hazır bulundurulamadığı takdirde Almanyadan gelecek olan Montörlerin işe ve ibate masraflarının idaremize ait bulunacağına ve vaktin da darlaşmakta bulunmasına mebni arz edilmiş olan şişelerin GÜMRÜK resminden istisnaiyeti hakkındaki muamelenin tesriine emir buyurularak tebligine müsaade devletlerini derin saygılarımla rica ederim .

H. Zeynep

Vakıflar umum müdürü

*Medaliye Vekilliğine Tezkere
gazi 7, lerin 2-12-37*

030 10 193 320 1

12

Z.T.

*4
17989*

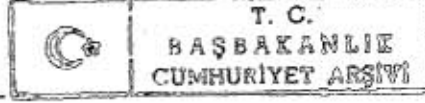
*11
4486*

1-12-37 7890

T.C.
VAKIFLAR
Umum Müdürlüğü
Orman Müdürlüğü

Sayı 198
222F39

Acele

Başvekâlet Yüksek Makamına

Hulâsa

Haricden getirilecek şişelerin Gümrük resminden istisna iyetine dair .

Vakıf Menba sularile Orman ve Zeytinliklerin işletmesi hakkındaki (3254) Numaralı Mütedavil sermaye kanununun mucibince alınan (400000) Lira sermayeden Taşdelen ve Defneli sularının işletilmesine 12/7/937 Tarihli ve 7058 Numaralı İcra Vekilleri Heyeti kararla tahsis edilen (122600) Lira için de (0,30) S. Litrelük (50000) ve (0,50) S. Litrelük (100000) adet küçük şişe ve (3) litrelük (30000) adet Galon ve (30) Litrelük (15000) ve (50) Litrelük (15000) Damacana dahildir.

Yapılan tetkikat neticesinde dahilden tedariki halinde (0,30) S. Litrelük küçük şişelerin beherinin (8) ve (0,50) S. Litrelük küçük şişelerin (9) ve (3) Litrelük Galonun (42) kuruşa mal olacağı anlaşılmıştır.

Halbuki, bu şişeler harice sipariş edilirse (0,30) S. Litrelüklerinin vaporda (3) Kuruş (87) Santim ve (0,50) S. Litrelüklerinin (5) kuruş (25) Santim ve (3) Litrelük Galonun (II) Kuruş (80) Santime teslim edilecektir.

Gümrük vesair masraflarile beraber (0,30) S. Litrelüklerin (14) kuruş (27) Santime (0,50) S. Litrelüklerin (17) kuruş (23) santime ve (3) litrelük Galonun (48) Kuruş (61) Santime mal olacağı ve damacanının dahilden tedarikine imkân olmadığı cihetle bunun herhalde harice sipariş edilerek celbolunacağı tebeyyün etmiştir.

Melum devletleri olduğu üzere Taşdelen suyu için ihtiyar edilecek masraf mehafii umumiye için yapılacağına ve getireceği irad da hayır işlerine sarfolunacağına mebnî yukarıda arz edilen şişelerin Gümrük resminden istisna edildiği takdirde pek ucuza mal olacağı anlaşılmakla yüksek katızca tasvib buyrulduğu takdirde hemen siparişte bulunmak üzere bu şişelerin Gümrük resminden istisnaiyetine ait gerekli muamelelerin yapılmasına yüksek müsadelerini derin saygılarla rica ederim.

11-11-937

Vakıflar Umum Müdürü

yazı İşlerine ?
12. XV. 937

030 10 193 320 1

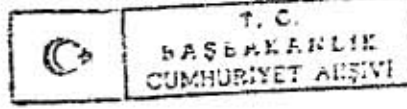
12-11-937 7454 16

T. C.
SİHHAT VE İÇTİMAİ
MUAVENET VEKÂLETİ
Hıfzıssıhha İşleri Umum Müdürlüğü

Umumi Nr - 2

Hususi Nr 743

ilişik-1

hakkında

ÖZ: Su kaplarından alınacak para

Ankara

4 K. Sanii 1936

Yüksek Başvekâlete

Vakıflar Umum Müdürlüğü tarafından sunulup 18/12/935 tarihi ile Vekâletimize havale buyurulan 17/12/935 tarih ve 174513 sayılı yazıda adı geçen Umum Müdürlükce istenildiği vechile şimdilik sucuların getirecekleri kaplardan 25 kiloluk ve daha büyük damacaneler için beş kuruş yerine 15 kuruş ve 25 kiloluktan küçük damacaneler için 5 kuruş yerine 7,5 kuruş ve galonlardan da eskisi gibi 2 kuruş alınmasının Vekâletimizce de uygun görülmüş olduğunu ve havale buyurulmuş olan yazının bağlı olarak geri sunulduğunu arz ederim .

D. Hamangly

Sihhat ve İçtimeî Muevenet

Vekili

yazı İşlerine
6.1.36

S. R. Haydar

030 10 157 106 171

6-1-926 59 1

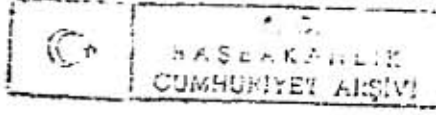
2

Yazılacak cevapta nit olduğu şubenin tarihi ve numarasının yazılması lazımdır

T. C.
EVKAF
Umum Müdürlüğü
O . A Müdürlüğü
Sayı:

174513

140

Hulâsa
Taşdelen suyunun te'sisatı
H

Başvekalet yüksek makamına

Taşdelen kaynağındaki bir senedenberi süren ve bu kaynağın en sıhhi bir tarzda suyunu akıtmak gayesini te'min eden ameliyatı bu kerre bitmiştir . Suyun bu suretle te'min edilen saflığı ve temizliğini son derecede dikkat ederek tahakkuk ettirmek için bütçemizin icareci vahideli satış bedelatından 70 - 80 bin lira-para sarfedilmiş gibi büyük bir fedakârlık ihtiyar edilmiştir . Aynı zamanda bu suyun hangarda şişelere doldururken de aynı evsafı muhafaza etmesi için icab eden tertibat göz önünde tutulmuş ve buna göre bir teşkilât yapılarak bu şişelerin kaynakda yıkanarak tamamen temizlendikten sonra doldurulması ve Evkaf namına kurşun mühür konarak zımbalattırılması suretile taşdelen suyu yerine başka suların damacana ve galonlara doldurulması cihetinin önüne geçilmesi gerekli bulunmuştur . Bu ameliyatla şimdilik yapacağımız teşkilatta 70 lira ücretle bir memur ve 30 lira ücretle bir amele başı ve 20 lira ücretle dört amele istihdami ve bunlar için yıllık 2160 lira teşkilât masrafı ihtiyar edilmesi zaruri görülmüştür . Evkafın bu ağır masrafının birini de umumî şurasadan taşdelene kadar yapılan şosa bedeli teşkil etmesine karşı sucuların ştedenberi ihtiyar ettikleri nakliye masrafı azalmış olduğu göz önünde tutulmaya değmektedir .

Çok muntazam surette yapılan galorilerin temin ettiği fayda sayesinde 24 saatte 40 ton akan sağ çeşme suyu bugün 70 tonu bulmuştur . Bu kadar saf ve eşsiz su için Evkafca düşünülen idari tedbir, suyun yalnız damacanalarla değil yarım ve bir kiloluklara kadar

030	10			157	106	17
-----	----	--	--	-----	-----	----

3

T. C.
EVKAF
Umum Müdürlüğü
Müdürlüğü
Sayı

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Hukuk

şişelerle ve umum müdürlüğün idaresi ve mürakabesi altında sattır-
makdan ibaret ise de gerek mühtelif büyüklük ve küçüklükteki şişeler
in gerek bunların temizleme ve nakletme vasıtalarını te'min vakıf
mühtac olduğu için bir taraftan bu gerekli te'sisat ve vasıtaların
yerine getirilmesine çalışılmakla beraber bir taraftan yukarda arz
edilen ve Evkafa hayli ağır gelen masrafları karşılamayı kısmen -
çare teşkil etmek üzere şimdilik sucuların getirecekleri kablardan
25 kiloluk ve daha büyük damacanalar için 5 kuruş yerine (15) kuruş
ve 25 kiloluk ve daha küçük damacanalar için 5 kuruş yerine (7,5)
kuruş ve galonlardan da eskisi gibi iki kuruş alınması en doğru
ve uygun bir tarz olarak düşünülmüştür .

Maruzatım yüksek makamınızca uygun görülürse takdirde keyfi
yeten emir buyurulmasını derin saygılarımla arz ederim .

17 K. Evvel 1935

Vakıflar Umum müdürü

Mütalaaaları rica ile :

Sıhhat ve İstimai Muavenet

Vekilligine 18-12-35

SİMVEKALETİ
İraki
28-12-1935
643

H. I. U. M.
23-12-1935
No 31005

030 10 157/106 17

18-12-1935 6501

4

T. C.
BAŞVEKÂLET

Yazı İşleri Müdürlüğü

Şube:

№.
6510

Dosya işaretleri

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Gelen	Tarihi	4/7736
Evrakın	Numarası	
Müsevvit		M. Gökşin
Tevsül tarihi		19/10/1938
Mübeyyiz		
Tebyiz tarihi		19..
Makabele edenler		
Sadın	Umumi	6
No.	Hususi	4358
Merbutatı		A
Sevk tarihi		21-10-38
Mukayyidin imzası		

Nafia vekillğine

Vakıflar idarisince maddî büyük fedakâr-

lıklarla sıhî, fennî tesisatı meydana getirilip
satışa başlanılan Taşdelen ve Defneli menba-
sularından bilhassa hükümet merkezi olan Anka-
rada halkın daha ucuzca istifadesini temin
için bu sulara ait şimendifer nakliye ücretinde
bir kat daha tenzilât yapılması hakkında Vakıflar
Umum Müdürlüğünden Devlet Demir Yolları Umum
Müdürlüğüne yazılmış olduğu anlaşılan sureti
ilişik yazı müdericatinin nazarı itibare ali-
narak gereğinin yapılmasına müsaadelerini rica ederim

Wafia v. de
4
8358 Vakıflar u' m.
10-11-38

yaz K.g.

Başvekil yerine
Müsteşar

030 10 193 320 4

-4-

TBMM
ARŞİVLERİNDE YER ALAN
İLGİLİ TUTANAKLAR ve
BELGELER

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Altmış altıncı inikad
27 - V - 1937 Perşembe

Mündericat

	Sayfa		Sayfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	290	tarhinde aktedilen mukavelenin tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye encümeni mazbatası (1/786)	308:309,311,345:348
2 — Havale edilen evrak	290	9 — Ordu ikramiyesi kanunu mucibince mesleğine aid faydalı telif ve tercümede bulunanlara verilen ikramiyelerden kazanç, buhran, muvazene ve hava vergilerinin kesilip kesilmeyeceğinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (8/865)	309
3 — And içme		10 — Dahiliye vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanuna ek 3046 sayılı kanuna bağlı kadro cetvelinde bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/765)	309
1 — İstanbul mebusu Şükrü Ali Ögelin and içmesi	291	11 — Vakıflar umum müdürlüğü memurları aylıklarının tevhid ve teadülü hakkındaki kanuna bağlı cetvelin değiştirilmesine dair olan 2880 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/783)	309:310
4 — Müzakere edilen maddeler	291	12 — Ziraati takviye için 1337 : 1341 seneleri Maliye, Ziraat ve İktisad vekâletleri bütçelerinde açılan fasıllardan çiftçilere tavizlen yapılan yardımlardan mütevellid borçların taksite raptına ve faizlerinin affine dair kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/675)	310:311
1 — Teşviki sanayi kanununun muaddel 26 ncı maddesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve İktisad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/206)	291	13 — Adliye teşkilât ve kadrolarında yapılacak tadilâta dair olan 2474 sayılı kanuna bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/801)	311:312
2 — Tahlisiye umum müdürlüğü 1936 mali yılı bütçesinde 1 915 liralık münakale yapılmaya dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/788)	291,293,300,326:329		
3 — Millî Müdafaa vekâleti 1936 mali yılı hava kısmı bütçesinde 121 713 liralık münakale yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/846)	291:292,293,300,329:332		
4 — Vakıflar umum müdürlüğü 1937 yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/709)	292:293:293:300,300:302,306,309,332:335		
5 — Hudud ve sahiller sıhhat umum müdürlüğü 1937 mali yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/705)	302:304,306,309,336:339		
6 — Posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğü 1937 mali yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/707)	304:306,303:307,309,311,339:342		
7 — Tahlisiye umum müdürlüğü 1937 mali yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/708)	307:308,309,311,342:345		
8 — Zararlı ilâçlar gayrimişru ticaretinin menî hakkında Cenevrede 26 haziran 1936			

14 — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankası kanunu lâyihası ve Ziraat, İktisad, Maliye, Bütçe ve Adliye encümenleri mazbataları (1/684) Sayfa 312:324

15 — Polis teşkilât kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/625) Sayfa 324:326

1 — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci celse
1937 yılı muvazenei umumiye kanunu lâyihasının müzakeresine devamla,
Maarif vekâleti bütçesinin heyeti umumiyesi üzerinde cereyan eden müzakere neticesinde fasıllara geçilmiş ve teneffüs için celse tatil olunmuştur.
İkinci celse
Maarif ve

Nafia vekâletleri bütçeleri kabul edilmiş ve İktisad vekâleti bütçesinin heyeti umumiyesi üzerinde müzakere cereyan ettikten sonra perşembe günü toplanılmak üzere inikad bitirilmiştir.

Başkan vekili	Kâtib	Kâtib
Refet Canitez	Konya	Çoruh
	Ali Muzaffer Göker	Ali Zirh

2 — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar
1 — Askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun lâyihası (1/851) (Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenlerine)
2 — 1936 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı bazı daire bütçelerine munzam tahsisat verilmesi hakkında kanun lâyihası (1/848) (Bütçe encümenine)
3 — Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkındaki 2223 sayılı kanuna ek kanun lâyihası (1/849) (Ruznameye)
4 — Van gölü işletme idaresinin 1932 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası (1/830) (Ruznameye)
Takrir
5 — Yozgad mebusu Sırrı İçözün, Arzuhal encümeninin 19 - V - 1937 tarihli haftalık karar cetvelindeki 926 sayılı kararın Umumi Heyette müzakeresine dair takriri (4/48) (Arzuhal encümenine)
Mazbatalar
6 — Akşehirin meydan mahallesinden Seyid Ahmedoğlu Hüseyinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/234) (Ruznameye)
7 — Babaeskinin Çengerli köyünden Mahmudoğlu Muradın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/273) (Ruznameye)
8 — Bozkırım Kırık köyünden Ahmedoğlu Memed

Alinin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/248) (Ruznameye)
9 — Devlet Demiryolları ve limanları işletme umum müdürlüğü 1937 mali yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/703) (Ruznameye)
10 — İstanbul Adliye binasının yanması üzerine teşkil olunan yenileme bürolarının kaldırılması hakkında kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası (1/769) (Ruznameye)
11 — Kilisin Karaali mahallesinden Memedoğlu İsmailin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/275) (Ruznameye)
12 — Millî saraylarla Yalova köşklerindeki eşya hakkında Meclis Hesablarının Tetkiki Encümeni mazbatası (5/49) (Ruznameye)
13 — Muradiyenin Aşağı Kortikân köyünden Haccan köyü nüfus sicillinde mukayyed Davetioğlu Memedin ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni mazbatası (3/323) (Ruznameye)
14 — Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin zıya ve hasar tazminatına müteallik birinci bab 29, 37, 42 ve ikinci bab 20 nci maddelerindeki hadlerin tadiline dair kanun lâyihası ve Nafia encümeni mazbatası (1/821) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 14

BAŞKAN — Hilmi Uran

KÂTİBLER : Ziya Gevher Etili (Çanakkale), Ali Zırh (Çoruh).

BAŞKAN — Celse açılmıştır.

3 — AND İÇME

1 — *Istanbul mebusu Şükrü Âli Ögelin and içmesi.*

BAŞKAN — İstanbul mebusluğuna intihab

edilen Şükrü Âli Ögelin tahlifi yapılacaktır. Kendileri burada mıdır?

(İstanbul mebusu Şükrü Âli Ögelin tahlifi yapılmıştır).

4 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

BAŞKAN — Ruznameye geçiyoruz.

1 — *Teşviki sanayi kanununun muaddel 26 ncı maddesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve İktisad, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/206) [1].*

BAŞKAN — Fıkrai tefsiriyeyi okuyoruz.

Tefsir fıkrası

Muafiyet ruhsatnamesini haiz smai bir müessesesi sahibinin ananım şirket teşkili gibi müesseseyi şahsa muzaf olmaktan kaldırmayacak şekilde kollektif veya hususi bir şirket teşkili suretile sermaye veya işletmesine ortak alması 1055 sayılı teşviki sanayi kanununun 26 ncı maddesinde zikredilen müessesenin ahara devri hali sayılmaz.

BAŞKAN — Mütalaa var mı? Fıkrai tefsiriyeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir

2 — *Tahlisiye umum müdürlüğü 1936 malî yılı bütçesinde 1 915 liralık münakale yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/788) [1].*

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında mütalaa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tahlisiye umum müdürlüğü 1936 malî yılı bütçesinde münakale yapılmasına dair kanun

MADDE 1 — 1936 malî yılı Tahlisiye umum-

[1] 171 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.
[1] 182 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

müdürlüğü bütçesinin 14 ncü (Bina tamirat masrafı) faslından 1915 lira tenzil edilerek 20 ncü (1936 senesinde İsvöte toplanacak olan dördüncü beynelmilel tahlisiye kongresine iştirak ve tetkikat için Avrupa harcırahı) faslına nakledilmiştir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İktisad vekili memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini açık reyeye arz ediyorum.

3 — *Millî Müdafaa vekâleti 1936 malî yılı hava kısmı bütçesinde 121 713 liralık münakale yapılmasına dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/846) [1]*

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında mütalaa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1936 malî yılı Millî Müdafaa vekâleti (Hava kısmı) bütçesinde 121 713 liralık münakale yapılmasına dair kanun

MADDE 1 — 1936 malî yılı Millî Müdafaa

[1] 186 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

ediyor. Geçen seneye varıncaya ve bu 2762 numaralı kanun çıkıncıya kadar ötekinin be-rikinin keyfi idaresi altında kalan, bakımdan mahrum kalan, yetim kalan bu vatandaşlarımızın mülhak vakıflar, bu kanunun çerçevesi haricinde kalmıştı. Yüksek Hükümetimiz bu ciheti de nazarı dikkate alarak, mağduriyetin temadisine mahal kalmamak için bunları da himaye altına almak kasdile, bu kanunu neşretmiştir. İşte arkadaşlar; bu kadar lütuf karşısında şu benim temsil ettiğim Türk vatandaşlarımızın medyunu şükran kalmamasına ihtimal verir misiniz? Emin olunuz ki, bu saf halkın sırtından istismar etmesini kendilerine şar edinen ve hülya denizinde bu ümid balığını avlamak peşinde koşan düşük ruhlu, elde sayılı bir kaç kişiden başka, bütün bu vatandaşlar bu gün bu kanunu teşvik etmekte ve arzi şükran eylemektedirler. Çünkü bu kanunun hedefi, yetim ve bakımdan mahrum kalan vakıfların hukukunu, umranını ve idamei hayatını temin ve bunlara taze bir hayat bahsetmek hukukunu tekeffül etmektedir. Buna karşı gösterilen % 5 kontrol hakkını, bu halk, bu vatandaşlar, öyle yaygara yapıldığı gibi nefretle değil, güle, güle ve şükranla vereceklerdir. Çünkü bunun mukabili vardır. 5 kontrol hakkı; vaktile bu vakıfların sui idare edilmesi ve heder olması, keyfi ve şahsî menfaatlere sarfedilmesi, hattâ daha ileri gidiyorum ve açık söylemekten de bir korku hissetmiyorum, dahilde ve hariçte bir kaç kişinin apartman yapmasma hizmet eden bu vakıfları bu gibi haksızlıklardan kurtarmış olacaktır.

Bir kaç kişi daha çıkararak bu kanun hakkımda edebiyat yapmak ve bir takım nazariyat koymak, binlerce halk karşısında bilâsıfat bir takım sözler söylemek ihtimali vardır. Bu gibilerinin sözlerinin vicdanen ve kanunen hiç bir kıymeti yoktur.

Şimdi arkadaşlar, bunu arzettikten sonra en mühim mesele; kontrol meselesidir. Kontrol meselesi, malûmu âlinizdir ki, bütün teşekkül-lerin oradaki işlerini emniyet ve istikamet içeri-sinde tedvir edebilmeleri için başlı başına en mühim saat, bir emniyet tetiği, bir zembekektir.

Bahusus deminki hususî vaziyetlerde ve senelerden beri keşmekeş bir sui idareden sonra bunların üzerindeki kontrolü sıkı sıkı yapmak üzere gayet muktedir, dirayetli, merhametsiz ve şiddetli ellere vermek lâzım gelir. Yoksa bu kontrol; masa başında, kati hesap cetvellerini, sathî bir nazar ve mahallinde iltifatlar karşısında nazikâne bir reveransla tetkik etmek suretile yapılırsa, eskisinden daha feci bir vaziyet hasıl olur. (Doğrudur sesleri) Meselâ eskiden bir kontrol yoktu. Fakat ben bugün bir ferd sıfatile - bir mebus sıfatile değil, bir ferd sıfatile - gelir, memleketin hukukuna taallûku itibarile, bir mütevelliden, isterse 15 senelik olsun, bir he-

sab istiyebilirim. Fakat Hükümetimin mesul ve emin ve vazifedar bir şahsı resmen bunların cetveline, muvafıktır, diye damgayı bastıktan sonra, bana o sözümü zor söylettirir. İşte fecaat burada. Bunun için bu işlerin başına geçen muhterem, dirayetli ve tedbirli vakıflar genel direktöründen bu mesele üzerinde tevakkuf etmesini rica ediyorum. Vakıflar idare meclisine de şurada şükranlarımızı arz etmeği vazife bilirim. Çünkü onlar da gece gündüz bu işlerin başında büyük bir basiretle çalışmaktadırlar.

Sözüm nihayet verirken, sizi fazla yormak istemiyorum. Dün oldukça sizi yordum, bir protesto gelmek korkusu da var (Korkma sesleri). Bu yüksek kürsüden tekrar vatandaşlar namma bu kanunun isabetinden kendilerine hayat bahsetmesinden dolayı şükranlarımızı arz etmeğe iftihar ederim. (Alkışlar).

BAŞKAN — Münakale lâyhalarına rey vermiyen var mı?.. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Vakıflar idaresinin gerek Edremitte, gerek Aydımdaki vakıf zeytinliklerini, serveti milliyenin nasıl muhafaza ve tenmiyesi lâzım geldiğini gösterecek şekilde idare ettiğini görmekte, işitmekte mübah olanlardanım. Bu itibarla Vakıflar idaresini tebrik ederim. Yalnız bu sene vilâyetimizi gezerken Muğla ile Küllük arasında Tekfur ambarı denilen yerde bir çok zeytinliğin metruk bir şekilde kaldığını gördüm. Halk bunu imar için bir çok temenni ve taleplerde bulunmuşlar. İdare bir zamanlar bunların bir kısmını imar etmeğe çalışmış. Fakat üzerinde adam akıllı çalışmadığından bu çalışmalar da heder olmuştur. Onun için idareden bilhassa rica ediyorum, bu hem halkı tatmin etmek, hem de Hazineimize varidat getirmek için çok müessir olacak bu işi üzerlerine alsınlar, lâzım gelen hizmeti deriğ etmesinler. Sonra vakıf idaresinden bir şey sormak istiyorum. Görüyoruz ki, faiz olarak almış bin lira kadar irad kaydediliyor. Bu şüphesiz nukudü mevkufeden elde edilen bir kârdır. Ancak bu, Vakıflar idaresi için tahsis edilen memurlara bu para verildikten sonra hâsıl olan bir kârdır. Yoksa o para, yani memurlar için verilen para, diğer maaşat faslında mıdır. Bunu sormaktan garazım, az paralarla müteşekkil bankalar ekseriyetle kazançlarını büyük masraflarına kaparlar. Bu şekil varsa, diğer bir banka ile anlaşmak suretile veya diğer bir tarzda ıslah edilmek suretile, Vakıflar idaresi için daha hayırlı şekilde kullanmak imkânı olur mu?

Bu sene bir zamanımı İstanbulda geçirdim. Beş asırdan beri milli sporumuza sahne olan Ok meydanını gördüm. Orada bu sporumuzun eski eserleri durmaktadır. Aradan bir az zaman daha geçerse korkarım ki, bu sahadan nişane kalmıyacaktır. O saha ziraat ediliyor ve yağın

vakâleti (Hava kısmı) bütçesine 930 ncu (İnşaat, tamirat, istimlak) faslından 121 713 lira tenzil edilerek 930 ncu (Levazım ve teçhizatı harbiye ve fenniye) faslına ilâve edilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında müteale var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye vekili memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini açık reyile tas-vibinize arz ediyorum.

4 — Vakıflar umum müdürlüğü 1937 yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/709) [1]

BAŞKAN — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı?

NAŞİD ULUĞ (Kütahya) — Arkadaşlar; Vakıf umum müdürlüğü, sayın Başbakanımızın pek yakından gösterdiği alâka ile, son senelerde hakikaten çok faydalı işler gördü. Memleketin milli abidatını teşkil eden çok kıymetli camilerimizi ve daha bazı abidatımızı tamir etti. Bu faydalı hizmetlerden dolayı evkaf idaresinin mânevî şahsiyetine bu kürsüden teşekkür etmek isterim.

Arkadaşlar; elimizde iki milyon sekiz yüz küsur bin liralık bir evkaf bütçesi var. Daha bir çok muhtacı tamir camilerimiz, tarihi abideler ve eslâfın hâtırası bulunduğu halde, bu gibi eserlerin tamiri için buraya konan para, 159 010 liradır. Geçen yıl Beyoğlunun ortasında bulunan Ağaçamii hakikaten milli bir üslûpta yeniden tamir edilmiştir.

Evkaf idaresinin gelecek bütçelerinde memleketin, Anadolunun Rumelinin her tarafında vaktile yapılmış olan yüzlerce ve yüzlerce camiyi tamir edecek, bahçelerini ve etrafını bir harabazar olmaktan kurtarıp çiçeklerle, parklarla tezyin edecek bir hizmete hazırlanmasını temenni ediyorum.

İkinci dileğim de, Taşdelen suyu hakkındadır. Bugün Türkiyenin her tarafında damacana ve kapalı şişe içinde bu suyu satmak hakkı Evkafa verilmiştir. Bu bir haktır, bir vakıftır. Acaba Evkaf idaresi memleketin her köşesinde satılan bu suların, hakikî Taşdelen olup olmadığı ile alâkadar mıdır? Yoksa - Burada zeytinliklerle beraber göstermişlerdir - büyük masraflarla meydana gelen bu Taşdelen suyu yerine, şu bu kuyu sularını Taşdelen diye mi satıyorlar?

[1] 168 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

Bu hususta Evkaf umum müdürünün bizi tenvir etmelerini hassaten rica ederim.

İSTEMAT ÖZDAMAR (Eskişehir) — Arkadaşlar, bu bütçenin umumî izahatında ve kontrol hakkı başlığı altında bir fıkra gözüme ilişti. Bu fıkroda şöyle deniliyor: (Vakıflar kanunu mucibince, ekalliyet vakıfları da murakabe altına alındığı cihetle, her sene rüyet edilecek olan bilûmum mülhak vakıflar muhasebelerinden alacak % 5 kontrol hakkı bu varidatı da inkişaf ettireceği anlaşılmaktadır.) İşte arkadaşlar, benzeniz bu fıkrayı vesile ittihaz ettim. Bu fıkranın kaydettiği, geçen sene Meclisi âlinizde kabul edilen 2762 numaralı kanun müzakerede edilirken mezun olduğum için bulunamadığımdan, pek muhterem ve sevgili İsmet İnönü Hükümetinin, Cümhuriyet kanunlarının ve Cümhuriyet ışıklarının her alanda bütün Türk vatandaşları hakkında tecellisini şiar ittihaz eden bu yüksek simaya karşı şükranlarımı arz edemedim. Bu büyük noksan benim kalbimde bu dakikaya kadar büyük bir üzüntü, derin bir iztirab halinde kalıyordu. Fakat şimdi, şu fıkradan bilistifade ve bilmünasebe bu vazifeyi katmerli olarak ifa ediyorum. Bunu yapmakla kendimde pek yüksek bir bahtiyarlık hissediyorum. Evvelâ kendi şahsına, kendi namına, şahsen sonra da bu fıkranın kastettiği ortodoks, gregoriyen, musevi, katolik ve varsa, protestan hepsi dahil olmak üzere binlerce halkı temsilen şükranlarımı şu yüksek kürsüden, mübeccel heyetinize sunmağım kendime büyük bir borç bildim.

Maalesef, yine gözüme çarpan, sui tali neticesi midir, ne bileyim, ne dersiniz deyiniz bu kanunun ruhunu, ahengini bozan bir ekalliyet kelimesi hakkımda söz söyleyecek değilim. Çünkü dünki maruzatında bu baktaki duygularımı arz etmişim. Lâkin, şunu da söylemeden geçerssem bütün milli duygularımın isyan edeceğine kanırım. Bir iki kelime söylememe müsaade buyurunuz ve bunu çok görmemenizi rica ederim.

Arkadaşlar, bilirsiniz ki, Hükümeti Cümhuriyetimizin büyük güneşi olan, büyük Şefimiz ve Ulu Önderimiz Atatürkün direktifleri, işaretleri dahilinde ve rejimleri dahilinde en evvel bizim üzerimizde bir esaret boyunduruğu takan ve Türkün inkişafına engel teşkil eden ecnebi imtiyazlarını yıktıktan ve bütün vatandaşlara bütün menafi ve hukuku temin edecek en olgun ve ergin bir Hükümete yaraşan medenî kanunlar vazettikten ve bunlardan bu suretle istifade ettikten sonra Baylar, kemali samimiyetle arz ediyorum ki, bir kül halinde olan bu vatandaşların namına fuzulen, kendilerine de sorulmadan, verilmiş olan böyle bir düşük dahilî imtiyazı kabul değil reddedeceklerini ve hatta yakında protesto edeceklerini onlar namına arz ediyorum. Bakınız yine Hükümetin büyük bir cilvesi, bu kanunda tecelli

sini düşündük, ve Müdiriyeti umumiyeden de ayrıca rica edeceğiz. Fakat bütçe münasebetile bunun da nazarı dikkate alınarak, Kütahyada en ziyade muhtaç olduğumuz meselâ, bir sinema gibi, halkın ihtiyaç ve istifadesine yarayacak güzel bir şeyin o para ile yapılmasını rica edeceğim. Çünkü Kütahyada Jandarma mektebi, tayyare taburları, asker ve zabitan var. Biz sinema düşündük. Belki Evkaf idaresi bundan daha iyi bir şey düşünür ve yapar. Binaenaleyh yine Evkafa akar olur, irad getiren bir şey olur. Dileğimiz, yine Evkafın menfaatıdır. Onun için bunu ehemmiyetle tetkik etmesini Müdiri umumiden rica ederim.

Çok sevimli arkadaşım Naşit Uluğ, Taşdelen suyundan bahsettiler. Bilmiyorum, o suyun yerine kendileri teğrif ettiler mi etmediler mi? Bunu her nasılsa sormadım. Bendeniz geçende oraya gittim. Şükranla arz edeyim ki orası şimdi temiz bir yer olmuştur. Yani memba suyuna lâyık, mermerle tefriş edilmiş ve çok temiz bir yer olmuştur. Yalnız bunun dedikodusu vardır. Bu dedikodu da şudur: efendim, vaktile filân yerde bir çeşme varmış, onun suyuna daha iki su ilâve edilmiş, ve su bu suretle bozulmuş. Bunu oradaki memur da söyledi ve şu sağdaki eski su bu da yeni sudur dedi. Bunu Müdiri umumiden ve yahud bu yüksek kürsüden kim ifade edecekse, ondan soruyorum, bunun aslı olup olmadığını söylesinler.. Halk ta tereddüden kurtulsun Hakikaten bu güzel suyun güzelliği bozulmuş mudur?... Ben geçen sene salâhiyettar bir arkadaşım, Mebus kimyager bir arkadaşım İstanbuldan buraya gelirken bana dedi ki, Taşdelen suyu yalnız Türkiyenin değil, Dünyanın en güzel suyudur. Binaenaleyh böyle Dünyanın en güzel suyunu elimizde tutarken bunun kalitesini muhafaza etmeliyiz ve daima bu yüksek kürsüden bunun bozulmadığını ifade etmeliyiz. Bununla alâkadar olan mesul zat kim ise, böyle bir şey yoktur demelidir. Tekrar ediyorum, hakikaten bir memba suyuna lâyık temiz bir yer yapıldığını gördüm ve iftihar ettim. Bundan dolayı Evkaf idaresine bilhassa teşekkür ederim. Evvelce orası mülevves ve fena bir yerd. Arabaların tekerleklerinden sıçrayan pis sular dahi memba suyunun aktığı yere sızardı. Şimdi böyle bir şey kalmamıştır. Bu suyun mevaddı kimyeviyesinde değişiklik olup olmadığını lütfen burada izah etsinler ve bütün memleket bunu bilsin ve Ankaraya getirilen suların da muntazam, mühürlü kaplar içerisinde getirildiğini ve başka hiç bir suyun karıştırılmadığını ilân etsinler. Çünkü biliyorsunuz ki bizde ufak bir dedikoduyu büyüte büyüte muazzam bir şey yaparlar. Nihayet Evkaf idaremizin, varidat noktasından olmasa bile, sıhhat noktasından çok himaye ettiği bu suyun evsafı kimyeviyesine hâlel getirilmemelidir. Böyle bir şey olmadığını Hükümet halka söylemelidir.

Bir de arkadaşlar; bu kürsüden çok defa bahsedilen bir meseleden bahsedeceğim. Çok rica ederim canımız sıkılmam (Gülüşmeler). O da muhacir meselesidir. Muhterem Sıhhiye vekili, muhacir meselesini ellerine aldılar, çok güzel idare ediyorlar. Fakat eskiden kalmış bir pürüz vardır. Biz mübadil olan muhacirleri mübadele ettiğimiz vakit, onların mülklerini burada, bilhassa İstanbulda - icareteyn bazı yerde yoktur - icareteynli evkaf ile mübadele ettik. Bazı vatandaşlardan mektub alıyorum. Bunlar üzerinde ötedenberi mevzu olan icareteyn vergisi tahsil olunagelmektedir. Bunlara tapuları mukabilinde verilen icareteynli emlakın, icareteyn vergisi alınmaması zannederim hukuken lâzımdır. Bunu, şimdiki müdiri umumî ile değil, bundan evvelki müdiri umumî ile görüştüm. Bunun üzerinde muhabere ettiklerini ve buna bir çareî hal bulacaklarını söylediler. İşte bu bütçe meselesi münasebetile biz de kendilerinden rica ediyoruz. Bu baptaki tetkikatleri ne dereceye kadar ilerlemiştir? Bunu biz de bilelim İstanbulda tarihin bize devrettiği mülevves bir muamele olarak hemen hemen bütün akarât icareteynlidir. Yüksek Heyetinize tarih dersi verecek değilim. Vaktile İstanbulda saltanat devirlerinden kalma bir zaruret, bir miras olarak her hangi bir mülk halen icareteynlidir. Binaenaleyh, Bunun da bir sureti halle raptrını kendilerinden hassaten rica ederim.

Dr. FUAD U MAY (Kırklareli) — Muhterem arkadaşlar, zaferi müteakib Amerikaya gittiğim zaman Vaşingtonda, içtimai doktorluğun hem 50 nci senei devriyesini kutlamak hem bu husustaki mesai üzerinde konuşmak üzere bir kongre aktedilmişti. Beni de davet etmişlerdi. Gittim, Söz aldım. İçtimai müesseselerimizin en kuvvetlisi olan vakıflardan bahsettim. Çok alâka uyandı. Her murahhasa muayyen dakika verdikleri halde benim sözlerimi uzun müddet dinlemek sabrını gösterdiler. Hakikaten ilk zamanlardan beri, hattâ Avrupada delilere işkence edildiği devirlerde, vakıflar bimarhaneler yapmışlar, musiki ile tedavi yapmışlar, poliklinikler yapmışlar, bu suretile millette azami fayda göstermeğe sai olmuşlardır. Eski devirlerde çalışmış olan bu müessese şüphesiz yeni devirde kendisine lâyık olan vazifeyi daha mühim daha kıymetli bir surette yapacaktır. Beni bu kürsüye getiren asıl saik şudur: Bazı yerlerde çocuklar için vakıflar tahsis edildiği halde bu vakıfların çocuklara faydalı olmadığını gördüm. Şimdi bunu, bu gün, bu vesile ile müdiri umumiden rica edeceğim. Kırklarelinde çok evvelden tesis edilmiş bir vakıf vardır. Hattâ çocuklara kitab alınması, çocuklara elbise yapılması, çocuklara aş verilmesi vakıfnamede gösterildiği halde, bu gün bunlar yapılamamakta-

dır. Bunun gibi daha bir çok yerlerde çocuklar için tesis edilmiş vakıflar vardır. Müdürü umumiden rica ediyorum. Bu vakıfları tetkik etsinler, çocukları düşünmüş ve bu vakıfları yapmış olan insanların da ruhunu şad etmek için vakıfname şartlarını yerine getirsinler. Bunu rica ediyorum.

CEMAL AKÇİN (Afyon Karahisar) — Bendenizin müdürü umumiden bir ricam var. Afyonda Gedik Ahmed paşa namile bir cami vardır. Zannedirim bunu Sinan'ın çıraqlarından birisi yapmıştır. Oldukça kıymetli mimariyesi vardır. Bu cami de uzun zamandan beri ciheti askeriyenin cebhanesi vardır. Geçenlerde müdürü umumî bey, iyi hatırlarlar, o vakit orada bulunuyorlardı, bir yangın çıktığı zaman memleket büyük bir tehlike geçirmiştir. Şimdi bendeniz ümid ediyorum ki, caminin ciheti askeriyeye tahliyesine imkân vardır. Müdürü umumî beyden ehemmiyetle rica ediyorum, caminin kıymetli mimarisini muhafaza için bunun tahliyesini temin buyursunlar.

İSMAİL KEMAL ALPSAR (Çarum) — Kütahyada mutasarrıflıkla bulundum. Orada bir Germiyan vakfı vardı. Türbede bir de taş vakfiyesi vardır. Onda (gelen geçen züvvara iyi bakıla ve hasta olanlar iyi tedavi edile) ibaresi vardır. Bunu görünce, Evkaf memurunu ve mütevelliyi çağırdım. O ibareyi gösterdim. Bundan bir hastaneyi murad ediyor, bu hastane (nerededir) dedim. Müteveli bir oda gösterdi, karanlık bir oda. Oraya sağ giren hasta olub çıkar. Vakfın muradı bu değil dedim ve ne kadar tahsisatı olduğunu sordum. Senelik 5 000 lira tahsisatı olduğunu öğrendim. Bu para ne oldu diye sordum. 500 lirası verilmiş, üst tarafı verilmemiş. Bunun üzerine emir verdim, mütebakı parayı tutturdum. İkinci sene müteveli ne dedi ise hepsini kabul etmek şartile 1 700 lira masraf tuttu fakat karşılığını gösteremedi. Tutturduğum parayı karşılık göstermek ve her sene biriktirmek suretile bir hastanenin yapılması imkân dahilinde idi. Bunu nazarı dikkate aldım, 15 000 lira ile hastanenin yapılmasına irade istihsal edildi. Evkaf nezaretinin mimarı geldi, projesini yaptı. 15 000 lira ile hastane yapılabilecekti. Hastaneye başlandı, hatta bir az da meydana çıkmıştı. Sonra oradan ayrıldım. Bu para ne oldu, hastane yapılabitti mi? bunu izah etsinler.

EVKAF U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Evkaf müdüriyeti umumiyesinin, hayrat tamiratı hakkında, bilhassa abidat için Başvekâlet Yüksek makamından almış olduğum ilham üzerine yaptığım icraat şundan ibarettir. Maruzatım 1936 senesine aittir.

Tamirat ve inşaat 280 bin lirayı bulmuştur, bunlar; Ankarada Zincirli cami, Cenabı Ahmed camii, Çankırıda Ulu cami, İstanbulda Süleyman'ye, Mahmud paşa, Atik Alipaşa, Mih-

rimah, Çorlulu Ali, Mesihpaşa, Dolmabahçe, Sinan paşa, Sultan Selim, Yeni cami, Lâleli, Hırkaî şerif, Ağa camii ve bunlara benzer ufak tefek küçük tamirat.... Bu safha bittabi bu günkü abidelerin tamamen korunma ve kayırılmasına cevap verecek mahiyette değildir. Maahaza bütçemizin imkânı dairesinde yapılmış mesai neticesidir. Bunların arzu edildiği veçhile tamiri için daha çok mikyasta paraya ihtiyaç vardır.

Yapılan şeyler ancak kendi klişelerini ve benliklerini muhafaza etmek üzere yalnız ölüm halinden kurtarmak için yapılmış şeylerdir. Ö-nümüzdeki sene için 160 bin lira kadar bir tahsisat konulmuştur. Bütçe tasdik edildikten sonra yapılacak tasarruf ve maddeden maddeye nakil suretile para elde edilecek olursa bunları da tamamiyle abidatın tamiri işine sarfedeceğiz. Tuttuğumuz program mümkün olduğu kadar Türk abidatını ve ecdat asarını vikaye etmekle hulâsa edilebilir.

1937 senesi bütçesinde nazarı dikkate aldığımız tamirat, geçen seneden kalmış ve ikmal edilmemiş noksanlara devam etmekle beraber, Ankarada Cenabı Ahmed paşa, Bozöyükte, İzmitte, Kavseride, Kırklarelindeki camiler ve Edinede Üç şerefeli, Sultan Selim, İstanbulda Mesih paşa ve Kadırgada Sokullunun meşhur camii, Üsküdar'da Valide camileri bu meyanda tamir edilecektir. Para buldukça diğer tamirlere de devam edeceğiz.

Taşdelenen bahsettiler.

Taşdelen sunuyunun membamın, muhterem saygıların da söyledikleri veçhile, esası iyi kurulmuştur ve su çok temizdir, oraya hiç bir su ilâve edilmiş değildir. (Bravo sesleri). Tamamen temizdir ve bunlar Sıhhiye vekâletinin müteaddid kimyagerleri tarafından evvelâ muayene edildiği gibi, muayyen zamanlarda da sık sık tahlil ettirilerek safiyetine tamamen kani bulunmaktayız ve bu usulde devam edeceğiz.

Şişelerin karıştırılıp karıştırılmaması meselesine gelince : Orada bu gün Evkafın takib ettiği tarz, kendi adamlarile büyük damacaneları ve galonları doldurmak ve üzerlerine kandi mühürünü koymaktır. Bu kaşeyi haiz olan büyük damacanelar ve galonlar katiyen mağşuş değildir. Fakat lokantalarda ve diğer yerlerde vukubulan sarfiyatta, bizim murakabemiz cereyan etmediği için, büyük damacanelardan küçük şişelere nasıl konuluyor, ne yapılıyor, malûmattar değiliz. Ancak bunun için bir kanun arzettik, merkezdeki büyük damacanelardan, en son sistem makineler getirerek, en temiz ve otomatik bir tarzda şişelere doldurmak istiyoruz. Onun için küçük şişeleri de, suyun membamdaki sıhhi evsafını kaybetmemek suretile tesisat yaptırarak doldurmak ve her tarafa sevk etmek ve bunların üzerine Evkaf dam-

gasmı koymak, doğrudan doğruya temizliği, kirliliği hususunda mesuliyeti üzerimize almak istiyoruz. Bunu da, yakında huzuruza gelecek bir kanunla temin edeceğiz. (Bravo sesleri).

Azlık vakıflarındaki kontrol vaziyetinden bahsettiler. Bu husustaki kanun ehemmiyetle nazarı dikkate alınmıştır. Müdüryeti umumiyenin, gücünün yettiği kadar ciddiyetle, kanunu tatbik edeceğinden şüpheniz olmasın. Muğla ve civarındaki bazı zeytinliklere iyi bakılmadığı mevzu bahis oldu. Bütün zeytinliklerin, civarına nümune olacak tarzda olmasına son derece gayret ediyoruz. Ancak bu, derin tetkik ve ilim mevzuudur. Memlekette zeytinliliğin esaslı surette ilerlemesi hakkında Ziraat vekâleti yüksek makamında da tetkikat yapılmaktadır. Biz de onların mütehassıslarından ve tetkikatından istifade ediyoruz. Yakın zamanda, bilhassa demin arzettiğim kanunla, mütedavil bir sermaye ile, zeytinliklerin iyi idare edilmesini, resmîyetin ulaşmadığı ticarî tarzlarda bu zeytin işine bir şekil vermeği düşünüyoruz.

Okmeydanından bahis buyurdular; hakikaten Okmeydanı Türklüğün İstanbula girdiği zamanda kurulmuş ve Türklerin inceliğini, güzel severliğini ve sporculuğunu gösteren bir yerdir. Bu meydanın ötedenberi bir çok tarzlarda vikaye edilmesine tarihimizde çalışılmıştır. Fakat maalesef o da bir takım müdahalelere maruz kalmıştır. Vaki olan bu müdahalelerin kaldırılması için mehakim nezdinde teşebbüslerimiz vardır. Bütçemizin kudreti nisbetinde onu da kayırmağa çalışacağız.

Eytam mektepleri, şurada, burada hastane teşebbüsleri : Bunlar, malûmu âliniz, mühim işlerdir. Doğrudan doğruya Evkaf tarafından ufak paralarla hastane tesis ve idaresi müşkül olduğu için ve vakıf şartlarından, zamanın icabına göre, en müfid tarzda istifade edilmesi müreccah olduğu için, Evkaf, bu küçük paraları topluyarak İstanbulda, teveccühünüze lâyık bir tarzda, Guraba hastanesi gibi esaslı teşebbüsleri idame ettirmektedir. Ondana başka, meselâ Ankarada mevcut ve belki de Avrupa'da en ileri derecede sayılan müesseselerden biri olan Nümune hastanesine 700 bin lira kadar bir muavenet yapmıştır. (Bravo sesleri). İşte bu muavenet, Türk ecdadının bıraktığı küçük küçük paralarla temin edilmektedir.

Kütahyadan ve sair bir çok yerlerden daima sinemalar, oteller gibi bazı teşebbüsler istenmektedir. Bunların hepsini nazarı dikkate alarak, esas vakfın ilerlemesi ve yaşaması için, esas vakıf ne ise, onun meyanına girecekler ve vakfa daha fazla fayda verecekler hangileri ise, onlar tercih edilerek yapılmaktadır. Maruzatım bundan ibarettir.

GI. ŞEFİK TURSAN (Denizli) — İstanbuldaki âbidatın bazılarının tarihi vasıflarını kaybetmiş olduklarını görenler teessürle söylüyorlar. Böyle bir şey var mıdır? Evkaf bu tamirat için müzeler idaresine temas ve teşriki mesaf ediyor mu? Bu söylenen şeyler ne dereceye kadar doğrudur?

EVKAF UMUM MÜDÜRÜ FAHRI KİPER — Âbidatın tamirinde nazarı dikkate aldığımız mesele bu olmuştur. Çünkü bunun ne kadar acıklı bir netayice müncer olabileceği düşünülmüştür. Buna aid misallerimiz var. Bazı vilâyetlerde her nasılsa daha evvel, meselâ mermer sütunların sıvanması ve saire gibi, acıklı haller bu gün ile zamanında bunları yapıları hiç hoş nazarla efkârı umumiyeye taarrupmamıştır. Böv'e bir âkibete, hizmet vesilesile, maruz kalmamak için, müzeler idaresine sıkı temasta bulunulmuş, her ne yapılacaksa beraber yapılmıştır. Hariceten de bu işlerle alâkadar veya salâhiyetli olan kimselerin fikirleri alınmıştır. Filvaki bazı ufak tefek şeyler belki en küçük hatalar da olmamış değildir. Bunların hepsinin önüne geçmek imkânı olmuyor. Çünkü gerek eski vesailin ve gerekse malzeme, usta ve amele tedarikinin küçüklüğü yüzünden, bunların o vakitteki benliklerini tamamen muhafaza edecek şekilde tamirlerinde çok müşkülâtı mucib oluyor. Bu yüzden bir çok güçlüklerle karşılaşyoruz. Bizi, bövle küçük hatalarımızı söyleyerek tenvir edenler, şükranımızla karşılıyor. Bu hatalarımızı da telâfiye çalışıyoruz. Bununla beraber, bu hususta sahibi salâhiyet bildiğimiz ve memleket müzesine uzun zaman hizmet eden saygı Bey Halil gibi şahsiyetlere müracaat ederek, bu gibi yerler birer birer gezilerek, fikirleri ve bunlar hakkında uzun uzun malûmat alınmıştır. Diğer zevattan aldığımız fikirler de takdirle karşılanmış vaziyettedir.

İSMET EKER (Corum) — Demin Taşdelen suyu hakkında izahat verilirken bir arkadaşımız, bu Taşdelen suyu hazinesinin hakikaten temizliğini görmekteyiz, fakat orada iki musluk vardır, oradaki memur, bunlar eski ve hakikî Taşdelen muslukları, şunlar da yeni suyundur, diye söyledi, dediler. Binaenaleyh bu yeni su ile hakikî ve eski Taşdeleni ayrı ayrı toplamakta ne gibi fayda temin ediliyor ve ne suretle ayrılabilir, şekli murakabesi ne olacaktır?

EVKAF UMUM MÜDÜRÜ FAHRI KİPER — Yapılan tetkikat ve aldığımız raporlardan, bunlar arasında evsafca bir fark olmadığını görmekteyiz. Yalnız malûmu âliniz sular sathı maile geldikten sonra muhtelif yerden fıskırıyor. Hepsi mutlaka bir özden çıkmıyor. Bidayeten burası yapıldığı vakit gayet basit bir şekilde idi. Sonra bir çok ağaçlar ve saire kökleriyle bir kısmını kapamıştır. Vaktaki kaptaj ameliyesi yapıldı, üzerlerinde işlenildi. Eskiden mevcut olub da sonradan kapanmış olan gözler de meydana

çıktı. Bunlar çıktığı vakit bunların cereyanına göre sulrdan bir kısmı bir musluğa ayrılmış diğer kısmı da başka musluğa ayrılmıştır. Bendenizin bildiğim bu kadardır.

İSMET EKER (Çorum) — Verdiğiniz izahata teşekkür ederim. Fakat suyun evsafı aynı olduktan sonra ayrı ayrı musluklara koydurarak balkın zihnine eski yeni su diye bir fikir ve şüphe koymak mânasızdır. Binaenaleyh ayrı ayrı musluğa lüzum yoktur.

Sonra, taşdelen suyu yevmiye ne kadar, kaç ton su veriyor, yevmiye ne kadar satılabiliyor?

EVKAF UMUM MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Taşdelen membamın yevmiye kaç ton su verdiği hakkında belki kati bir cevap arz edemeyeceğim. Buna hazırlıklı olarak gelmedim. Yalnız umumi olarak mevcut malumatımı arz edeyim. Bu su, orada tesisata başlanıldığı zaman 35 - 40 ton kadardır. Sonra üzerinde işlenmiş, temizlenmiştir, mecraları açılmıştır. Bundan sonra 60 tona kadar çoğalmıştır. Tutulan hesablara nazaran, otuzar litrelik damacanalardan mayıs iptidasına kadar 47374 damacana ve 9773 galon su sevk edilmiştir. Bunda Müdüriyeti umumiyenin mutlak olarak ticaret kasdı yoktur. Buyurdıkları veçhile, dünyanın en iyi bir suyu olması itibarile, sıhhat noktasından memlekete hizmet etmek üzere ve ileride revaç bularak gitgide kullanılmasını artırarak bir istifade temini düşünülmektedir. 57 000 damacana su satılmakta ve senevi hasılatı da 7 500 liradır. Bendeniz, bu hususta söyleyeceğim bunlardır.

DOKTOR FUAD U MAY (Kırklareli) — Çocuklar için tahsis edilmiş vakıflardan bahsetmiş ve bunların mahalline sarfı için ricada bulunmuşum. Buna dair izahat vermediniz.

VAKIFLAR U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Bu gibi vakıflar hangileri ise bendenize söylesinler, onun vakfiyesini tetkik ederek icabeden şeyi derhal yapar ve malumat arz ederim. Demin hastanelerde arzettiğim gibi, bir çok vakıflar vardır, bunlar 100 - 150 sene evvelki zihniyete ve o zamanki düşüncelere göre yapılmıştır. Bu gün bunların hepsini müfredatı ile tatbik etmeğe imkân yoktur. Amma arzu ettikleri meseleyi hususî bir şekilde söylesinler o maddeye aid olmak üzere tetkikatta bulunayım, kabili tatbik olub olmadığını arz edeyim.

SUNGUR (Yozgad) — Memleketin her tarafında vakfa aid bir çok memba suları vardır. Bunların bir kısmı belediye kanunu mucibince belediyelere devredildi, bir kısmı da Vakıflar idaresinde kaldı. Belediyelere devredilen suların iradı da belediyelere verildi mi? Elyevm vakfın elinde bulunan memba sularının her tarafı bozuktur, bunlar için tahsisat verildi mi?

EVKAF U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Taşdelenden başka vakfa aid bir memba suyu yoktur.

SUNGUR (Yozgad) — Camiler içerisindeki çeşmeler vakfa aid değil midir?

EVKAF U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Onları belediyeler bize verir.

SUNGUR (Yozgad) — Demek bunlar belediyelere devredilmiş belediyelere devredilen suların iradı da belediyelere devredildi mi?

EVKAF U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Evet ettik ve edeceğiz.

İSMAİL KEMAL ALPSAR (Çorum) — Kütahyada, evvelce arzettiğim veçhile, temin edilen para ile hastane inşasına başlanmıştır, hatta duvarları da bir kaç metre çıkmıştır. Bu hastane yapıldı mı, yapılmadı mı, yapılmadı ise bu para ne oldu?

EVKAF U. MÜDÜRÜ FAHRİ KİPER — Kütahyadaki hastaneden malumatım yoktur. Tetkik eder ve neticeyi arz ederim.

NAŞİD ULUĞ (Kütahya) — Bir sual.. Taşdelen suyu hakkında Genel direktörün vaidlerine teşekkür ederiz. Bunun için en güzel örnek, Hilâliahmerin Karahisar maden suyunun tarzı idaresidir. Bu güzel örnek almamak olursa memlekette bu suyu içmek isteyenlere temiz su temin edilmiş olur.

Diğer mühim bir mesele daha vardır. Camilerin restore edilmesi işine temas ettiler. Arkadaşlar, bilirsiniz ki.. (Kürsüye sesleri).

BAŞKAN — Siz söz söylüyorsunuz. Sual soracağımızı söylemişsiniz. Söz söyleyecekseniz kürsüye buyurunuz.

NAŞİD ULUĞ (Devamla) — Sual soracağım. Restore işine hafif bir surette temas ettiler. Restore işi sanat işidir. Zaif heyeti fenniyelerle, mütehassıs olmayan zevatla olamaz. Buna nazarı dikkatlerini celbederim.

İkinci mesele; memleketin her tarafında belediyenin plânla veya hususî kararlarla imar hareketleri yaptığını sık, sık görüyoruz.

Meselâ bir yol açılırken karşılıma tarihî bir çok binalar, duvarlar ve saire çıkmaktadır. Bu hususta Vakıflar idaresinin hassasiyetini takdirle kaydederim. Tabiidir ki, kıymetli eserleri hemen bir kazma ile tahrib etmek istemeyiz. Fakat bazı hayalperest sanatkarlar tarafından hiç bir kıymeti tarihiyesi olmadığı halde yapılan iddiaları nazarı dikkate alarak, memlekette imar hareketlerine de mâni olmak doğru değildir. Bunlar için vaziyetin icabına ve işin ehemmiyetine uygun karar almalarını temenni ederim. Bir çok kıymetsiz bina ve duvarların yıkılmasına mâni olarak, memlekette imar hareketlerini sektedar ediyorlar. Bunun için de Genel Direktörün nazarı dikkatlerini celbederim.

İSMET EKER (Çorum) — Arkadaşlar; bendeniz Evkaf umum müdürüne sorduğum suallerle onun zihnindeki sui tefehhümeri izaleye yardım edeceğimi zannetmiştim. Fakat bu maksadı temine kâfi izahat alamadm.

Taşdelen su hazinesinin temizliğine bir diyecek yoktur. Fakat oradaki iki su membamın yan yana bulunması hakkındaki halkın kanaati, birinin diğerini tutmayan vasıfları olduğudur. Bu su ile meşgul olmuş bir çok kimyakerlerin kanaatinin de bu yolda olduğu söyleniyor. İstanbulda her yerde taşdelen, Ankarada her yerde taşdelen. Bu taşdelen ne kadar büyük bir memba imiş şeklinde halkta yanlış bir anlayış vardır. Bunu da izale etmek isterim. Taşdelen suyunun eski membamın yevmiye verdiği su miktarı, oradaki memurun ifadesine göre, 70 tona yakındır. Binaenaleyh satılan su miktarı yevmiye 100 - 120 damacandan ibarettir. Binaenaleyh Taşdelen suyu diye herkesin içtiği suyun membamdan alınan ancak 120 damacandır. Binaenaleyh 70 ton suyun mütebakisi heder olup gidiyor. Bu sudan herkesin içmesi için lazımgelen tedbirin alınması mümkündür. Bunun için bir kanunî teşebbüse geçileceğini söylediklerinden bu hususta başka söz söylemek istemiyorum.

Yalnız bugünkü evkaf müessesesi hakkında bir kaç söz söylememe müsaadenizi rica edeceğim:

Evkaf müessesesinin hukuk ve vezaifini yeni bir kanunla tayin ettiğimiz için bundan bahsettiğim görmüyorum. Yalnız bütçe bakımından bu müessesenin ne olduğunu biraz anlamak lazımdır. Evkaf bütçesinin tahsisat yekünü 2 833 130 liradır. Bunun hizmetlere tevzii şu şekildedir. Bu tahsisatın 905 680 lirası, hademei hayrata verilen paralardır. 100 000 lira da, Güreba hastanesine veriliyor. 5000 lira da imarethaneler masrafı vardır. 282 700 lira da vergi, sigorta gibi masrafları vardır. Bunlar birer te diye vazifesidir.

Şimdi vakıf müessesesinin meşrutunlehi olan, yani hayrat veya hayrı içtimai namına yaptığı vazife için konan para, mebanii hayriyenin tamiri için 150 küsur bin lira tahsis edilmiştir. Geçen sene 40 küsur bin lira idi. Akar tamiri için de 55 000 lira tahsis edilmiştir. Mecmuu 212 küsur bin liradan ibarettir. Yani Vakıf Heyeti fenniyesinin faaliyetini istilzam eden hizmet budur.

Bu vakıf müessesesinin bugünkü hayri içtimai namına ifa ettiği rakam 21 bin liradan ibarettir.

Demek ki Evkaf müessesesi ne dünün bir müessesesidir, ne de bugünün müessesesidir. Dünün değildir, çünkü dün bir çok hayrı içtimaiye müteallık vazifeler ifa ederdi. O yok. Bugünün de müessesesi değildir. Çünkü bugün yaptığı şey ancak, menabii hayriye dediğimiz abidatı tamir etmektir, diğer kısmı da, bir te diye vazifesidir. Hademei hayratın masraflarını verir. Demek oluyor ki 2 milyon 800 bin lira tahsil eder. Bu tahsisattan 900 küsur bin lirayı hademe vazifelerine, 200 bin küsur lira-

yı tamirata, 20 - 21 bin lirayı da Darüşşefakaya, Darülaceze'ye şuraya buraya ve 1 milyon küsur bin lirayı da kendi teşkilâtına sarfetmektedir. Artık bu vakıf müessesesinin bu halde büyük bir muazzam serveti her sene bu kadar milyon varidatı ile bu şekilde idare etmesi ve nihayet 20 bin liradan fazla bir işi olmaması, bu müessesenin daha ziyade devamını icab ettirir mi bilmiyorum. Buna, bugünün ihtiyaçlarına göre bir şekli mahsus vermek ve bunun teşkilâtını tadil etmek lazımdır. Bu müessese dünün de müessesesi değildir, bugünün de müessesesi değildir.

TUG AMİRAL Dr. HAKKI ŞİNASİ EREL (İstanbul) — Her sene arkadaşların yaptığı gibi, bu sene de gezerken Şileye uğradık, ve Taşdelen suyunu görmek istedik. Kadıköy evkaf müdürüne rica ettik. Bir memurla oranım mühendisini bize terfik etti. Oraya vardık. Vardığımız zaman ufak kapılı bir yoldan yirmi - otuz metre kadar, eğilerek yürüdük ve içeriye girdik. Her taraf tertemiz mermerdi. İki tarafında da opak camlardan yapılmış iki kanal var. Gittik, gittik 20, 30 metre ileride iki havuz var. Havuzların içerisi yine opak camlarla yapılmış, tertemiz. Bir tarafında bir şey yok, diğer tarafta, gelen suyun içerisinde bazı ufak tefek kum taneleri var. Bunu niye ayırmadınız, dedik. Bu yalnız yıkamak içindir, Kum tanelerini ayıramadık dediler. İçerisi tertemiz, Dışarı çıktık. Dışarda, oradan gelen su için gayet güzel ve tertemiz iki mermer tekne var. Biri kumlu, biri kumsuz su içindir. İçeri kısımlara kimseyi sokmuyorlar. Bize sureti mahsusada orasını görmek için açtılar. Bu dışardaki mahalle, sucular damacanalari geldikleri zaman evvelâ kumlu teknedan damacanalari yıkıyor. Fakat sucuların ellerini asla sokturmuyorlar. Damacanalari temizlendikten sonra kumsuz sudan tertemiz dolduruyorlar. Belediye memuru mustatil, evkaf da müdevver şekildedeki mühürlerle damacanayı damgalıyorlar. Bu suretle sucuların elleri katiyen girmiyor. Bunu gördüğüm için arkadaşlarıma arz ediyorum. Bugün tekmil kavaidi sıhhiyeyi haiz ve katiyen korkulmadan içilecek bir sudur (Bravo sesleri.)

RÜŞTÜ BEKİR (Diyarbakır) — Ben Bay İsmetin tereddüdünü izale için geldim. Taşdelen suyunun iki yerden akmasının sebebi, evvelce bu suyun bu tesisatı yapılmazdan mukaddem, bildiğimizden beri, iki su olarak akmasıdır. Bunların sağ suyu, sol suyu diye tabirleri de vardır. Sol suyu, nisbeten, daha kalmı oddolunur. Sağ suyu daha incedir, yani yarım mikyası ma derecesindedir. İlk tesisatı yaparken, halkın emniyeti münselib olmasını diye, suyu yine iki olarak akıtmağı münasib gördük ve o suretle akıttık, yoksa başka sular ilâve edilmiş değildir. eski su ne ise yeni su da odur. Başka suların karışmasına imkân yoktur, çünkü otuz metre mesa-

fedan gelmektedir. Suyun iki olmasının sebebi budur, yoksa suda hiç bir değişiklik ve ilâve falan yoktur.

İSMET EKER (Çorum) — Bizim istediğimiz izahat da budur.

RÜŞTÜ BEKİT (Diyarbakır) — Tahlil de onu göstermiştir. Bu sülardan birisi temizliğe tahsis edilmiştir.

Dr. REFİK GÜRAN (Bursa) — Sağdakinin mikyası ma derecesi 0,9, soldakinin 1,5 dir. İkisi de birdir, fark yoktur, ikisi de birbirinden alâdır.

FIKRİ MUTLU (İçel) — Arkadaşlar; tekrar huzuruza gelmekten maksadım, kısaca bir noktayı aydınlatmak içindir. O da taş, toprak, suyu, içinde yaşayan insanları, 40 asırdan beri Türk olan Hataydaki ırkdaşlarımızın temiz ruhlarını bulandırmak ve zayıflandırmak için bir takım, Suriyede yaşayan ve hain maksadlar peşinde koşan insanların, gûya Türkiyede camiler kapatılıyor, camiler yıkılıyor diye mütemadiyen propağanda yapmakta olduklarını çok yakından işittik ve duyduk. Yeni Türkiye, memleketin imarı, irfanı ve daha bir çok yenilikler uğrunda bir çok para sarfetmek ihtiyacında olduğu bir devirde bulunuyor. Böyle bir devirde görüyor ve anlıyoruz ki 300 küsur bin lira yalnız camilerin tamirine, saltanat devrinin ihmali ve teseyyübüne uğramış camilere sarfedilmiştir. Oradaki hain düşüncenin havayı bulandırmak istediği gibi, Türkiyede camilerin kapatılmaması olduğunu, buradan aydınlatmak istiyorum.

Dr. MİTAT ALTIÖK (Zonguldak) — Arkadaşlar, bendeniz sabrımızı suiistimal etmemek için kısaca söyleyecek ve mühim gördüğüm bir nokta üzerinde tevakkuf edeceğim. Hepimiz biliyoruz ki Türkiye içerisinde gezintilerimizde yer yer bir çok imar hareketlerinin, bir çok bayındırlık faaliyetlerinin belirildiğini görüyoruz.

Her hangi bir kasabaya, her hangi bir şehire, her hangi bir köye girdiğiniz zaman orada yol gibi, mektep gibi hatta park gibi, sinema gibi, halkevi binası gibi bir çok âsar umran görürken ve bir çok yerlerde parlak medeniyet nuru olan elektrikin altında bir çok yeni yeni eserler görürken bunların yanında mühim bir manzarai sefalet ve harabiye de şahid olursunuz ve bu manzarai harabiye teşkil eden binaların kime aid olduğunu sorduğunuz zaman bunların evkafa aid olduğunu duyarsınız. Arkadaşlar, memleket imara giderken, memleketin her tarafında yer yer imar faaliyet ve hareketleri belirirken bir taraftan da daima geride duran, köhneliği, eskiliği muhafaza eden bir vaziyetin mevcudiyetine şahid oluruz. Bu köhne vaziyetin daha uzun zaman devamına müsaade vermeyeceğiz. Dairei intihabiyem olan Zonguldak, Safranbolu kazasında aşağı yukarı 300 ü müteceviz dükkân vardır ki bu gün Safranboluya giren

herkes o manzarai sefaleti gördükten sonra Büyük Cumhuriyetin yapıcı kudreti karşısında bu yıkık ve harabi manzarayı görünce mutlaka başka bir diyarda ve başka bir zihniyet içerisinde yaşadığına hükmeder. Arkadaşlar, bu manzarai harabiye kökünden kaldırmak için evkaf umum müdürlüğüne yeni bir veçhe vermek zaruretindeyiz. Binaenaleyh memleket bir taraftan yer yer yeniliğe doğru koşarken diğer taraftan harabiye doğru götürmekte mâna yoktur. Bu binaları tamire para yetişmeyeceğinden kâmilten yıkımlar, zararı yok, yine vakıfların ruhunu şad etmek için, yerlerine sinemalar, mektepler, halkevleri, hastaneler yapımlar. Memleketi bu manzarai sefaletten ve perişaniden kurtarsınlar.

RÜŞTÜ BEKİT (Diyarbakır) — Memleketin her köşesinde imara çalışılırken Evkaf idaresinin geri durduğunu iddia etmek, zannederim ki, pek yerinde olmasa gerektir. Eğer Evkaf idaresinin, Cumhuriyetin onuncu yılında çıkarılmış olduğu rapor tetkik buyurulacak olursa görülür ki, geçen zamanların hiç birisine kıyas edilmeyecek surette memleketin imarına çok çalışmıştır. Evkaf idaresi, 10 milyon lira kadar para sarfetmiştir. Evkafın hizmeti o kadar büyük o kadar vasidir ki daha böyle 110 milyon lira ile de tamamen tatmin edilemez. Evkaf idaresi dün çalıştığı gibi bu gün de çalışmaktadır ve itimad buyurun, daha da çok çalışacaktır. (Alkışlar)

BAŞKAN — Başka mütalea yoktur. Maddelelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Münakale kanunlarına verilen reylerin neticesini arz ediyorum. Tahlisiye umum müdürlüğü 1936 malî yılı bütçesinde 1915 liralık münakale yapılmasına dair kanuna (258) muvafık rey verilmiştir. Nisab vardır. (258) reyle kanun kabul edilmiştir.

Millî müdafaa vekâleti 1936 malî yılı hava kısmı bütçesinde münakale yapılmasına dair kanuna (258) muvafık rey verilmiştir. Nisab vardır. Kanun (258) reyle kabul edilmiştir.

Vakıflar umum müdürlüğü 1937 malî yılı bütçe kanunu

MADDE 1 — Vakıflar umum müdürlüğü 1937 malî yılı masrafları için bağı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 2 833 131 lira tahsisat verilmiştir.

A - CETVELİ

F.		Lira
1	Memurlar maaşı	466 332
	BAŞKAN — Kabul edilmiştir.	
2	Mrkez müstahdemleri ücreti	9 960
	BAŞKAN — Kabul edilmiştir.	

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmiş beşinci inikad

7 - VIII - 1940 Çarşamba

Mündericat

	Sayıfa		Sayıfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	104	tezkeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/275)	106
2 — Havale edilen evrak	104	4 — Dahiliye memurları kanununa ek kanun lâyihası ve Bütçe ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/416)	106
3 — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyyeye maruzatı	105	5 — Türkiye - Almanya arasında imza edilmiş olan ticarî mübadelelere mütedair hususî anlaşma ile tediye anlaşmasının tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/464)	106:107,110,119,125:128
1 — Kırşehir mebusluğuna seçilen Dr. Hüseyin Ülkü, Seyhan mebusluğuna seçilen Salâhattin Çam ve Siird mebusluğuna seçilen Ressam Şevket Dağa aid intihab mazbataları	105	6 — Yeniden kurulacak Erzincan şehir yerinin istimlâki hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye encümeni mazbatası (1/463)	107:110
4 — And içme	105	7 — Bazı Devlet alacaklarının tahsil sureti hakkında kanun lâyihası ve Adliye, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/34)	110:119
1 — Kırşehir mebusu Dr. Hüseyin Ülkü, Seyhan mebusu Salâhattin Çam ve Siird mebusu Ressam Şevket Dağın and içmesi	105	8 — Zelzeleden zarara uğrayan bedeli nakdi eratı hakkında kanun lâyihası ve Milli müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/438)	119:120
5 — Müzakere edilen maddeler	105	9 — Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye, Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/161)	120:122
1 — İdare Heyetinin, Büyük Millet Meclisi 1940 malî yılı bütçesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve Bütçe encümeni mazbatası (2/25)	105,106,119,122:125		
2 — Büyük Millet Meclisi 1940 yılı şubat ve mart ayları hesabı hakkında Meclis hesablarının tedkiki encümeni mazbatası (5/29)	106		
3 — Mart : mayıs 1940 aylarına aid raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti			

BAŞKAN — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

9 — Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye, Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/161) [1]

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında kanun

MADDE 1 — Vakıflar umum müdürlüğünce idare edilmekte olan memba sularile orman ve zeytinliklerin ticari esaslar dairesinde işletilmesi için 2762 sayılı vakıflar kanunu mucibince tahsil edilen taviz bedellerinden 600 000 liraya kadar mütedavil sermaye tahsisine Vakıflar umum müdürlüğü salâhiyetlidir. 3116 sayılı orman kanununun mazbut vakıflara aid 62 nci maddesi hükmü mahfuzdur.

BAŞKAN — Mütalea var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı mevzulardan mütedavil sermaye ile işletilmesi icab edenlerin tefriki ile lüzumu kadar işletme idareleri tesis ve her işletme idaresinin kırtasiye, mefruşat, mahrukat gibi idare masraflarını ve daimi memur ve müstahdemlerinin kadrolarını ihtiva eden idare bütçeleri ve bu idarelere ayrılan mütedavil sermaye mikdarile bu sermayenin tedavülü suretile temin edilecek olan muamele hacmini gösteren faaliyet programları ve bunlara aid tadiller Umum müdürlüğün teklifi üzerine Vakıflar idare meclisince tesbit olunur.

BAŞKAN — Mütalea var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — İşletme idarelerine devredilecek zeytinlik, orman, fabrika, bina ve su tesisatı ile emsali bilcümle gayrimenkullerin vergileri bu malların sahibi bulunan Vakıflar idaresine ve her türlü imar ve bakım masrafları işletme idarelerine aid olmak üzere senelik icar bedelleri mahalli reyîçlerine ve Vakıflar idare meclisince tayin edilecek esaslara göre mahalli vakıflar ve işletme memurları arasında tesbit olunur.

Bedel hakkında ihtilâf vukuu takdirinde keyfiyet idare meclisi tarafından tedkik ve bir karara bağlanır. İşbu icar bedellerinden mazbut

[1] 229 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.

vakıflara aid kısmı bütçeye, mülhak vakıflara aid kısmı da vakıflarına irad kaydolunur.

Alemdağı memba suları tesisatı için icar alınmaz.

İZZET ARUKAN (Eskişehir) — Bir sual.

Alemdağındaki suların tesisatı için icar alınmaz deniyor. Kim kimden alıyor? Bunu anlayamadım izah etsinler.

BÜTÇE E. NAMINA SIRRI DAY (Trabzon)

— Efendim, bu kanuna göre, Evkaf idaresinin kendisine aid olan gayrimenkulleri mütedavil sermayeli işletme idarelerine devretmesi mevzubahsdir ve bunlar bedeli icarlarla o teşekküllere devredilecektir. Alemdağı Taşdelen suyunun tesisatı geniş bir masraftır. Bu yalnız kazanç için kurulmuş bir müessese değildir. Bu itibarla Alemdağı su tesisatını icarla devretmek icab ederse taşdelen suyunu pahalıya satmak lâzımdır. Bunun için bu tesisatı icarsız olarak devretmeyi temin etmek üzere bu kayid konmuştur.

BAŞKAN — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — İşletme idarelerine ayrılacak mütedavil sermayeden işletme hususatinın ticari mevzuata göre idaresini temin için lüzumu olan her türlü menkul eşya, makine ve malzeme bedel veya kiralari her nevi imar ve bakım masrafları, amele ücretleri, nakliye, sigorta ve komisyonlar ve işletmeden mütevellid tamir ve sair her nevi masraflar ve vakıflar idaresine verilen alelümum kiralari, ticari maksadlarla bu fabrikalarda işletmek üzere mubayaa edilecek mamul, nimmamul ve gayrimamul maddeler bedelleri tediye edileceği gibi görülecek lüzum üzerine zeytin mahsulünün tasiri ve her nevi yağ mamulâtı yapılmak için Vakıflar idare meclisi kararla hariçten fabrika, bina, arazi, orman ve zeytinlik de isticar edebilir.

İşletme idareleri, idare meclisi kararla bu kabil muamelelerinde hakiki ve hükmî şahıslar ile iştirake de salâhiyettardirlar.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Vakıflar umum müdürlüğü idare meclisi kararla :

A) İşlerini yürütmek üzere hariçten kira ile tutacağı gayrimenkuller için lüzumu halinde on seneyi geçmemek üzere mukavele yapabilir.

B) Vakıf memba sularile orman ve zeytinlik mahsullerini veya bunlardan elde edilecek maddeleri satanlara tesbit edilecek mikdarda komisyon verebilir.

C) Satış bedeli mikdarında olmak şartile banka teminatı mukabilinde kredi ile de satış yapılabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var

GÜNÜMÜZDE
VAKIF TAŞDELEN
DOĞAL KAYNAK SUYU

YÖNETİM KURULU KARARI

Karar No : 2010/ 227
Karar Tarihi : 01/12/2010
Karar Özeti : Yeni Kurulan şirkete iştirak etme ve temsilci atanması

Şirket Yönetim Kurulu yukarıda belirtilen tarihte şirket merkezinde yapılan toplantıda aşağıda yazılı hususları karar altına almışlardır.

- 1- 100.000.-TL sermaye ile kurulmakta olan Taşdelen Su ve İçecek Sanayi Ticaret Şirketi' ne % 75 oranında ve 75.000.-TL ile iştirak olunmasına,
- 2- Şirketimizi Taşdelen Su ve İçecek Sanayi Ticaret Şirketi'nde münferit imzalarıyla 3 Yıl süresince her konuda ve en geniş şekilde temsil ve ilzama; Barbaros Mah. Açelya Sok. No:2A/24 Ataşehir / İstanbul adresinde mukim 24929687388 T.C. Kimlik numaralı Şenol Morgül, Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Ögdül Sok. No:36 / 4 Üsküdar / İstanbul adresinde mukim 12521496392 T.C. Kimlik numaralı Nihat Ayaracı yetkili olmasına ,

Oybirliği ile karar verilmiştir.

Şenol MORGÜL
Yönetim Kurulu Başkanı

Recepai KAYMAZ
Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Hurşit KARADENİZ
Yönetim Kurulu Üyesi

Hüseyin ŞİŞMAN
Yönetim Kurulu Üyesi

Nihat AYARCI
Yönetim Kurulu Üyesi

GÜNÜMÜZDE VAKIF TAŞDELEN SUYU

Ülkemizin “endüstriyel olarak şişelenmiş ilk doğal kaynak suyu” olması nedeni ile sektörün duayeni olan “Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu Tesisleri” nin işletmesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu ihale sonucunda 25 Ekim 2010 tarihinde, 25 yıllığına , İstanbul'da deniz yolu ile toplu taşıma hizmeti veren kuruluşların önde gelenlerinden “DENTUR AVRASYA GRUP” a devredilmiştir.

Bu tarihten itibaren yapısal ve makine parkı yatırımı tamamlanmıştır. Üretim sistemleri süreçleri düzenlenmiş ; ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi , ISO 18001 İş sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi çalışmaları tamamlanmış , Alman TÜV- SÜD grubu tarafından belgelendirilmiştir. Sektördeki temel hukuki düzenleme olan; “İnsani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmeliği”, konu ile ilgili detaylı hazırlanmış kuralları içermektedir. Vakıf Taşdelen su yönetmelik maddelerini eksiksiz olarak uygulamaktadır. Kaynağında, üretim sürecinde, ambalaj malzemelerinin temininde mevzuat ve standartlara uygunluk temiz ve sağlıklı su üretimi için yeterli durumu meydana getirmektedir. Vakıf Taşdelen Suyu içenlerin uzun yıllardır alışmış olduğu lezzet ve temizlik , süreçlerin devamlı kontrolü ile sağlanmaktadır.

Vakıf Taşdelen su, Osmanlı döneminden beri 2 okkalık klasik damacanasından bu güne çeşitli hacimlerde cam ambalajda üretilmeye devam etmiştir. Günümüzdeki 3 litrelik cam şişeler 1960'lı yıllardan beri tüketicisiyle buluşmaktadır. 19 litrelik standart polikarbon damacana su evlerde ve Kurumsal müşterilerde beğenilerek tüketilmektedir.

Vakıf Taşdelen Doğal Kaynak Suyu Fabrikasının günümüzdeki hali

SERTİFİKA

TÜV SÜD/Türkiye
Sertifikasyon Merkezi

İşbu belge ile

TAŞDELEN SU VE İÇECEK SAN. LTD. ŞTİ.
TAŞDELEN SU FABRİKASI ÇEKMEKÖY
TR- 34788 / İSTANBUL

şirketinin,

BOTTLING OF NATURAL SPRING WATER

konusunda bir kalite yönetim sistemini yürürlüğe
koyduğunu ve uygulamakta olduğunu teyid eder.

12 M 30054 sayılı rapordaki inceleme ile

TS EN ISO 9001: 2008

şartlarının sağlanmış olduğu kanıtlanmıştır.

İşbu sertifika yıllık ara denetimlerin yapılması kaydıyla

2015-05-30 tarihine kadar geçerlidir.

Sertifika Kayıt No.: **12 300 0936**

İstanbul, 2012-05-31

Sertifika hakkında
0-212-3479810 nolu telefondan
bilgi edinebilirsiniz.

TÜV SÜD Türkiye
Sistem Belgelendirme Bölümü

K04-E08-D01, Yayın

SERTİFİKA

TÜV SÜD/Türkiye
Sertifikasyon Merkezi

işbu belge ile

TAŞDELEN SU VE İÇECEK SAN. LTD. ŞTİ.
TAŞDELEN SU FABRİKASI ÇEKMEKÖY
TR- 34788 / İSTANBUL

şirketinin,

DOĞAL KAYNAK SUYU DOLUMU

konusunda bir güvenlik yönetim sistemini yürürlüğe
koyduğunu ve uygulamakta olduğunu teyid eder.

12 M 30054 sayılı rapordaki inceleme ile

BS OHSAS 18001: 2007

Occupational Health and Safety Management Systems – Specification

şartlarının sağlanmış olduğu kanıtlanmıştır.

İşbu sertifika yıllık ara denetimlerin yapılması kaydıyla

2015-05-30 tarihine kadar geçerlidir.

Sertifika Kayıt No.: **12 400 0066**

İstanbul, 2012-05-31

Sertifika hakkında
0-212-3479810 nolu telefondan
bilgi edinebilirsiniz.

TÜV SÜD Türkiye
Sistem Belgelendirme Bölümü

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

KAYNAK SUYU İŞLETME RUHSATI

Ticari İsmi : VAKIF TAŞDELEN
Sahibi : Vakıflar Genel Müdürlüğü
İşleticisi : Taşdelen Su Ve İçecek Sanayi Ticaret Limited Şirketi
İşletme Adresi : Taşdelen Mah. Taşdelen Cad. No: 22 Çekmeköy
Kaynak Adresi : Taşdelen Mah. Taşdelen Cad. No: 22 Çekmeköy

Ruhsat No : KS.34.40
Ruhsat Tarihi : 07.06.2010
Kaptaj Adedi : 1
Debisi : 0.9 Lt/sn
İmla Şekli : 19 Lt Pc, 3 Lt
Galon ve 0.33 cl Cam Şişe

Bu Ruhsat, Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan, 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve 31.07.2009 tarih ve 27305 sayılı Resmi Gazete ile değişik "İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre düzenlenmiştir.
Düzenleme Tarihi: 28.02.2011

Kazım TEKİN
Vali Yardımcısı

T.C.
İSTANBULVALİLİĞİ
İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

KAYNAK SUYU RUHSATINA ESAS ANALİZ SERTİFİKASI

Ruhsat No :	KS.34.40	Tarih :	07/06/10
KAYNAK SUYUNUN		Düzenleme Tarihi:	28/02/11
Ticari Adı:	Vakıf Taşdelen	Kaynak Adedi:	1
Tesis Adresi:	Taşdelen Mahallesi, Taşdelen Cad. No: 22 Çekmeköy	Kaynak Adresi:	Taşdelen Mahallesi, Taşdelen Cad. No: 22 Çekmeköy
Sahibi:	Vakıflar Genel Müdürlüğü	Toplam Debisi:	0.9 Lt/sn
İşleticisi:	Taşdelen Su Ve İçecek Sanayi Ticaret Limited Şirketi	İmla Şekli:	19 lt Pç Damacana, 3 Lt Galon ve Geril Dönüştü 30 cl Cam Şişe

NİTELİKLERİ

A. MİKROBİYOLOJİK PARAMETRELER

Parametre	Birim	Değeri
E. coli	250 ml' de	0
Enterokok	250 ml' de	0
Koliform bakteri	250 ml' de	0
P. aeruginosa	250 ml' de	0
Fekal koliform bakteri	250 ml' de	0
Patojen mikroorganizmalar maksimum 50 ml' de azami redükte eden bakteriler	100 ml' de 50 ml' de	0 0
Patojen stafilkokoklar	100 ml' de	0
Koloni sayısı (22 °C)	ml' de	0
Koloni sayısı (37 °C)	ml' de	0
Parazitler	100 ml' de	0
Diğer mikroskopik canlılar	100 ml' de	0

B. KİMYASAL PARAMETRELER

Akrilamid	µg/L	0
Antimon	µg/L	0
Arsenik	µg/L	0
Benzen	µg/L	0
Benzo(a)piren	µg/L	0
Bor	mg/L	0.065
Bromat	µg/L	0
Kadmiyum	µg/L	0
Krom	µg/L	0
Bakır	mg/L	0
Siyanür	µg/L	2
1,2-dikloreten	µg/L	0
Epikloridin	µg/L	0
Florür	mg/L	0.03
Kurşun	µg/L	0
Giva	µg/L	0
Nikel	µg/L	0
Nitrat	mg/L	1.54
Nitrit	mg/L	0

B. KİMYASAL PARAMETRELER (devam)

Pestisitler	µg/L	0
Toplam pestisitler	µg/L	0
PAH (Polisiklik aromatik hidrokarbonlar)	µg/L	0
Selenyum	µg/L	0
Tetrakloreten ve trikloreten	µg/L	0
Toplam Trihalometanlar	µg/L	0
Vinil Klorür	µg/L	0

C. GÖSTERGE PARAMETRELERİ

C. perfringens	100 ml' de	0
Koloni sayısı (22 °C)	ml' de	0
Koliform bakteri	100 ml' de	0
Renk		Uygun
Koku		Uygun
Tat		Uygun
Bulanıklık		Uygun
pH		6.6
İletkenlik	µS/cm	72.1
Alüminyum	µg/L	0
Amonyum	mg/L	0
Klorür	mg/L	11.68
Demir (çift değerli)	µg/L	0
Mangan	µg/L	1.823
Oksitlenebilirlik	mg/L	1.2
Sülfat	mg/L	1.92
Sodyum	mg/L	7.2
TOC (Toplam Organik Karbon)		Yapılmadı

D. RADYOAKTİVİTE

Trityum	Bq/L	8.30±2.30
Toplam gösterge dozu	mSv/yıl	Yapılmadı

Kazım TEKİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

